Noveller. Första häftet. Kärlek och politik

Bokutgåva

Wahlström & Låstbom, Upsala 1840.

KÄRLEK OCH POLITIK.

I.

Bredvid sin åttaåriga dotter stod Dom Ignazio de Andrada e Silva på balkongen af sin Quinta, och blickade åt den väg, som ledde åt hufvudstaden.

Jag vet väl, sade han, att de ännu knappast äro att förvänta: ännu står solen alltför högt på himmelen, ännu har hafsvinden knapt börjat uppstiga, och mycket lärer väl icke Drottningen vilja afkorta af sin vanliga siestà. Dock hade de lofvat att komma tidigt. – – Men du hör mig icke, lilla Clementina; du tänker aldrig annat än på din granna fågel!

Utan att svara gaf Clementina sin fader blott en vänlig blick; sedan fortfor hon ömsevis att smeka, ömsevis att mata den lilla paradisfågeln, som satt på hennes venstra hand.

Fadrens blick hvilade öfver den undersköna taflan, som låg utbredd under hans fötter. Efter en stund fortfor han: Du plägar vara förståndigare än man annars vanligen är i din ålder, mitt barn. Men ha då dina unga ögon endast sinne för denna colibri och hans vackra färgor? Skåda då omkring dig, Clementina! Här skall du finna ett icke mindre praktfullt, men vida mera storartadt färgspel. Skåda denna hafsvik, kanhända den skönaste på jorden, med dess hundrade öar, dess pittoreska uddar, dess djerfva, med casteller krönta klippor, dess tusende fartyg från alla jordens trakter! Skåda denna hufvudstad, kronan i vår verldsdel, som betäcker den omätliga stranden, med dess hvita palatser, kyrkor och kloster, omvexlande med ringare hus och hyddor, som ömsevis blygsamt gömma sig bakom de resliga träden. Och sedan den andra stranden, midt öfver viken: hvilken rikedom, hvilken kraft i vegetationen, hvilken mängd af plantager, aldear, lundar, spridda än här än der; och högre uppåt bergen, se, alla dessa bland löfven halft framskymtande landthus, liksom fågelbon sväfvande i luften! På en gång hvilket majestät och hvilken vänlighet, hvilken vild storhet och dock hvilket stilla behag! Och hör, hur stolt atlantiska böljan, som glittrar i solen, rullar fram mellan dessa stränder, och kastar sitt purpurskum på Corcovados klippor!

Ja, min fader, svarade Clementina, här är vackert, här är präktigt! Men ändock skulle jag önska, att vi vore tillbaka till vår hembygd, vårt lilla Santos, till vår trefliga ö San Vicente! Hur länge vill du bo här, fader?

Dom Ignazio gaf intet svar: han vände i stället sina ögon åt det inre landet, der dock blicken snart hämmades af en långt framskjutande flik af urskogen. Talande mera för sig sjelf, än till sin unga dotter, fortsatte han: Dock, hvilken förödmjukelse midt i denna stolthet! Till och med här, straxt utanför Brasiliens hufvudstad, träder oss redan ödemarken till mötes. Detta land, af naturen danadt till verldens drottning, är egentligen endast en enda stor öcken, en enda ogenomtränglig vildmark, endast ett tillhåll för apor och villdjur, och för råa, glest spridda Indian-horder. Blott här och der, på långa afstånd, några odlade punkter, några usla byar, några tynande städer. Se detta är allt! – O Portugiser, hvad hafven J då gjort för detta land, som i trenne århundraden varit er skattkamare, grundvalen för er politiska makt, och nu, sedan de sista åren, tillflykten för er förjagade konunga-ätt! Det omätliga, det rika Brasilien, ett lydrike under detta ringa, arma, eländiga Portugal, – hvilken orimlighet, hvilken harm! När skall också vår Washington uppstå? Eller är han

måhända redan född? Eller finnes han verkeligen inom sjelfva den kongliga familjen? Man talar så mycket godt om denne Dom Pedro; skulle det vara möjligt, att det gamla, murkna, egentligen aldrig dugliga trädet Braganza skulle kunna framskjuta en verkligt frisk, sund qvist? Är hans patriotism sann, ohycklad? Jag tror det. Kunskaper, talenter har han; ja, mer än som behöfves. Men dessa ungdoms-lekverk skola för honom väl förlora sin retelse, när tiden kommer i allt sitt allvar, i all sin mannapröfvande stränghet. Det fordras då, mer än allt annat, förstånd, charakter, fasthet? Är du också beredd derpå, Dom Pedro? Men sviker äfven du: farväl för evigt, huset Braganza! Vi skola då försöka hjelpa oss på egen hand.

Dom Ignazio förlorade sig i djupa betraktelser, hvarur han omsider hastigt väcktes af sin dotters utrop: se der, se der, min fader, der komma de! Hvilket stort, präktigt tåg! Gud! hvilken grann liteira, helt och hållet af guld! Drottningen sitter väl deri? Orkar hon verkeligen att resa i denna starka hetta? Mycken ära för ditt hus, fader!

Jag hade hellre sett, att hon sparat sig denna möda och mig denna stora ära, svarade henne Andrada mulen.

Men se der, långt borta i tåget, hvilken är denne gosse på den lilla vackra hvita trafvarn? Hvad han sitter väl och ledigt till häst! Han är också sjelf rätt vacker; dock, om jag ser rätt, endast kanske något för mörk.

Några flera anmärkningar gjorde icke den unga flickan; allt det öfriga var för henne endast en alldaglig, vanlig syn. Men för oss, min läsare, som kanske aldrig mer i vår lefnad komma att åskåda ett så beskaffadt tåg, för oss torde det löna mödan, att ett ögonblick qvarstanna på balkongen och deraf taga en hastig öfversigt, medan Dom Ignazio, åtföljd af sin unga dotter, skyndar ned, för att vid ingången till parken emottaga sina kongliga gäster.

Clementina hade rätt: tåget, som nu mödosamt sträfvade uppför den branta stigen, – ty vi våga icke kalla den en väg, – var i sjelfva verket stort och präktigt: men det var ännu mera pittoreskt. Vi fäste likväl icke uteslutande vår uppmärksamhet vid den förgylda palankinen, så grannt den än glittrade i solstrålarna, utan anmärke blott det egna, att den bars af slafvar, under det att de öfriga buros af mulåsnor. Många damer sutto dock till häst, insvepta i nantilhas af lätta tyger. Ännu större var dock antalet af manliga ryttare. Deras från särskilda verldstrakter hämtade, till en del ganska besynnerliga drägter, mestadels af prunkande färger, damernas och cavaljerernas vajande plymer och ståtliga solskärmar, allt gaf detta tåg en högst fantastisk och nästan underbar anblick, som i sin mån icke litet förhöjdes af eftertroppen, bestående af betjeningen, i hvars ansigten man hade en profcharta på alla slags färger, som menniskohuden möjligen kan antaga, från svart till koppar, från oliv till rödt och alla de otaliga skiftningar, som ligga deremellan. När sista delen af tåget, som länge undanskymdes af en hög framstående klippa, kring hvilken stigen krökte sig, hunnit framkomma, såg man en tropp åsnor, bärande en mängd olikartade musikaliska instrumenter, ledde af sina drifvare, med palmhattar på hufvudet, dels halfnakne dels klädde i ponchos.

Vi ställe oss nu bredvid Dom Ignazio, som, djupt bugande, redan står vid den kongliga palankinen. Ett fruntimmershufvud, omgifvet af ett blixtrande diadem, sticker ut derutur och ropar: sätter ner liteiran, gossar, der borta, i skuggan af det stora mangoträdet!

Värden har redan öppnat dörren till liteiran, ur hvilken nu drottning Carlotta Joaquina Theresia stiger ut, väldigt fläktande med sin solfjäder. Men innan allt detta ännu fullkomligt gått för sig, har redan Dom Pedro, som hastigt kastat sig af sin häst, infunnit sig hos sin moder och frågar efter hennes välbefinnande.

Du frågar hur jag mår, min son? Alldeles såsom en menniska mår, som i tvenne runda timmar spisat eld, ty det är icke luft, utan veritabla eldslågor, som man andas i detta så mycket prisade land. För Salamandrar, eller på sin höjd för Indianer och Negrer, är detta, vill jag gerna tro, förträffligt inrättadt, men jag anser det för ett misstag att påstå, att naturen ämnat Brasilien för civiliserade menniskor. Man finner ju här icke ens en ordentlig landsväg. Har ni sett, Dom Ignazio, någon annan hufvudstad, der man icke åt något håll kan

resa en mil, utan att landsvägen genast tar slut, och man befinner vid foten af ett oöfverstigligt berg eller midt i en tjock skog, hvarest man är i faror att uppätas af vilda djur eller vilda menniskor! Och hvilken halsbrytande färd uppför detta berg! Mitt hufvud svindlar än, när jag tänker derpå. Jag trodde att det var försigtigast att hellre låta min liteira bäras af Negrer än af mulåsnor: de äro väl ändock på sitt sätt förnuftigare än djuren, ehuru Dom Miguel påstår att detta är en falsk föreställning. Dock det är nu förbi: du ser mellertid, min son, hvad jag utstått, huru jag vågat lifvet, för att deltaga i denna fest för din ära, på denna din hedersdag. Upprigtigt erkänner jag dock, att jag knappast skulle mottagit er bjudning, Andrada, om jag rigtigt sett förut alla dessa besvärligheter. *Ah, bom Deos!* Hvilken hetta, hvilket qvalm till och med under denna tjocka skugga!

Således har Hans Majestät sjelf icke täckts hedra denna lilla landtliga fest med sin höga närvaro? frågade Andrada.

Kan ni undra derpå, senhor? Ni känner Konungens svaga helsa; han har alltid valt det säkra för det osäkra, och han känner sin pligt, att icke utsätta sitt dyra lif för farorna af en så äfventyrlig färd. Men Don João skickar eder genom mig sin nådiga helsning och beder eder ursäkta honom! – Er arm, Dom Ignazio: ty på din, Dom Pedro, gör din gemål ett billigt anspråk. Låtom oss nu gå in i Quintan! Lyckligtvis är alleen ända framåt alldeles ogenomtränglig för solstrålarne.

Drottning Carlottas ansigte, ehuru det visst icke mer tillhörde ungdomen, visade ännu spår af så mycken fägring, som ett ansigte, som en gång varit skönt, ännu i bästa fall kan äga qvar efter förflutna tre och fyratio år. Men det var mindre den annalkande ålderdomen, som annars å söderns skönheter gör tidigare härjningar än i vår nord, än det var sjelfva själslynnet, som gjorde uttrycket deraf alltför skarpt och manligt. Europa har sedermera kännt denna drottning såsom ett herrsklystet, ränkfullt och illistigt fruntimmer: sådan var hon äfven nu; men ännu hade icke de förhållanden kommit, då hon ansåg sig, till genomdrifvande af sina planer, särdeles behöfva lägga band på denna stolthet, som utgjorde grunddraget i hennes charakter, eller hämma dessa nycker, dessa lidelser, som i synnerhet uttalade sig i en afgjord motvilja för Brasilien, och hvarigenom hon onödigtvis stötte de inföddes nationalkänsla, hvilken det i stället skulle varit så angeläget att smickra. För öfrigt var drottningens hållning förträfflig, och vi måste erkänna att denna spanska grandezza, som icke var lånad, utan medfödd, och således mindre stel, klädde henne ganska väl. Hennes drägt var rik, – kanske mycket mera präktig än som egentligen var nödvändigt för denna landtliga fest. En Engelsman skulle på sitt språk hafva uttryckt sig: ”hvarje tum en drottning:” dock torde, ifall Hennes Maj:t nedlåtit sig att med honom ingå i conversation, han dervid hafva undantagit en half tum af denna kongliga person, nemligen tungan, – ty denna lilla lem täcktes röra sig med en fart, som, enligt vårt ringa begrepp, icke var nog drottningslig, och som dessutom, när det var fråga om en nyck eller en älsklings-mening, ofta utan förbehåll plägade yttra saker, som ofta gjorde ett groft streck öfver sin ägarinnas annars fina beräkningar; sålunda tillintetgjorde denna ej sällan med ett enda ord mången väl spunnen intrig, och skingrade i ögonblicket den tjusning, hvarmed hon, så ofta hon allvarligt ville, förstod att fängsla menniskor. Det var måhända denna strid mellan högmod och list, som gjorde hennes ansigte egentligen mindre angenämt.

II.

Medan tåget vandrar framåt, vilja vi begagna tillfället för att underrätta läsaren, hvarom nu var fråga. Det kan ske i ganska få ord. Dom Pedro hade författat sin första concert: denna skulle nu profspelas, och dertill hade man valt hans födelsedag. Sådan var den officiellt tillkännagifna anledningen till denna fest: men värden hade ännu en annan, hvilken läsaren redan förut af honom sjelf funnit antydd. Till denna högtid hade han inbjudit icke blott de förnämsta af hofvet, utan äfven alla utmärkta bel-espriter, snillen, virtuoser hvaraf Rio de Janeiro vid den tiden kunde skryta. Bland de förre funnos nästan alla, som sedan spelt en mer eller

mindre vigtig role i Brasiliens historia, men hvilka här förbigås, så vida de icke sedermera förekomma i vår berättelse. Hvad åter de sednare beträffar, beklaga vi mycket att vi äro så illa underrättade, att vi icke utaf dem kunna presentera en enda. Vi bespara mellertid derigenom läsaren en mängd namn på ᾶo, som, samvetsgrannt uttalade, skulle förorsakat honom en onödig verk i näsan: vi säga onödig, ty, så vidt oss bekant är, intager ingen enda af dessa snillen en enda rad i de sköna konsternas historia, om vi blott vördnadsfullt undantaga Dom Pedro, så till börd som anlag kronan i denna vittra och musikaliska samling.

Då Drottningen inträdde i den stora rotundan eller rättare octogonen, uppgaf hon ett rop af bifall och beundran. Detta bifall syftade dock icke, såsom vi tro, på den smakfulla decoreringen, ehuru äfven denna var ganska oklanderlig, utan egentligen på den svala, med vattenångor och blomsterdoft och sjövindar blandade atmospher, hvaruti hon i hast kände sig försatt. I fyra af rummets åtta hörn såg man fyra fontainer, som uppsprutade strålar af det klaraste bergvatten, och spridde sina fina, kyligt ångande perlor rundt kring hela salen. Alla fönster, som lågo åt hafvet, voro besatta med ett urval af de skönaste och mest välluktande blomster, hvarpå detta yppiga land tillbjuder ett så rikt förråd; för öfrigt voro de helt och hållet öppna, lufter och jalusier borttagna för att gifva fritt inträde åt hafsvinden som nyss börjat uppstiga. Å den motsatta sidan åter, som låg åt solen, voro fönstren till tre fjerdedelar betäckta af tjocka förhängen, och endast den öfre delen af dem öppna, för att lemna vinden fritt genomspel. Åt södern, midt emot stora ingången, voro fönstren äfven utan glas, men ändock beskuggade af de tätt utanför växande träden, hvilkas grenar man ofvantill tillåtit skjuta in i sjelfva rummet, och som voro betäckta af oranger och andra guldfrukter. Nödvändigt ljus saknades dock icke, ty det föll ofvanföre in genom en stor med tätt, flerfärgadt glas öfvertäckt dome, hvilket gaf dagen en egen fantastisk charakter. Golfvet var belagdt med mattor, nyss bestänkta med friskt vatten. För öfrigt fanns här intet enda verk af den sköna konsten, ingen målning, ingen statu, icke ens en gipsbild, hvarmed Europas magnater älska att pryda sina praktrum: men bland detta sällskap fanns också kanhända ingen, som deraf kände bristen. Till och med sjelfva möbleringen skulle i Europa vunnit föga beundran: eller rättare det fanns här egentligen intet annat husgeråd, om vi undantage stolarne på musikläktaren, än en ottaman som sträckte sig kring större delen af rummet, en estrade midt för ingången åt den kongliga familjen, men denna var betäckt med en högst dyrbar äkta kashmirisk matta, samt åtskilliga rader stolar på ömse sidor om denna upphöjning.

Jag beundrar er smak och er lycka, Dom Ignazio, anmärkte drottningen under det hon genomskred rummet. Knapt kommer ni till hufvudstaden, förrän ni erhåller ett landthus, som, ifall jag icke misstager mig, är det vackraste och rymligaste kring hela denna nejd. Hvad är mot denna Quinta vårt ganska okungliga Santa Cruz, eller detta utkik, som man kallar Boa Vista, och i hvilket också verkligen utsigten är det enda som duger. Detta ställe lärer väl hafva kostat er en artig summa. Men ni är rik, mycket rik, senhor? Ni äger ju, säges det, en mängd indrägtiga guld- diamant- och rubin-grufvor i Minas Geraës och i Comarca de San Paolo? I sjelfva verket äro här, tror jag, alla adelsmän mer eller mindre rika; och det ser ut, som skulle Dom Joᾶo sjelf med sin familj vara den enda fattiga i sitt stora rike på denna sidan om oceanen. Eller hur menar ni, Andrada?

Endast det diadem, som pryder Eders Majestäts hufvud, och kanske är värdt en half provins, tyckes vederlägga detta skämt.

Detta är inte skämt, Dom Ignazio, det är rent allvar, och det af ett ganska melancholiskt slag. Vi bo här i guldets och diamanternas fädernesland, säger man: men jag har aldrig sett mindre guld än sedan jag flyttade hit. Hvar det finnes, vet jag ej; i Hans Maj:ts skattkammare är det icke: så heter det åtminstone alltid. Ni kan fråga edra gäster, Dom Rodrigo de Linhares eller Dom Antonio de Villano! Jag försäkrar er, Andrada, att om jag sjelf ville bereda en fest åt en sådan mängd menniskor, som här äro samlade, så skulle det först kosta mig en half timmas kif med Hans Maj:ts finansminister, den odrägliga menniskan! Mitt diadem svär deremot, menar ni? Nå ja, några juveler äga vi ännu; men jag försäkrar, att jag icke fått dem i Brasilien: men

kanske skall jag här en dag nödgas sälja eller pantsätta dem? Dock låtom oss lemna detta sorgliga ämne.

Drottningen hade nu ankommit till estraden, men i stället för att stiga upp, anmärkte hon: Misstyck icke, Dom Ignazio, att jag gör en liten förändring *i* er anordning! Låt flytta min stol, med eller utan estraden, ditbort till springbrunnen; svalkan är der större och jag får då dessutom sjövinden ur första handen.

Befaller Ers Majestät, att jag också skall flytta Infantinnans stol i samma granskap?

För ingen del, senhor! Hon mår bättre, om hon får sin plats vid fontainen midt emot. Dessutom vill jag uppriktigt säga er, Dom Ignazio: prinsessan Carlina Josepha Leopoldina och jag hafva ingenting att säga hvarandra. Jag gör henne all rättvisa: jag värderar hennes godhet, hennes hjertas ädla egenskaper; men en conversation med henne kan man icke föra. Det är icke hennes fel, att hon är vorden född ErkeHertiginna och blifvit gemål åt Arfprinsen till tvenne kronor. Såsom fru åt en österrikisk Baron, omgifven af fasaner, dufvor och gäss, värdinna vid en vin- och matbelastad taffel, och en aktningsvärd moder åt väl-födda, frodiga, rödbrusiga nederösterrikiska adelspojkar, föreställer jag mig, att hon skulle gjort en ganska ståtlig figur. Det är också icke hennes fel, att hennes fader, Kejsar Frans, som sjelf har nog triviala seder, begått det misstaget, att på borgarsätt låta uppförda alla sina barn. För oss passar hon icke, och, såsom det redan tyckes, för Dom Pedro allraminst. Han är ett geni, en idealist; och han kan väl icke finna sig mycket belåten med en amazon, som med utslaget slag flackar ikring Rio’s gator. Jag spådde det redan förut, innan frieriet. – Men se der kommer det unga paret!

Prinssessan Leopoldina helsade djupt och vördnadsfullt sin svärmoder, som emottog helsningen med stolt, kall höflighet. Utan sin vanliga mångordighet underrättade henne drottningen om den förändrade anordningen och förmodade, att hennes sonhustru också dermed vore belåten.

Infantinnan aflägsnade sig med en nigning, och gick, förd af sin gemål, att intaga sin plats.

Hvad tycker ni om hennes klädsel; säg, uppriktigt, Andrada? frågade drottningen.

Jag är en man från provinsen, Ers Majestät, föga bekant med etiketten och alldeles oinvigd i toilettens hemligheter. Jag nödgas således i dessa angelägenheter afsäga mig allt omdöme.

Men ni är ändock en man af smak, förmodar jag. Ni märker väl åtminstone någonting orimligt, någonting amphibiskt i denna klädsel: halft europeisk, halft amerikansk. Jag gissar, att denna toilette är föreskrifven af Dom Pedro: det är åter ett nytt sätt att fånga popularitet. Jag lemnar dock derhän, om detta vinnes genom en sådan halfhet; det vissa är, att prinsessan derigenom ingenting vinner.

Men, anmärkte Andrada, om det skulle fattas prinsessan Leopoldina någonting i etikett, fina hofseder, klädsel, och måhända gratie; så ersättes detta dubbelt genom hennes mildhet och öfriga ädla egenskaper, och det är sådant, som bäst förstås och mest värderas af vårt enkla, okonstlade folk.

Ni har rätt, ni har rätt, svarade drottningen, stött och ironiskt, ni har ju också redan hört mig hålla loftal öfver hennes många och sällsynta dygder. Ja hon är god, mycket god – hon täflar med sin gemål i konsten att göra sig gemen, att afkläda majestätet allt slags äfven yttre värdighet. Se bara der borta, hur djupt hon niger för alla som nalkas henne på tio famnar, alldeles som en landtfröken, som första gången kommer in på ett hof. – Men hvem är denna gosse eller yngling med det korpsvarta håret och de blixtrande ögonen, som går vid sidan af Caldeira Brant?

Det är den unge Vizconde Villaflor, född i Portugal, son af en tapper officer, som stupat mot Fransoserne. Han har nu blifvit skickad öfver till senhor Caldeira, som är hans förmyndare, och hans slägting tillika, om jag icke misstager mig.

Verkligen en gosse med ett högst charakteristiskt utseende. Jag såg straxt, att han icke var född i Amerika. Men denne Caldeira sjelf, känner ni honom, Dom Ignazio?

Alltför obetydligt, Ers Majestät.

Det är en af de mest fullkomliga cavalierer i vårt hof, och Dom Pedros gunstling: på en gång ett mönster af en hofman, en riddare och en diplomat. Men jag anser honom ändock för en half äfventyrare och en ganska farlig man. Kom ihåg i en framtid, senhor, att drottning Carlotta sagt det: hon bedrager sig sällan på menniskor. – Men hvem är detta unga ovanligt sköna fruntimmer, som kommer sist i tåget?

Det är min systerdotter, Donna Elvira dos Cariocos. Hon har nyligen kommit hit, efter sina föräldrars död, från San Paolo, för att i hufvudstaden fullborda sin uppfostran.

Men hvarföre har ni icke låtit föreställa henne vid hofvet?

Hon är ännu blott nästan endast ett barn, knapt tretton år; hon kommer i denna vecka att ingå i en pension i Rio, och qvarblifver der tvenne år. Först derefter hade jag ämnat utbedja mig denna nåd.

Hon ser äldre ut! I sanning ganska vacker. Det gifves dock, förlåt mig, senhor, vissa drag på detta ansigte, som icke fullt behaga mig. Det är en fullkomlig motbild af Arfprinsessan. Jag förundrar mig verkeligen öfver denna ledighet, denna säkerhet, denna gratie hos en ung flicka, hos en flicka från provinsen; men med allt detta .... Dock lika godt, senhor.

Man kringbjöd förfriskningar, is och sorbeter af flera slag, äfvensom både chinesiskt och amerikanst thé, samt åt cavaliererne drycker af starkare slag. Dom Pedro, som nu nalkats sin moder, tog en skål paraguay-thé. Drottningen, som märkte det, blef mulen och tilltalte honom, på spanska, icke för att för de kringstående dölja, sin mening, ty detta språk var utan tvifvel bekant för dem alla, utan emedan det så var hennes sed, när hon råkade i någon häftigare rörelse. Med ett uttryck af ovilja, som hon dock bemödade sig att genom rösten förmildra, begynte hon:

Du dricker matté, min son! Är det verkligen derföre, att du föredrager detta platta surroget framför det äkta theet, eller kanske derför, att du vill rikta vår granne, Doctor Francia, den upproriske Jesuit-Doctorn! För min del kan jag, den fadda smaken oberäknad, alldeles icke fördraga det osnygga sörplandet dervid.

Min smak, svarade Arf-Prinsen vördnadsfullt men bestämdt, är måhända dålig, men jag delar den med alla Brasilianer. Ers Majestät täckes märka, huru alla infödde taga amerikanskt thé och alla Portugiser asiatiskt.

Jag ser det, min son, och skulle förundra mig öfver, att, då man har andra kyligare drycker att välja mellan, man i denna årstid ger företrädet åt någotdera af dessa sjudande vatten. Men det är icke, märker jag, smaken, utan partisinnet, som bestämmer detta företräde. Ännu mins jag ganska väl den tid, då denna osmakliga dryck här var ganska litet känd, utan blott inskränkt till de lägre classerna, och föröfrigt endast i bruk bland SydAmerikas öfriga mindre civiliserade länder. Men smaken för matté skall nu vara ett uttryck af Amerikanism, af Brasilianism, ehuru det träd, som bär dessa blad, ändock icke, som jag tror, växer i vårt eget rike. Jag kan således icke anse valet af denna dryck annat än såsom ett slags oppositions-tecken, och detta ökar icke mitt tycke för densamma.

I detta fall, svarade Infanten med ett tvunget leende, äro, jag sjelf äfven inberäknad, alle Eders Majestäts undersåter i dess största och dyrbaraste rike opponenter. Men jag tror, att min kongliga Moder alldeles misstager sig i denna åsigt.

En vredesrodnad uppflammade på drottningens ansigte. Hon vände honom stolt ryggen och yttrade sig på portugisiska till Andrada: Orchestern börjar nu stämma och jag är ingen älskarinna af några slags missljud.

Låt oss mellertid gå ut på balkongen, så får jag tillika taga ert vackra Rosario i betraktande.

III.

När de utkommit på balkongen, blef drottningen, hvilken annars, såsom vi redan tillräckligt förnummit, icke lätt beundrade något brasilianskt, ovillkorligt så betagen af den rika och praktfulla tafla, som vi redan fastän så ofullkomligt beskrifvit, att hon deröfver utbrast i en ström af loford, som spridde ett sakta leende öfver ägarens annars sträfva, patriotiska ansigte. Detta försvann dock, när drottningen, återvändande till sina europeiska sympathier, sålunda slutade: med allt detta, får väl ni dock icke jemföra denna Bahia de Rio, så täck den visserligen är, med Tajo-revieret och alla dess herrliga, ja i sanning gudomliga omgifningar. Ni har der icke blott en stor, en vildskön natur, utan äfven på samma gång en präktig hufvudstad och dessa culturens skönheter, utan hvilka naturen, åt sig sjelf lemnad, ändock alltid är hemsk och förtryckande. Eller huru, Dom Ignazio; ty jag vet att ni sett Lisabon?

Jag har flera gånger sett denna vackra stad, Ers Majestät; och äfven alla de andra för sina utsigter berömda hufvudstäder, Genua, Neapel, Constantinopel, ja till och med det aflägsna Stockholm. Hvar och en af dem har sina så egna skönheter, att jag fruktar att göra de öfriga orätt, om jag skulle tilldömma endera ett afgjordt företräde.

Ni är mycket berest, senhor, hör jag, anmärkte drottningen. Men hvad var det för en stad ni sist nämde? *Estocolmo?* Denna stad ligger ju i Lappland, i Samojedernes land. Ni är mycket cosmopolitisk i er smak, då ni jemnför en stad, som ju ligger begrafven i en evig snö hela året om och på hvars gator björnar och vargar lustvandra, med vårt Lisabon, eller med ert eget Rio, som ni väl ändock i hemlighet föredrager framför alla de öfriga. Mellertid har ni, som sagdt, sett er mycket omkring i verlden.

Denna lust är också ärftlig i min slägt. Så t. ex. har en af mitt namn, såsom Provincial i Jesuiter Orden grundat en mission i Tibet och utgifvit en beskrifning öfver detta obekanta land. Mina söner hafva samma böjelse.

Är det då sannt, att de alla tre blifvit doctorer i Coimbra?

Ja, Eders Maj:t. Min äldsta son, Jozé Bonifacio, är promoverad Doctor i Lagkunskapen och Naturvettenskaperna, har rest i de flesta Europas länder och sednast fullbordat sina chemiska och metallurgiska studier under en stor Chemist i det land, som Ers Maj:t nyss behagat kalla Lappland; han har sedan stridt emot Fransmännen och bekläder nu ett vigtigt embete i Portugal, men dragen af kärlek till sitt fädernesland, längtar han att återkomma hit. Min mellersta son, Antonio Carlos, har erhållit Doctorsgraden i Juridiken och Philosophien, samt lefver nu i Olinda; min yngsta son, Martino Francesco, är Doctor i Mathematiken och innehafver en syssla vid bergverken i San Paolo.

En ganska lärd slägt, i sanning! anmärkte drottningen. Men säg mig, senhor, månne all denna öfversvängliga lärdom är nödvändig för detta land; månne den icke snarare i Brasilien är en ren barlast, en verklig lux, som här gör mera skada och gagn, om jag undantager de kunskaper, som kunna lända till bergverkens förbättrande? Dom Ignazio! låt oss tala öppet med hvarandra: jag känner er, jag är äfven bättre underrättad om edra söner än ni tror: det är icke blott åt vettenskaperna de egnat sig, de hysa äfven djerfva, vidsträckta planer. Er ena son, Dom Antonio, har invecklat sig i demagogiska stämplingar i Olinda, men blifvit häktad af stadens öfverhet: jag erhöll för få timmar sedan underrättelsen derom, hvilken ännu torde vara obekant för er sjelf. Säg mig nu uppriktigt: hvad är meningen med edra sträfvanden; hvad är det egentligen som J åsyften; ty jag förutsätter, att en så bildad familj har något bestämdt, allvarsamt mål; och att verkliga patrioter, som J, viljen något annat än samhällsupplösning och borgerlig oreda? Välan, tala, Andrada! Hvad

önsken J: kanhända kan en sammanjemnkning ske emellan våra ömsesidiga fördelar. Låt höra hvilka äro edra önskningar?

Lika politiska rättigheter, för Brasilien som Portugal, svarade Andrada med en fast ton. Brasilien bör icke mer behandlas som en omyndig coloni, utan som en fullvuxen dotter, helst som den i makt och rikedom betydligt öfverträffar sin moder.

Men J härstammen ju alla från Portugal, J ären ju alla Hans Allratrognaste Majestäts undersåtare, och sörjer icke Konungen för eder alla på ett lika ömt sätt? J hafven ju dessutom fått på dessa sednare åren så många nya, hittills för eder främmande rättigheter, fri handel och så mycket annat? Kan icke detta allt tillfredsställa eder! Skola ökade rättigheter endast föda af sig ökade anspråk? Så var det icke fordom. Alla bildade Brasilianer betraktade då Portugal såsom sitt egentliga fädernesland, och dess ära och lycka som sin och sitt eget lands. Vid min ankomst hit nyttjade man sällan ordet Brasilianer; man sade i stället Creoler, och namnet Lusitano innebar då ett halft adelskap. Det är nu nära ett skymford. Hvadan denna förändring?

Andrada svarade blott med en axelryckning.

Jag inser, att det vore fåfängt, att tvista med er om dessa åsigter. Jag hör att starka gäsningar för närvarande föregå i Spanien, mitt arma fädernesland, och fruktar att 1812 års Cortes torde åter upphöja sitt hufvud, utan att min kongliga broder, Don Fernando, torde kunna hindra det. Portugal skall i detta fall icke dröja att följa grannrikets föredöme: och icke heller Brasilien att följa moderlandets. Men man skall sannolikt icke stadna dervid. Brasilien torde vilja slita sig löst från moderlandet och förklara sig sjelfständigt. Alla tecken synas förebåda en sådan brytning. Tillstå, Andrada, att äfven er slägt arbetar derför!

Dom Ignazio studsade, och framstammade några obestämda uttryck.

Det vore å min sida lika fåfängt att neka, fortfor drottningen, att dessa syften äro i hög grad oangenäma för ett konungahus, som i sekler herrskat med oinskränkt makt. Men ni bör veta, att jag inser, klart begriper, att icke jag, – jag menar Dom João och jag –, att icke vi ensame kunna ställa oss i vägen för tidens ström. Hellre än att förlora allt, ingå vi förlikning: – kanhända skulle min gemål och jag handla annorlunda, om vi blott handlade för oss sjelfva, men vi älska för högt våra söner, för att sätta deras välfärd på ett osäkert spel. Alltså låtom oss förklara oss med hvarandra! Ni är rupublikan: – men med eller utan kungadöme? Derpå kommer det an.

Drottningen fästade en skarp blick på patrioten, som gaf till svar: Men antagom, att jag nu uttalar det lilla ordet utan, så låter ni i ögonblicket häkta mig och min yngsta son, och låter min mellersta sons hufvud falla i Olinda.

Nej, Dom Ignazio, jag skulle i detta fall lemna er tre månaders anstånd, att ordna edra angelägenheter, och sedan tillåta er och hela er slägt, fritt och med all er egendom, lemna detta land och begifva eder hvart ni behagar, med undantag af vårt europeiska rike. Men skulle ni efter detta ögonblick träffas inom det område, der Dom João's spira lydes, så äro vi fiender på lif och död, och svärdet eller dolken skulle icke länge undgå er. – Dock förmodar jag, att ni ej hyser så dåraktiga tänkesätt. Ni sjelf älskar för mycket edert fädernesland, för att vilja kasta det i de fasor, som i så många år hemsökt det spanska Amerika; ni vet, lika väl som jag, huru liten lycka dessa upproriska provinser, som kalla sig fristater, skördat af denna förändring; ni och edra söner, i dag ställde vid statsrodrets skepp, skulle i morgon lika lätt störtas, försmäkta i fängelser eller blöda för bödels-yxan, som så många lika ärelystna och kanhända lika kraftfulle presidenter, hvilkas välde i dessa stater sällan varat öfver halfåret. Ni inser utan tvifvel, att konungadömet är enda medlet att rädda ert fädernesland från anarchi: och inbördes krig, pöbelvälde, blodsutgjutelser utan ändamål – allt detta kan ni icke vilja?

Men skulle dessa Infanter, med deras charakterer, deras uppfostran, deras vanor, åtnöja sig med den inskränkning i makt, som en constitutionel författning nödgas föreskrifva?

Jag vet att ni blott bjuder en skugga, men till och med skuggan är dock ett något, ett bättre än intet. De måste, äfven de, frivilligt uppoffra hvad de icke kunna försvara: deras moder skall upplysa dem om deras fördelar. Ni inser likväl, att vi dock icke göra denna uppoffring, förrän den blir alldeles nödvändig: icke förrän vi förvissat oss om, att sådan är nationens allmänna önskan, och att denna önskan är en makt väldigare än vi. Men när denna öfvertygelse är vunnen, vore det dåraktigt att försöka en kamp, i hvilken vi måste förlora allt. Vi förstå nu hvarandra. Förklara eder alltså: med eller utan! På detta enda ord beror Brasiliens öde för en lång framtid.

Med! – svarade Dom Ignazio med en fast ton. Jag vill bekräfta detta ord med den dyraste ed på crucifixet.

Det behöfs icke, sade drottningen, med ljusnadt anlete. Ni är en man af ära, och jag tror eder. Masken skulle också i annat fall snart ryckas från ert ansigte. Godt; vi äro alltså ense om bufvudsaken. Alltså två kronor, två infanter. Men åt hvilkendera Portugal, och åt hvilkendera Brasilien? Äfven denna fråga är föga mindre vigtig att bestämma.

Man säger, att Eders Majestät af sina båda söner mest älskar Dom Miguel; – och att ni, af de båda rikena, mest älskar Portugal, deraf har ni aldrig gjort någon hemlighet. Det torde således bäst öfverensstämma med Ers Majestäts önskningar, att den käraste sonen erhåller det käraste landet. Billigt är dessutom, att den förstfödde undfår den största lotten.

Ni har rätt, Andrada; sådana äro också mina önskningar, och för min del skulle jag icke tveka, ifall jag skulle välja för mig sjelf, att taga det civiliserade, fast lilla moderlandet framför den större, rikare, men aflägsna och ännu chaotiska colonien. Dock i denna punkt öfverensstämmer icke Dom Miguel med mig: jag har ej längesedan talat med honom om den framtida möjligheten af ett sådant val. Han föredrager Brasilien. Dom Miguel var ännu blott ett barn, då han lemnade Portugal, af hvilket han nu knapt mer har ett enda minne qvar. Hans uppfostran, hans varor, hans lynne äro helt och hållet amerikanska; hvad som hos Dom Pedro är öfverlagdt, instuderadt, måhända affecteradt är hos Dom Miguel ren natur, oförstäld böjelse. Eller hvad menar ni och edra vänner?

Jag sjelf är ännu en främling i hufvudstaden, och känner de båda Infanterne för litet, för att hafva fattat ett bestämdt omdöme. Men patrioterne, nationen äro stämda för Dom Pedro.

Nationen? ni misstar eder, Dom Ignazio. Hvad kallar ni nationen? Detta är ju, enligt den theori, hvartill ni bekänner er, mängden, flertalet. Att Dom Miguel är folkets afgud, detta torde ni utan tvifvel redan funnit. Har ni någonsin sett honom visa sig på Rio's gator, utan att mottagas af allmänhetens jubelskri?

Men hvilken är denna allmänhet? tillåt mig att säga det, Eders Majestät. Negrer, färgade, sjömän, mulåsne-drifvare, med ett ord pöbel; de förståndigare, de upplysta hysa deremot farhåga för hans häftiga, jag vågar säga, vilda och obändiga lynne.

De förståndige, upplyste! Huru många sådana finnes det i alla länder, och i synnerhet i detta? Några lärde, några köpmän, några af de större possessionaterne och bergverksägarne, kanhända en del af adeln; men huru många äro också väl desse? Utgöra icke de samhällsclasser, ni kallar pöbel, vida mer än tre fjerdedelar af Brasiliens folkmängd, slafvarne oberäknade? Ni talar i nationens namn, och ni vill införa en styrelse, för hvilken massan är likgilltig, och undantränga en thronarfvinge, hvars böjelser och sympathier äro den stora mängdens. Ni talar i frihetens namn, och börjar med att påtruga den egentliga nationen någonting, som för henne är likgilltigt, obekant, ja motbjudande.

Men, Ers Majestät, i vår tid är det intelligensen, ideerna, som gå fram med omotståndlig fart; och för dem måste massan i nödfall vika, om den ställer sig i vägen för denna ström.

Men märken J sjelfmotsägelsen i detta system? Den ena gången åberopar man nationen och massan, hvars önskningar blindt måste lydas, den andra gången heter det, att denna skall vika för ett ideal, en abstract theori, som de såkallade upplyste förklarat för den enda rätta. Men det är nu inconquensernas tid, och möjligen torde det också här komma att gå till på samma sätt. Men det är äfven möjligt att ni bedrager er, – ni, som tillbragt större delen af er lefnad på resor, i höfsade länder, hvarifrån ni hämtat en politisk lära, som icke – kanske för sekler – ännu passar för ert fädernesland. Men antagom att denna lära här vinner framgång; låtom då oss på förhand lugnt undersöka, hvilkendera af dessa prinsar bäst skulle passa Brasilien. Både äro starka, häftiga, ja halsstarriga naturer, och deras egenheter ha af culturen föga blifvit bortslipade. Kanhända hade jag, liksom ni, bordt skicka mina söner till Coimbra, för att uppfostras, i stället att förvildras i dessa skogar. Dom Pedro har visserligen förvärfvat sig en europeisk färnissa, fastän han i grunden är lika mycket Amerikan som sin broder; han är studerad, han har talenter, han spelar flera instrumenter, han componerar musik, han skrifver, tror jag, sonnetter, sequedillas och rondodillas. Men är det sådana egenskaper, som kunna bereda lycka åt Brasilien?

Dom Pedro är likväl bekant med historien och den nya tidens fordringar: han synes vara af ett saktmodigare lynne, och torde alltså finnas mera benägen att lyssna till omständigheternas kraf och de välsinnades rådslag.

Ja, han har studerat Englands, Frankrikes och Spaniens nyaste constitutioner, han har läst Fru Staels, Benjamin Constants och dylika upproriska ... jag ville säga frisinniga skrifter. Såsom Arfprins låter han påskina mycken enthusiasm för dessa nya ideer, och kanske är han dem nu verkligen tillgifven. Men, såsom konung, skall han utan tvifvel hysa andra tänkesätt: han skall då, liksom andra, af sina rättigheter icke vilja eftergifva mer än hvad han jemnt ser sig tvungen till. I alla fall skall han blifva mycket svårare att styra än Dom Miguel.

Eders Majestäts omdöme förvånar mig: hittills har jag, liksom hela Brasilien, trott motsatsen.

Dom Miguel, sade jag nyss, är uppfödd i ödemarken och har hittills icke älskat någon annan sysselsättning än jagten. Detta har gjort hans seder något råa, hans förströelser något vilda: han umgås helst med de infödda, de lägre classerna: jag ogillar det, men just detta har gjort honom till allmänhetens – eller, om ni vill, hopens – älskling. Han har begått några pojkstreck, som satt honom i misscredit hos de bildade. Men besinna, han är ju ännu knapt sjutton år, och de flesta kraftiga naturer behöfva ju vissa år, för att fritt få rasa ut. Dom Miguel lofvar blifva en krigare, ochoch Brasilien behöfver en försvarare. Buenos Ayres skulle redan hafva inkräktat en stor landssträcka af dess lagliga besittningar, om icke denne Artigas, som från herde förvandlat sig till smyghandlare, från smyghandlare till röfvar-anförare, och från röfvare till konung, för egen räkning sjelf tagit detta land i besittning, och trotsar ännu både denna stats och vår egen samfälda makt. Å en annan sida har Doctor Francia frånröfvat oss en ännu större och dyrbarare besittning, som Spanien till oss afträdt. Vidare, om Brasilien söndrar sig från moderlandet, skall detta icke utan strid tillåta sådant. Emot alla dessa fiender skall Dom Miguel strida. För de borgerliga ärenderna åter har han intet sinne; han skall öfverlemna dem helt och hållet åt sina Ministrar, sin Senat eller sitt Parlament, eller åt hvem J behagen: han skall alltså blifva den förträffligaste roi-fainéant: och det är ju en sådan, som den nymodiga constitutionella theorien anser för konungslighetens ideal? Svara mig nu, senhor Andrada!

Ehuru det bittra i Eders Majestäts slutanmärkning icke undfallit mig, så var öfvertygad, senhora, att jag lemnat all uppmärksamhet åt edra ord. Men den tid, hvarpå Ers Majestät täckts syfta, står ännu i fjerran, och de båda unga Infanternes egenskaper äro ännu så litet utvecklade, att jag skulle önska, det Ers Majestät täcktes tillåta mig uppskjuta afgörandet häraf åt framtiden. Dessutom ....

Andrada blef nu afbruten af Oliveira, Arfprinsens Kammarherre, som kom att anmäla, att allt nu vore färdigt, och att i hans namn fråga om Hennes Majestät tillät, att concerten begynte.

Jag kommer, svarade drottningen, och sedan han lemnat balkongen, fortfor hon till Andrada: Men lofva mig en ting, Dom Ignazio! Den tid, hvarom vi talat, torde komma förr än ni tror, eller ni låtsar tro. Låt mellertid, om möjligt, edra minor icke förr springa, än Dom João, den gode, lyckt tillsammans sina gamla ögon. Han har förtjent detta undseende af eder: han älskar Brasilien kanske mer än sitt gamla arfland, och han har qvarblifvit hos eder, emot min och moderlandets egen önskan, äfven sedan de förhatlige Fransmännen blifvit förjagade, och sedan det längesedan stått honom fritt att återvända. Låt honom alltså i lugn taga med sig sina båda kronor i likkistan; hans år kunna sannolikt icke blifva många; hans helsa har blifvit försvagad i detta brännande luftstreck. För min egen del vågar jag icke fordra detta undseende; jag har icke kunnat vänja mig vid edra vanor, och den antipathi, jag i senare åren här funnit uppkomma emot allt portugisiskt, har hos mig framkallat en opposition, hvari jag mera rådfrågat min känsla än statsklokheten. Jag är således beredd på hvad ske måste: min stolthet skall inskränka sig att blifva tvenne konungars moder; men vet, Dom Ignazio, att om desses rättigheter sättas i fråga, skall jag för dem kämpa med en lejoninnans mod.

IV.

Drottningen räckte armen åt Republikanarn och de inträdde i paviljonen, der concerten genast begynte. Prinsen af Brasilien var sjelf med i orchestern, och spelade ett instrument: – hvilket, kunna vi icke uppgifva.

Huru Dom Pedro hade lyckats i denna composition, veta vi icke heller, emedan vi aldrig haft lyckan att höra någon enda af hans stycken, eller ens sett något partitur deraf. Men förmodligen måste den hafva varit förträfflig, emedan ett sorl af bifall och förtjusning efter dess slut spridde sig kring hela salen. Drottningen och Dom Andrada voro de enda, som icke deltogo deruti: också förmoda vi, att de, sysslosatte med helt andra tankar, knapt hört en enda not.

Efter musikens slut tilldrog sig ett uppträde, som är vanligt nog vid sådane tillfällen, och hvilket vi derföre icke beskrifva. En flock vackra flickor, bland hvilka vi igenkänna Donna Elvira och den lilla Clementina, framträdde till den furstliga tonsättaren, sjöngo verser till hans ära och räckte honom en lagerkrans.

Sedan detta skett, närmade sig Andrada till Infanten, bugade sig och höll till honom ett kort tal, som kanske förtjenar anföras. Det lydde ordagrannt: Bland alla Amerikas, alla Europas barn har Eders Kongl. Höghet varit den förste, som upptäckt att också Brasilien äger lagrar. Ännu är en upptäckt att göra, den, att detta glömda, obekanta land äfven hyser ekar, hvaraf medborgerliga kronor kunna viras, ehuru dess ekar äro af ett något annat slag än de, hvaraf man hittills i flera af Europas länder binder sådana kransar. Måtte detta fynd blifva förbehållet åt Eders Kongl. Höghet, eller åtminstone åt någon annan telning af det gamla och ärorika huset Braganza!

Dom Pedro skulle måhända mycket hafva misstyckt detta fria tal, i fall han hört det. Men sådan var icke händelsen, ty hela hans uppmärksamhet, alla hans sinnen voro fästade vid Donna Elvira, som framräckt kransen, och öfver hvars sällsynta skönhet han syntes öfverraskad ända till häpnad.

Kort derefter gaf värden tillkänna, att aftonmåltiden var färdig, och man trädde nu ut i parken, der anrättningen för de kongliga och de förnämsta gästerna var serverad under ett öppet tält eller rättare baldachin, men för de öfrige under bar himmel. Solen hade redan nedgått och natten, nästan utan all skymning, genast derpå inbrutit, såsom vanligt är i de tropiska länderna. I träden voro otaliga färgade lampor i pittoresk gruppering anbragta, hvilka, jemte de i den stilla natten brinnande marechaller och flambeauer fläckvis utbredde en ocean af ljus, under det att vissa ställen med flit voro lemnade i en

hemlighetsfull skymning. Detta magiska ljus, som bröt sig mellan de mångfaldiga, till en del fruktbetyngda träden, blommornas doft, den sköna atmosphæren som nu återtagit sin spänstighet, den ljufva svalkan, oaktadt att sjövinden redan börjat dö ut, den osynliga musiken, och under dess pauser hafvets aflägsna och tysta sorl, de i granna, mångfaldiga drägter hvimlande gästerne, de med alla verldsdelars läckerheter belastade borden: allt detta gaf denna fest något feiskt, något förtrollande, som vår af nordisk frost stela pensel, förgäfves skulle försöka måla. Sjelfva drottning Carlina syntes hafva glömt sitt europeiska Hesperien, och framkastade icke den ringaste anmärkning emot Brasiliens luftstreck eller dess invånare.

Sedan, efter intagen måltid, som i det hela var af en temligen lätt beskaffenhet, man en stund lustvandrat i parken, föreslog värden sällskapet att inträda i paviljonen och taga sig några dansar. Balen öppnades af ett solo-par: det var den unga Villaflor och lilla Clementina, som utförde en cachuca med en lätthet, en eld, en gratie, som äfven i dessa länder måste varit sällsynt, emedan det unga paret, efter slutad dans, öfverhopades med loford, bland hvilka Drottningens icke voro de sparsamaste. Hela salen skallade af ljuden: *agradavel! delicioso! encantador!*

Ni är i sanning en lycklig fader, Dom Ignazio, anmärkte hon. Denna flicka är verkligen det täckaste barn jag någonsin sett i denna hemisphær: jag förundrar mig äfven öfver hennes blonda hår och hennes ljusa ansigte, alldeles såsom vore hon en nordens dotter.

Hon är det också till hälften, svarade Andrada, ty hennes moder var från Nya England.

Denna förbindelse förklarar mycket af edra politiska åsigter, genmälte drottningen med en betydande blick.

Hon drog sig derefter, sedan hon åskådat ännu en dans, åtföljd af några äldre herrar, till ett sidorum, der ett spel-bord var i beredskap. I paviljonen blef efter hennes bortgång dansen mera fri och glädjen mera lösbunden. Dom Pedro uppbjöd Donna Elvira och dansade med henne flera både spanska, engelska och franska dansar. Slutligen, när han tröttnat, gick han in i ett sidorum.

Kort derefter blef balen, som mer och mer lifvade sig, plötsligt afbruten af ett oväsende utanföre, som öfverljudade sjelfva den högskallande orchestern. Man förnam en mängd bloss, hörde hästars gnäggande, hundars skällande, högljudda menniskoröster blandade med vilda skratt. Jesus Maria! Vi blifva öfverfallne! – Det är ett röfvarband! – Man vill mörda oss! – Nej, det är Indianer! – ropades från alla sidor. – Omöjligt, omöjligt, inföll Dom Ignazio; det är någon oreda, kanske något slagsmål, som utbrustit bland betjeningen, hvilken måhända plägat sig för mycket. Jag vill gå, och ställa detta oväsende till rätta.

Men knapt hade han, följd af någre andre med blottade värjor, gått ut, förrän i samma ögonblick hufvudingången fylldes af en flock män, alla beväpnade med bössor, svärd, spjut och knifvar. En af dem var insvept i en stor kappa, någre halfnakne, andre klädde i indiansk drägt och rysligt tätuerade. I samma ögonblick framrusade, midt i salen, framskuffadt af mannen i kappan, som syntes vara troppens anförare, ett stort, spräckligt villdjur.

Gud och alla helgon, en tiger! en tiger! ropade hundrade qvinliga och manliga röster, och alla störtade ut genom rummets sidodörrar. Det var en trängsel, en oreda, en förskräckelse, som icke låter sig beskrifva.

Vid detta uppträde upphof anföraren ett så häftigt skratt, att kappan öppnade sig och den djupt nedtryckta hatten föll i golfvet. Några, som icke hunnit utkomma, och som ägde nog mod att se sig om, ropade: det är Infanten! det är Dom Miguel.

Det var blott en, i hela detta sällskap, som icke flytt, och detta var den unge Villaflor. Han hade dragit sin lilla värja, och nalkades långsamt villdjuret, som dock just icke syntes begärligt till strid, utan stod stilla och såg sig med lågande ögon rundt omkring, liksom det väntade ett anfall. De häftiga slagen af dess svans

syntes dock bevittna, att dess sinnesstämning icke var så alldeles lugn.

Mellertid nalkades Villaflor djuret och syntes på allvar vilja anfalla det. Då ilade Dom Miguel hastigt fram och fattade kraftigt hans arm. – Är du galen, pojke, som vill inlåta dig i kamp med detta djur? Du ensam, och det med en cavaljersvärja? Vill du dock ändteligen bestå denna kamp, så vill jag låna dig ett ordentligt svärd och en jagtknif, men jag svarar dig inte för utgången.

Prins, utbrast gossen med gnistrande ögon, ni har på ett ovärdigt sätt förolämpat detta sällskap, och ni är skyldig oss upprättelse. Det är emot er och icke mot detta oförnuftiga djur jag nu vänder mig. Jag utmanar er till envig: Drag ert svärd! Jag är adelsman.

Bravo, gosse, du har courage! Men hvad skall jag göra? Vore du blott fyra eller fem år äldre, så skulle jag ej neka dig den äran, att emotta ett blodigt märke af en Infant af Portugal, Brasilien och Algarbierne. Men nu kan Dom Miguel, finner du, icke söla sin hand i menlösa barns blod.

Villaflor, numera icke mer mäktig sina sinnen, trängde närmare inpå honom, och ropade, skummande af raseri: försvara er, infant, eller jag genombårar er!

Ur vägen, byting, eller jag förkrossar dig! utfor Dom Miguel, och vek ett par steg till sidan. Men då han i det samma blef varse, att djuret lagade sig till, att med ett språng kasta sig på gossen, röt han till: ligg stilla, Jaggù, jag behöfver inte din hjelp! – vek sedan undan, grep hastigt från sidan Villaflors arm, ryckte värjan från hans hand, sönderbröt den och kastade bitarna på golfvet. Allt detta var blott ett par ögonblicks verk.

Se så, hvad vill du nu göra, min son? utbröt Dom Miguel med ett hånlöje. Villaflor skalf af vrede, ropande: fega, lömska usling!

Vi veta icke, huru Dom Miguel skulle upptagit detta tillmäle; men han blef i det samma afbruten af drottningen, som, följd af Dom Pedro och åtskillige andre, hade störtat in i rummet. Utan fruktan för villdjuret, ställde hon sig midt emot sin son, med häftighet och förbittring utfarande: Hvad betyder detta uppträde, Dom Miguel! Du vill väl icke mörda oss, förmodar jag; men tänker du då skrämma oss alla till döds? Och du, yngling, hvad är du för en rebellisk undersåte, som mordiskt vågar angripa en Infant af Portugal och derjemte smäda honom? – Min son, skaffa detta villdjur i ögonblicket ur salen!

Dom Miguel besinnade sig något litet, sedan ropade han: Topayoso! Nu framträdde en Cafuso, det vill säga, en afkomling af en Neger och en Indian, igenkänlig genom sin kaffebruna färg, sin starka muskelbyggnad, sina små fötter, och allramest genom sitt vidunderliga, utomordentligt ömniga hufvudhår, som, lik en naturlig peruk, uppsteg halfannan fot öfver hufvudet, vid hårfästet alldeles slätt, liksom på Amerikanarne, men ytterst ull-likt krusigt, och på ett högst fult och ohyggligt sätt sammansnodt, liksom i den polska martofvan. Led ut Jaggù! befallte prinsen. Mannen fattade djuret vid halsbandet, som syntes följa honom med nöje, liksom gladt, att få lemna detta lysande sällskap.

Mellertid hade drottningen kastat en blick på sin äldsta sons ansigte, i hvilket hon trodde sig läsa ett drag af skadeglädje och ett doldt löje. Sedan vände hon sig till den yngre, mera förlägen än ond, sägande: förklara dig nu, Dom Miguel! Jag hoppas, att du icke menat så illa med detta upptåg, så opassande det än är. I förväg ber jag, å min unga sons vägnar, er, senhor Andrada, och hans gäster om ursäkt för detta misslyckade skämt.

Min förklaring är snart gjord, senhora. Jag återkom, sedan natten redan inbrutit, med mitt följe från en jagt ur skogen. Min väg gick nära förbi detta ställe. Då jag såg så mycket ljus och hörde musik, trädde jag in i parken, och erfor af betjeningen att senhor Andrada firade en banket och att hofvet vore der. Jag ansåg mig då också höra till sällskapet, ehuru värden förgätit att bjuda mig, och beslöt att deltaga i sällskapet, ehuru jag just icke hade någon bal-costume och ehuru jag föröfrigt inte särdeles älskar sådana slags nöjen. På vägen

fick jag det infallet att bereda damerna en liten förströelse i denna enformiga lustbarhet, visserligen förknippad med ett ögonblicks alteration, men sedan så mycket angenämare att minnas.

Men besinnade du då icke, då du så obetänksamt lössläppte tigern, att han kunnat klösa sönder, bita ihjäl oss allesammans? frågade drottningen.

Bita ihjäl? upprepade Dom Miguel skrattande. Detta djur, som min kongliga moder och det öfriga sällskapet behagat upphöja till namn, heder och värdighet af en tiger, är dock egentligen till sin natur helt simpelt en Jagguar, till sin charakter en pultron, och till sin profession för närvarande en betjent, ty han har nedlåtit sig, att tills vidare tjena mig såsom hund. Jag har sjelf fångat honom som unge, tamt och dresserat honom. Han har föga mera mod än en slagtarhund, angriper sällan någon, som ej retar honom, och han var sjelf dessutom så litet angelägen om den äran att blifva presenterad vid hofvet, att jag förut måste reta honom och med våld kasta fram honom i salen. Till ytterligare nästan öfverflödig säkerhet äro klorna och framtänderna på honom afsågade. Herrskapet behagar alltså benäget inse, att här omöjligen kunde komma i fråga den minsta fara, på sin höjd några lindriga, alldeles oskadliga klösningar.

Det fägnar mig, min son, att du icke menat något illa med detta besynnerliga upptåg. Men finner du då icke det obetänksama, det opassande deruti?

Må vara, senhora, men jag skulle för allt i verlden icke velat mista detta nöje. Ni borde sjelf ha varit närvarande, moder, ni borde hafva sett, huru hundrade cavalierer med dragna värjor rusade på dörren, och höllo i trängseln på att ränna dem igenom ryggen på damerna, i stället för att vända dem mot jagguaren, som sjelf skalf af räddsla. Ha! ha! hvilket oförlikneligt spektakel! – Men dig, gosse, måste jag undantaga: du är den ende, som har mod i bröstet. Var nu icke längre ond! Du är för god, att längre vistas i dessa kretsar: du skall få blifva page hos mig: jag skall uppfostra dig, jag skall bilda dig till en förträfflig jägare och sedan till krigsman. Kom, låt oss vara vänner!

Villaflor, ehuru mindre uppretad än förut, svarade: jag tjenar ingen annan än Konungen och fäderneslandet, alldra minst er, Infant, – och vände sig föraktligt bort från honom.

Drottningen, för att hindra Dom Miguel, som denna afton befann sig i ett mer än vanligt gladt och öfverdådigt lynne, att begå några ytterligare obetänksamheter, yttrade att afskedstimman nu vore nära förhanden, och att man borde bereda sig till uppbrott. Men Dom Miguel satte sig på allvar deremot, och äfven Andrada anmärkte, att det ännu var fullkomligt mörkt, men att månan efter en timma skulle uppstiga.

Ännu icke, anmärkte Dom Miguel, är det tid att skiljas, min moder. Värden är skyldig mig välkomstbägarn. Gif mig att dricka, senhor, men icke vin, intet matté, inga limonader, utan äkta brasilianskt rumm. Jag är patriot, liksom ni, Dom Ignazio! Sedermera har jag lust att en stund åse, huru man bär sig till att roa sig i sådana lysande samqväm.

Sedan han sväljt ett stort glas, gick han fram till sin moder, talande: Jag börjar verkligen att dela er afsmak för detta Brasilien, senhora. Hvad skall man kunna uträtta med dessa menniskor utan mod, utan hjerta i bröstet? Sjelfva djuren äro här fega uslingar. Jag hyste förr en viss aktning för dessa Jagguarer, konungarne i SydAmerikas skogar. Men, när man rätt lärt dem, hvad är icke till och med han för en svag, feg usling emot den äkta tigern? Och ännu föraktligare är hans broder, Cagguaren, i jemnförelse med Lejonet, hvars skapnad han härmar. Jag har sjelf erfarit det, allt sedan vår gouvernör i Ceuta skickade oss ett äkta afrikanskt lejon-par. Jag ville att vi skulle släppa lösa dessa lejon, på det att vi engång skulle få oss en inhemsk jagt-afvel af dessa ädla djur, men Dom João har, besynnerligt nog, icke velat tillåta det. Och hur står det till med våra öfriga stora djur? Ni mins, huru, då man, för några år sedan, på Campo de Santa Anna ville förskaffa min moder och mig nöjet af en tjurfäktning, ingenting kunde blifva af, emedan våra inhemska tjurar, i trots af alla piccadorernes stickningar, stötar och granater, icke kunde bringas ur sin philosophiska köld. Och månne

det är bättre beskaffadt med de oskadliga djuren? Vår Tapir, som likväl är den största i vår verldsdel, och hos oss skall representera elephanten, är ju inte större än en åsna och således blott en pygmeisk parodi af sin urbild. Och hvilken dverg är icke vår Llama mot den rätta Kamelen! Endast våra ormar, vår Boa, våra Kaimaner äro respectable, hvar och en i sin sort, men jag känner alldeles ingen lust att inlåta mig med dessa ignobla slägten. Kort sagdt: jag begriper inte, hvad man här skall företaga, huru man här på längden skall kunna slå sig ut.

Dom Miguel vände sig derpå till sin broder och fortfor: Efter vår faders död, blifver du, säger man, den enda arfvingen till hans båda kronor. Det är orätt, mycket orätt, det är emot naturens lagar: men låtom oss icke tvista, låtom oss hellre i tid komma öfverens, broder Pedro! Tag du Brasilien, och låt mig få det lilla Portugal! Hvad säger du om denna delning?

Dom Pedro teg förlägen och bestört öfver detta oväntade förslag. Förgäfves vinkade drottningen åt sin yngre son att tiga, men denne, som icke märkte eller låtsade märka det, upprepade än en gång sin fråga. Dom Pedro, som nu icke kunde undvika att svara, begynte då: Hittills har ju alltid min broder, Dom Miguel, gifvit företräde åt vår faders ameriskanska rike; således ...

Ja hittills, det är sannt, inföll den unge Prinsen. Men jag har blifvit ledsen på Brasilien; hör du; jag har också närmare tänkt på saken. Det är ju också billigt att den furstfödde erhåller den bästa lotten. Tag då du Brasilien, broder Pedro, du har der tillfälle att cultivera, civilisera, något som jag icke förstår mig på. Unna deremot mig det lilla, obetydliga Portugal; det är visserligen nu försoffadt, men jag vill väcka det ur dess sömn. Det har redan, ehuru med främmande hjelp, skaffat sig de afskyvärde Fransoserne från halsen; det återstår, att derifrån fördrifva Engelsmännen, desse vänner som äro värre än våra fordne fiender, desse krämare, som nu utsuga vårt lands blod och merg. Sedan detta skett, ämnar jag litet bättre reglera gränsorna med Spanien, och dela halfön litet billigare emellan de två nationerne. Sedan ... men det må bero af framtiden. Din hand, Pedro; afstå Portugal, detta miniatur-rike, och låt mig försöka hvad dermed kan göras!

Dom Pedro, likasom drottningen, befann sig i en pinsam förlägenhet; men han hämtade sig mellertid och svarade med ett tvunget leende: Du vet, Miguel, att jag ännu inga kronor äger att bortgifva. Men om jag en dag blir kung, skall jag skaffa dig en armee, hvarmed du, liksom Dom Sebastian, kan gå öfver till Afrika; du träffar der ett stort och herrligt land, du träffar äkta lejon, som du så mycket värderar, och på köpet otrogne att bekriga. Det må då bero af dig, att der skapa dig ett skönt konungarike.

Gå öfver till Afrika, liksom Dom Sebastian – och omkomma som han, är detta din broderliga mening? frågade Dom Miguel med bitterhet.

Jag vet att min broder Miguel är lika tapper som den olycklige Dom Sebastian, men öfverträffar honom förmodligen vida i klokhet och försigtighet, och förespår honom således en bättre utgång, svarade Dom Pedro ironiskt.

Intet ord mer i detta ämne, vid min onåd, ljöd drottningens herrskarstämma, på spanska. – Sedan fortfor hon med dämpad stämma på portugisiska till Dom Miguel: Min son, du ville ju se, huru man bland oss roar sig! Välan, vi skola anmoda unga Villaflor och Andradas lilla dotter att gifva oss en repitition af den cachuca, som förut intagit oss mycket. Vi få nu se, om denna vinner mera bifall än andra dansar inför min sons, Dom Miguels, stränga ögon.

Villaflor nekade dock tvert. Hvarken drottningens, prinsarnes, Andradas eller hans förmyndares böner och hotelser kunde öfvervinna hans halsstarrighet. Icke förr, än Infanten Dom Miguel gifvit mig upprättelse, upprepade han med trotsighet.

Välan, senhor Villaflor, sade Dom Miguel med en vänlighet och värdighet, som hos honom icke var vanlig.

Jag har sönderbrutit din värja: se här har du i stället min, fast det icke är någon hofvärja, och dess klinga torde vara mindre blank. Nyttja den mot rebeller eller emot fäderneslandets fiender, liksom jag nyttjat den mot skogens villdjur. Jag kallade dig ... jag mins icke hvad. Jag återkallar nu högtidligt detta ord, det må hafva lydt huru som helst: jag förklarar dig tvertom för den tappraste cavalier i hela konungariket Brasilien. Är du nu nöjd?

Jag är nöjd, Infant. Ni har godtgjort ert fel, på ett sätt, som anstår en riddare och en adelsman. – Kom, låtom oss nu begynna, vackra Clementina!

Denna dans behagade, nästan emot allas förvåning, den unge prinsen på det högsta. När de slutat, gick han fram till de båda dansande, sägande: jag har verkeligen aldrig sett ett täckare par. De böra förblifva det för hela lifvet. Jag förlofvar dem: när ert bröllopp står, mina barn, skall jag furstligt utrusta er.

Han lät dem byta om ringar och sammanlade deras händer. Villaflor, den förut så käcke och trotsiga ynglingen, stod nu förlägen, rädd, viljelös, högt rodnande. Clementina smålog och förklarade att hon rätt gerna ville vara den unge dom Agostinho Villaflors brud.

Andrada rynkade ögonbrynen. Bry er icke om denna lek, hviskade drottningen till honom. Skulle deraf i en framtid bli allvar, så är partiet icke att förakta: den unga Agostinho är af god familj, och rik, och dessutom, som ni ser, en rask gosse, ehuru han kunde vara mindre trotsig.

Denna förlofning gaf, såsom läsaren lätt föreställer sig, anledning till åtskillig munterhet och till mycket skämt, af både lyckligt och misslyckadt slag. Andrada, som dock deruti tycktes finna mindre behag, gaf en vink åt orchestern, som nu uppstämde en dans för de stora, i hvilken Dom Pedro åter uppbjöd Donna Elvira. Dom Miguel förblef en stund åskådare, men ledsnade snart och lemnade sällskapet.

När dansen var slut, inkom han ånyo i indiansk costume, en ofantlig fjäderhatt på hufvudet, med blottade ben, blottadt bröst, icke oangenämt tätueradt, och blottade ben, kring lifvet ett slags poncho väfd af rötter, sammanhållen af ett bälte gjordt af brokiga fjädrar, i handen tvenne spjut. ’ Drottningens blick blef åter ganska mörk. Återigen någon ny dårskap! suckade hon till sin omgifning.

Ehuru Amerikanare, började Prinsen, torde likväl få bland eder hittills hafva sett en äkta amerikansk krigsdans. Jag dansar den, säger man, lika väl, som den skickligaste Tapuya [1]. Detta är den enda talent, som jag vågar tillerkänna mig, den enda af alla de sköna konsterna som fallit på min lott. Gif noga akt, Villaflor! du skall en gång kanske komma att dansa den ännu bättre än jag. Kom fram, Tijucopabo, och dansa emot mig, och du, Ariquitiba, låt din pipa ljuda!

Det skådespel, som nu begynte, tycktes, ehuru vildt och ohyggligt, och ehuru man i början visade någon förskräckelse, vida bättre behaga damerna, än Dom Miguels första upptåg med jagguaren. Men knapt var denna krigsdans slutad, förr än drottningen gaf bestämd befallning att betjeningen skulle foga anstalter till afresan. Sällskapet skingrade sig åt alla kanter: de flesta gingo att söka sina nantilhas, några ville ännu taga ett slag genom den eclairerade parken.

Då Andrada, i ändamål att gifva en befallning, hvars påföljd vi snart skola erfara, tog sin väg genom en aflägsnare del deraf, hörde han utanföre en sparsamt belyst löfsal några ord, som ovillkorligt hämmade hans steg.

Dessa ord, uttalade af ett fruntimmers röst, lydde sålunda: men medge, Dom Rodrigues, att han är bra söt, bra älskvärd, den infanten.

Jag förstår er inte, donna Xaveria: Söt, älskvärd? Han är ju tvertom temmeligen ful, och derjemte intet så litet stel. Men talenter har han visserligen, och ...

Åh, ni talar om Dom Pedro, hvem tänker på honom? Jag menar Dom Miguel, bör ni begripa.

Den vildmenniskan! Det är ju en ram Indian.

Må vara; men såg ni, hur väl han dansade krigsdansen. Hvilken manlighet, hvilken styrka, hvilken musculatur! Han såg rigtigt förtjusande ut i denna vilda costum. Och sedan, hur ädelt, hur ridderligt betedde han sig icke emot den trotsige Villaflor! Jag skulle i hans ställe gifvit den sturska pojken en risbastu.

Och hur angenämt, hur belefvadt var icke hans upptåg med Jagguaren! inföll Rodrigues ironiskt.

Ni hörde ju, att klor och tänder voro utbrutna. Han borde blott sagt oss det förut. Vi kade dock bordt begripa, att den raske Infanten intet velat göra oss något ondt, och att äfven i värsta fall våra talrike beväpnade cavalierer tillräckligen skulle skyddat oss från all fara. – Likagodt jag blir dervid: Dom Miguel är ändå, oaktadt alla sina besynnerliga infall, en bra älskvärd yngling. Eller hvad menar du, Eleonora, och du, Isidora, och du, Francesca, och du, Maria, och du, Isabella?

Vi tänke alla som du, Xaveria. Men låt oss gå in. Drottningen torde snart vara färdig.

Jag vill säga eder, mina damer, inföll Dom Rodrigues, att Dom Pedro är, i ett ännu rikare mått än sin broder, begåfvad med den kroppsstyrka och den muskelkraft, som så mycket förtjusar eder. Det beror således blott af hans vilja, att blifva en öfverdådig sälle och tillika de sköna hoffröknarnas älskling. J förundren er deröfver, men sådant är likväl sanna förhållandet.

Andrada aflägsnade sig skyndsamt. Barbarer! sade han i sitt inre. Är det icke ett hopplöst, ett fåfängt, åtminstone förtidigt företag att arbeta för förnuftet, friheten och civilisationen i ett land, der till och med det täcka könet, i hufvudstaden, vid sjelfva hofvet, af landets förnämsta familjer, prisa den kongliga oduglingen, och beundra sådana råa seder!

Återkommen till paviljonen föreslog han drottningen, prinsessan, infanterne och så många för öfrigt, som fingo rum, att stiga ut på balkongen, och ännu kasta en blick öfver parken och öfver hafsviken, vid hvars rand månan nu uppsteg.

Man emottog anbudet, och i det Drottningen, trädde ut på balkongen, uppflammade i nattens mörker, – ty alla lampor hade förut blifvit släckta – ett präktigt fyrverkeri. Tillika såg man Konungens och Drottningens, Dom Pedros och hans gemåls namnchiffer brinna, omgifne af allehanda sinnebilder. Mest framtedde sig Brasiliens vapen, i kolossal storlek: Jordklotet, fyrdeladt af Christus-orden, och smyckadt med nitton silfverstjernor. Den krönta vapenskölden omslingrades af en gren af kaffeträdet och af en tobaksstängel, och omfattades med ett grönt och ett guldgult band, det förra huset Braganzas, det sednare Österrikiska husets stamfärg.

Jag märker, anmärkte Dom Miguel, stött, sedan han en stund betraktat detta skådespel, att i Rosarios alphabet saknas alldeles bokstafven *M*.

Denna dag, genmälte Andrada, tillhör Dom Pedro. Derföre finnes, utom Deras Majestäters namnchiffer, som aldrig bör fela, endast Prinsens af Brasilien och hans gemåls. Hade jag dock vetat att Ers Kongl. Höghet velat skänka mig nåden af sitt besök, skulle dock detta *M* icke hafva saknats. Men efter Er ankomst, var det för sent, att anbringa det.

Drottningen tog nu afsked och tackade Andrada för hans sköna och praktfulla fest i de vänliga ordalag, som alltid stodo henne till buds när hon ville. Hviskande tillade hon: kom ihåg vårt aftal, Dom Ignazio! Endera alltså! Men döm icke Dom Miguel endast efter denna afton. Så vidt af mig beror, skall denna barnlek blifva hans sista. – Med höjd röst fortfor hon: Gifve Gud, att jag nu blott vore lyckligen hemma, att jag väl vore i

San Christovão, detta slott, som, vida förr än Hans Aldrachristligaste Majestäts palats, borde kallas *les Tuileries*, ty jag vet icke om något annat kungligt slott i christenheten mera liknar en dylik lada än detta. Också sade mig Engelska Ministern, att han vid sin ankomst ansåg denna barbariska byggnad för någon stor fabrik. Men lika godt, vore jag nu blott der! Detta mörker, denna brådbrant, som vi måste utför, gör färden vida farligare än hitvägen. Dom Miguel, jag beder dig, rid straxt efter min liteira, och gif noga akt på bärarne!

Det är nu mera icke mörkt, senhora, utan redan klart månsken. Men om ni vill, skall jag sjelf bära er, i eller utan liteira, utför den lilla backen.

Drottning Carlotta kastade på sin son en öm, kärleksrik blick, men afböjde anbudet.

När Andrada, nu ensam, stod på balkongen och blickade utför kullen, utför hvilken tåget långsamt rörde sig, skulle han hafva njutit ännu en angenäm syn. Men han kastade knappt en blick på detta långa brokiga tåg, hvars skillda grupper, belyste af facklor, ömsom försvunno, ömsom åter framträdde mellan de spridda träden och de framskjutande klippornas väggar. Han var fördjupad i helt andra tankar, och dessa betraktelser, öfversatta i ord, skulle hafva lydt sålunda: Ett ganska besynnerligt hof! – Skall denne Dom Pedro blifva annat än en virtuos, en lärd! Han är dock bekant med den nyare tidens rigtning, och tyckes upprigtigt älska och gilla den. Eller är detta blott en larf? Skulle han verkligen blott vara en skådespelare! – Om dig, Miguel, lär väl svårligen blifva fråga! – Och denna Drottning, som man påstår vara så listig, hvad hon ändock tycks vara öppenhjertig! – Men kan denna herrsklystna, maktälskande qvinna på fullt allvar räcka sin hand åt patrioter? – Hon är dock moder och afgudar den ene af sina söner. Denna känsla är starkare än sjelfva herrsklystnaden och fåfängan: *Nada entre duas aguas* 2. Hon behöfver oss; hon vill skaffa älsklingssonen en krona. Utan en revolution kan detta dock icke ske. Detta binder henne mot sin vilja vid oss. Varom dock försigtige! *A bom gato bom rato* 3 Vårt antal är ringa och nationen är lätt att missleda. Men när tiden är kommen, då, upp med seglen, friskt mod! *Vogue a galé, venha o que vier!* 4!

V.

När täckelset till vår lilla berättelse åter uppgår, hafva några år försvunnit. Men emedan denna är så noga sammanväfd med Brasiliens politiska öden, nödgas vi af dem taga en kort öfversigt.

Till Rio de Janeiro ankom den af Drottningen länge befarade underrättelsen, att i Augusti 1820 i Lisabon en revolution utbrustit och att Spanska constitutionen blifvit antagen. Hon förutsåg, att äfven Brasilien skulle följa detta efterdöme, men gjorde dock allt för att förekomma det. I den ena provinsen efter den andra utbrusto ändock oroliga rörelser, särdeles i San Paolo, Andrada-familjens födelseort, dit Dom Ignazio nu äfven flyttat tillbaka. Något våldsamt vågade hon dock icke företaga emot denna ansedda, djerfva och mäktiga slägt. Sonen Dom Pedro lät hon åtminstone hålla under noga uppsigt, på det han icke skulle sätta sig i förbindelse med de upproriske. Denne lefde nu helt och hållet inom sin husliga krets; han hade kastat sig på nya liebhaberier: han roade sig med mechanik, förfärdigade modeller till krigsskepp och byggde bland annat en oerhörd stor billard. Med politiken tyckes han icke befatta sig.

Mellertid utbredde sig i sjelfva Rio en dof gäsning. Dom Pedro sökte då öfvertala sin fader, att frivilligt eftergifva hvad han icke kunde försvara, och att låta den oundvikliga reformen utgå ifrån thronen sjelf. Men emedan ministrarne voro af den tanken, att man borde anropa Englands hjelp för att i båda länderna qväfva insurrectionen, blef hans råd förkastadt, och i stället tillstyrktes han af desse, förmodligen på drottningens inrådan, att låta deportera infanten till Gibraltar.

Men blotta ryktet derom spridde en allmän oro bland alla frihetens vänner. Med dessa förenade sig de portugisiska tropparna, hvilka, bearbetade af Oliveira, förklarade sig för Cortes sak. Till denna omhvälfning hade den unge Agostinho Villaflor i sin mån bidragit, som, ehuru han der var den yngste officeraren, genom sin enthusiasm, sin djerfhet, sin frikostighet, förvärfvat sig ett icke ringa anseende. Han var likväl för ung, för att mycket bekymra sig om politiken och dess ränkor, utan lät i detta fall leda sig dels af instinkten, dels af sin tillgifvenhet för Dom Pedro, i hvars lilla krets han blifvit upptagen.

För att tillfredsställa de oroliga, kungjordes den 22 Februari 1821 ett decret, hvaruti ett utskott blef förordnadt, som skulle sysselsätta sig med politiska reformer. För dessa söderländska sinnen syntes dock denna åtgärd för långsam: många misstänkte äfven ärligheten, och fruktade dessutom att folkets enthusiasm under tiden kunde bortdunsta. Portugisiska tropparna grepo till vapen; pöbeln stormade genom hufvudstadens gator och begingo våldsamheter. Väl stillade Dom Pedro genom sin personliga närvaro detta upplopp; men redan natten derefter utbrast det i en ännu farligare gestalt. Ånyo visade sig Infanten: han lät sammankalla folket på Piazza do Rocio, och uppläste ett kungligt manifest, som innehöll erkännandet af en constitutionell samfundsinrättning, sammankallandet af Cortes och utnämnandet af en ny ministère. Folket jublade, och Dom Pedro var från denna dag dess afgud; Dom Miguel och drottningen emottogos med skymford och hvisslingar.

Låtom oss återresa till Portugal! kanhända skall det der lyckas oss att återföra det förblindade folket till sina pligter, och sedan blir det lätt nog, att bringa dessa ursinnige till lydnad! sade drottningen under detta uppträde åt sin gemål. Dom Pedro står nu vid första målet af sin bana; snart sträcker han äfven sin hand efter er dyrbaraste krona, Dom João. Hör! hvilket larm, hvilka upproriska fröjderop: de sönderslita mitt öra!

I allt var den gode Dom João van att följa sin kungliga makas högre insigter eller blotta nycker; men i hänseende till hennes förut redan ofta yttrade åstundan, att flytta tillbaka till moderlandet, hade han alltid, ledd af sin kärlek till det nya landet och måhända äfven af ett slags instinkt, motsatt sig hennes önskningar, med en ståndaktighet, som man annars hos honom icke var van att träffa. Så skedde till och med äfven nu: förgäfves voro alla drottningens föreställningar, och än mindre lät han öfvertyga sig, att hans äldste och mest älskade son i någon mån deltagit i dessa folkrörelser.

Konungen stod ännu fast i detta beslut, sedan en vördsam inbjudning från Cortes i Lisabon ankom, att samtliga hofvet måtte begifva sig till sina trogna undersåtare i moderlandet och fortfarande hugna dem med sin kungliga närvaro. Nu mera bestormade honom de nya ministrarne och de förnämste af tropparnas befälhafvare, att foga sig efter tidens omständigheter; men ännu stod han fast, och gaf först då efter, när de valmän, som skulle välja deputerade till Cortes-församlingen i Lisabon, gjorde så öfverspända fordringar, till förmån för Brasilien, att det hos alla i Rio vistande infödde Lusitanos väckte en sådan förbittring, att Portugisiska tropparne med dragna sablar trängde in i val-församlingen och drefvo bort de väljande, vid hvilket tillfälle äfven blod utgjöts. Denna våldsamhet uppretade åter de brasilianska patrioterna, så att ett inbördes krig nu syntes oundvikligt.

Dagen derefter, d. 22 April 1821, såg man, när solen uppgick, en rad af troppar uppställd på den gata, som leder från det kongliga slottet till hamnen, i hvilken ett krigsskepp låg med svajande vimplar. En lång och oafbruten kedja af packvagnar rullade mellan soldaternas leder, och slutade med mulåsnor och bärare, belastade med tunga bördor. Kort derefter utträdde i spetsen för en sqvadron cavalleri, en kunglig härold, som uppläste en proclamation, af innehåll, att Deras Majestäter, för att efterkomma sina portugisiska undersåtares brinnande böner, beslutat för en tid öfverresa till Europa; den slutade med löften om återkomst, så fort omständigheterna sådant ville medgifva, förmaningar till trohet och stillhet, samt med underrättelsen att Prinsen af Brasilien mellertid skulle qvarblifva i egenskap af landets Regent.

Knappt var denna läsning slut, förrän ur palatsets portar trädde ut ett lysande tåg: Konungen och

Drottningen i en statsvagn, de båda Prinsarne till häst, och efter dem ett stort följe dels åkande, dels ridande, tagande vägen öfver slottstorget nedåt hamnen. Folket, öfverraskadt, bestört, förhöll sig stilla och gaf inga tecken hvarken till saknad eller glädje. Dock när den gamle Konungen, efter ankomsten till hamnen, stigit ut och försökte att tala, men hans röst qväfdes af rörelse, genomlopp en stor del af massan, hvilken allt detta icke undfallit, en elektrisk sympathi; man uppgaf salfvor af hurrarop. Detta åter misshagade en annan del af folket: man hyssjade, hvisslade, ropade tystnad, men då den royalistiska enthusiasmen deraf icke lät afskräcka sig, sökte man stäfja den på ett handgripligt sätt, så att man här och der såg grupper inbegripna i små slagsmål.

De kunglige hade nu stigit ombord, och genast utbrast från skeppets eldgap en salva af kanonskott, som besvarades af batterierna på bergstoppen Pᾶo de Assucar, af fästningsverken på Ilha das Cobras och från Forte da Conceiçᾶo. Majestätiskt rullade dundret öfver den breda hafsviken, den omätliga staden och återkastades i spridda rigtningar af de höga bergen rundtomkring. Hela nejden låg insvept i en mörk krutrök, och när denna skingrades, såg man skeppet redan långt ute på revieret, och dess flaggor, med båda rikenas vapen, fladdra för vinden.

Hvad står på? ropade en främmande skeppscapitaine, som i detta ögonblick sprang i land från sitt nyss ankrade fartyg. Hvad betyder detta kanondunder, denna folkskockning, dessa tvetydiga rop?

Vårt hof har farit sin kos, och vi sörje vår gode Dom Joᾶo samt den käcke Dom Miguel, allas vår älskling, svarade en af de närstående. Gud beskäre dem en snar och lycklig återkomst!

Senhor Inglez, inföll en annan, mera välklädd person, låt icke förvilla er af denne Mameluco. Folket jubilerar, emedan vi ändteligen äro af med den svage konungen, den elaka drottningen och den desperate pöbelprinsen. Tro mig, de skola aldrig våga komma igen. Brasilien skall hädanefter veta sköta sig sjelf.

VI.

Detta var dock ingen lätt sak, ty enhvar hade sin egen vilja och ville gå sin egen väg. Man urskiljde tvenne hufvudpartier, det portugisiska, som äfven understöddes af presterne, och det patriotiska. Det förra, som kallades Aulismo eller Lusitano, ville bibehållandet af det gamla statsskicket med så få förändringar som möjligt; det andra ville motsatsen af detta och arbetade föröfrigt på en söndring från moderlandet, men delade sig föröfrigt i mångfaldiga mer eller mindre radicala rigtningar. De mest sansade, till hvilka familjen Andrada hörde, sågo i Engelska statsformen mönstret för hvarje fri, men tillika fast och stadgad författning. Andre åter bemödade sig om att införa en fullkomlig republik, eller rättare en mängd af sådana, i det hvar och en provins ville blifva en egen fristat. Mellan båda dessa ytterligheter lågo en mängd mellanpartier, hvilka vi här lemne ur sigte.

Förbittringen nådde sin höjd, då underrättelse ankom, att Cortes i Lisabon beslutat införandet af provincial-ståthållarskaper i Brasilien och kallade Infanten tillbaka till Europa. Mot detta okloka beslut hade Antonio Carlos Andrada, som då var Brasiliansk deputerad, häftigt talat, dock när hans föreställningar icke vunno uppmärksamhet, fordrat pass för att återvända till hemlandet, men han blef med våld hindrad att hemresa. Dom Pedro gjorde också verkligen, eller låtsade göra, anstalter till den honom anbefallda afresan. Rio’s tidningar började nu antaga en hotande ton; folkresningar uppstodo å flera punkter i landet; den ene deputationen ankom efter den andra, som förkunnade, att Brasilien skulle förklara sig sjelfständigt, i samma ögonblick Regenten lemnade landet. Mest kraftigt talade Bonifacio Andrada, som, befriad ur sitt fängelse, blifvit president för Municipal-rådet i San Paolo, uti en adress, som han sjelf öfverräckte Infanten nyårsdagen 1822. Dom Pedro gaf då vika, och lät kungöra sitt beslut att qvarstanna; kort derefter lät han ock sammankalla en *Assemblea geral* samt utnämde en ministère, i hvilken bröderne Jozé Bonifacio och

Martino Francesco erhöllo platser.

Vid denna tid inträffade fadren, Dom Ignazio, från San Paolo. Man erböd honom främsta rummet i Senaten, men han emottog det icke. Just derigenom steg hans anseende, och Brasilien erkände honom för den mäktigaste i hela landet; hvaremot Regentens popularitet med hvarje dag mer och mer sjönk, utan att han sjelf visste hvarföre. Tidningarne berättade, att vid den åldrige Patriotens inträde i palatset, hade Infantinnan Leopoldina, med sin treåriga dotter, Maria da Gloria, vid handen, mött den gamle och, i det hon upplyftat barnet på hans arm, utlåtit sig: ”Beskydda denna värnlösa: hon är landets barn, liksom ni, och behöfver eder tjenst; Brasilien och min gemål taga era insigter och er fosterlandskärlek i anspråk.”

Öfver Dom Pedros deltagande i alla dessa rörelser hvilar ännu en djup slöja. I sina bref till sin fader hade han framställt sitt qvarblifvande och sitt öfriga beteende såsom ett verk dels af tvång, dels af statsklokhet, och blef af honom äfven trodd. Detsamma står att läsa i många samtida eller kort derefter utkomna skildringar; men många funnos dock, som ansågo allt detta såsom en mellan honom och patrioternes anförare öfverenskommen plan, hvarigenom Infanten skulle synas blifva tvungen till hvad han sjelf gerna önskade.

I fall allt detta och hvad sedermera hände verkligen var en följd af hemliga ränker å dennes sida, så påskyndades fullbordandet af hans yttersta önskningar genom ett beslut af de portugisiske Cortes, som ovilkorligt befallte Infanten genast återresa, förklarade hans alla föregående åtgärder för ogilltiga, upphäfde alla högre myndigheter och inmante alla ministrar i häkte, som afstyrkt prinsens afresa. Då upphof sig ett allmänt rop om landets politiska oberoende; alla partier syntes hafva glömt sin tvedrägt; i Pernambuco utropades Dom Pedro först till Regent, och detta föredöme följdes snart af hela landet, hvars enthusiasm för honom återigen med dubbel styrka upplifvades. Kort derefter utgaf Prinsen-Regenten ett manifest, hvaruti Brasilien förklarade sig för ett eget sjelfständigt rike. Det berusade folket uppreste sig för att erbjuda honom kejsar-kronan, och Stadsrådet i Rio frambar i nationens namn till honom denna önskan.

Under det att dessa händelser, hvilka vi endast flygtigt antydt, tilldrogo sig, hade Agostinho återsett sin vackra dansarinna på festen i Rosario. Den fägring, som man då beundrade i dess knoppning, hade nu hos den trettonåriga flickan utvecklat sig till en fullare blomstring. Vid deras första möte var Villaflor sjelf ännu för ung, för att åse henne med stort andra känslor, än dem, hvarmed man åskådar en vacker, doftande blomma. Nu mera gjorde den mera mognade Clementina på ynglingen ett helt annat intryck. Han sjelf hade äfven utvecklat sig till sin fördel: den förut framfusiga barnsliga trotsigheten hade afslipats genom tiden och umgänget på hofvet, utan att derigenom den eld och djerfhet, som var honom egen, ändock led någon minskning.

I Dom Ignazios hus blomstrade ännu en annan ros. Det var Donna Elvira, som nu återkommit från sin pension. Hennes återseende gjorde på Dom Pedro samma intryck som Clementinas på Agostinho. Från denna dag besökte han ganska ofta den gamle Patriotens hus, som icke märkte att dessa besök mindre gällde honom sjelf än hans vackra systerdotter. Emedan Villaflor var anstäld vid hofvet och Regentens gunstling, hade han ofta tillfälle att dit följa sin herre, och således, att ofta råka Clementina, som han, i följe af den af Dom Miguel anställda förlofningen, vågade kalla sin unga brud.

Verkan af dessa samtal var den, att Villaflor en morgon infann sig hos Dom Ignazio, och utan många omsvep och såsom en sak, hvarvid han icke väntade många betänkligheter, utbad sig hans dotters hand. Gubbens ansigte mulnade: han gaf ett undvikande svar, och, då friaren blef mera enträgen, uppsköt han svaret, till dess han fick förvissa sig om sin dotters böjelse.

Det var dock icke derom, hvarom han ville förvissa sig, ty sin dotters böjelse för den unga officeraren var honom redan ingen hemlighet; det var alltså icke Clementina, utan hennes bröder han ville rådfråga. Desse

upptogo anbudet med harm och förakt: de hatade redan då Oliveira, för hans, enligt deras mening, förderfliga inflytande på Regenten; de hyste ovilja emot Villaflor, såsom hans slägting och såsom till börd och tänkesätt Lusitano; de befarade dessutom att denna förbindelse med en Portugis skulle minska deras popularitet och göra dem misstänkte hos patrioterne. De besvuro således sin fader, att afslå detta anbud, och Bonifacio erböd sig att derom underrätta den stolta friaren. Den gamle Andrada suckade, ty han kände huru djupt det skulle smärta hans dotter; men han älskade ännu mera sina söner, sin slägts inflytelse, och sitt fädernesland, hvilket han genom dem ville förlyckliga. Han försökte väl några invändningar, men dessa strandade alldeles emot sönernas beslutsamhet och deras fasta förklaring att i sådant fall öfvergifva statsrodret. Den gamle måste gifva efter: och detta beslut antog således i hans ögon färgen af en uppoffring åt fäderneslandet, åt enigheten mellan familjen, så nödvändig att bibehålla under dessa stormens och tvedrägtens tider.

Följande morgon inträdde Bonifacio i Villaflors rum, och tillkännagaf, med kall höflighet, detta fadrens beslut. Ynglingen blef mållös af bestörtning, smärta och förödmjukad stolthet. Sedan han något hämtat sig, efterforskade han orsakerna. – Min fader har icke befallt mig meddela sådana, förmodande sig i denna enskilda angelägenhet icke vara någon redo skyldig, svarade Dom Bonifacio och lemnade, med en afmätt bugning, rummet, innan den öfverraskade friaren ännu rigtigt hunnit återkomma till sig sjelf.

VII.

Det var nu den 12 October 1822. Vi förmoda att ingen läsare är så okunnig, att han icke känner hvilken betydelse denna dag äger i Brasiliens historia: denna dag, Dom Pedros födelsedag, var bestämd till hans utropande som Kejsare, och derigenom till hela landets pånyttfödelse.

Emellan det egentliga Rio och den nya, på den tiden nästan ännu blott tillämnade staden ligger en stor plats, kallad Campo de Santa Anna. I hänseende till storleken var detta torg visserligen värdigt att blifva centralplatsen i det nya ofantliga kejsarriket, ty det är icke mindre än 286 brazas långt och 155 bredt: men i hänseende till sina byggnader svarade det fullkomligt till den ännu halfvilda, ofärdiga statens beskaffenhet, ty man såg vid dess ofantliga sidor på glesa afstånd blott några hus, af hvilka de flesta ännu stodo under byggnad. Det hela gaf således anblicken af ödslighet: det var en tom, sandig ödemark, midt i en stor, lysande hufvudstad.

Annorlunda var dock dess utseende denna högtidliga dag. Der var det, som hyllningen skulle anställas, der var det, som den praktfulla kejsarthronen stod upprest; detta var den medelpunkt, dit alla de otaliga folkströmmar, som hvimlade på Ruas de Alecrim, da Alfandega, do Sabα̃o, de San Pedro och andra större och mindre gator, nu i täta vågor rigtade sitt lopp.

Det skådespel, som der snart skulle begynna, är för högt för vår pensel, och fordrar rikare och präktigare färger än som stå oss till buds. Vi måste alltså afstå från teckningen af denna stolta tafla och smyga oss i stället blygsamt in i ett sällskap, som hade intagit en fördelaktig plats på en byggnadsställning, och lyssna till dess samtal. För att dömma af deras klädsel, tycktes dessa menniskor icke tillhöra någon af de högre samhällsclasserna, men just icke heller de sämsta.

En Qvinna. Ändtligen ha vi då en ordentlig fest, hvaraf vi icke sett tecken till, alltsedan vår gode konung öfvergaf oss! *Ah! o bom bonacheirα̃o* 5! Dock bättre som bättre skett. Nu lära vi väl då engång slippa hugg och slag och bajonettstyng, som annars vankats så ömnigt på dessa sista tiderna, ty jag kan icke tro, att detta kan höra till dagens lustbarhet. – *En gosse.* Men jag kan icke säga, att detta just varit så otrefligt: vid dessa tumulter går det helt lustigt till och är inte farligt, om man bara håller sig på afstånd och då och då kastar sin

sten. Jag undrar dock. om här skall vankas kröningspengar, som gamla Pecho påstår. I det fallet hoppar jag ner, säger jag mamma. – *Fadren.* Pojke, det är ju bara hyllning ännu; kröningen sker sedermera. – *Gossen.* Hvad det är roligt ändå, att ha en Kejsare; då är det alltid något att se och få. *Corpo de Christo!* Se, pappa, se bara, hvad det är för trängsel der nere; hvad de armbågas! Hvad detta torg, som jag annars alltid ansett för så ofantligt, i sjelfva verket ändå är litet. – *En yngre man.* Men är det rigtigt sannt, fader Antonio, att hela Brasilien hädanefter skall bli ett Kanaan? Så säger hela verlden, men hur skall det egentligen gå till? – *Mannen.* Genom constitutionen, min vän. – *Dottren.* Alla menniskor bära nu det namnet på tungan, men ingen vet dock riktigt hvad det är. Är det intet sannt, pappa, at *A Constituciᾶo* är en rigtigt lefvande person; det skall ju vara drottningen af rika Arabien, som kommer hit och gifter sig med Kejsarn och utdelar bland oss sina öfverflödiga skatter. Hvar medborgare lär få 1000 crusader, och hvarje flicka en half skäppa juveler. Gud välsigne henne! Hon lär också ha med sig stora skeppslaster med myrrha, rökelse och balsam, men med sådant hade hon inte bordt göra besvär, den goda damen! Sådant kram fråga vi inte efter. – *Modren.* Du tar mycket miste, min dotter. Drottningen af Saba eller Rika Arabien är död för många tusen år sedan – och *A Constituciᾶo* har intet alls att göra med Bibeln, som du väl kan höra af namnet. En dame är det visserligen, men en helt annan än du hört; det är dottern af sjelfva Kejsarn i China, som rymt, för det att fadren velat tvinga henne att gifta sig med Gram Caõ, stora Hundturken, som hon icke kan tåla. Hellre tar hon vår kejsare: han är väl just ej så vacker, men han har åtminstone icke något hundhufvud. Hon är hedning än, och derför, begriper du, är väl Fradre Ambrosio så ond på henne: men hon låter väl omvända sig af sin man, tänker jag, sedan hon kommit i ett christligt land. – *Fadren.* Sådana tokerier! Hvem har inbillat er allt detta? Dom Pedro är ju redan gift och god katholik dessutom, så vidt jag vet. Tror ni, att presterne skulle tillåta honom ett dubbelt giftermål? Kära Benedicta, du är inte en smula klokare än Bella. Hur kan ni sätta tro till sådana fabler? Ni hade ju långt för detta kunnat fråga mig? – *Dottern.* Nå, så säg, goda pappa, så säg oss då, hvad hon är för en dame? – *Fadren.* Hon är ingen dame, ingen lefvande person, utan helt simpelt en maschin! – *Dottren.* En maschin! Fy! Och deröfver skulle man göra så mycket väsende? – *Fadren.* Ja, Bella, men en maschin, som gör guld, en centner i minuten. Den är uppfunnen i England, och det är den, som har gjort folket der så rika, så mäktiga och så sturska. Också ha de så mycket guld, att gatorna i deras hufvudstad skola vara belaggda med tjocka quaderskifvor af guld, ehuru det annars skall vara ett rätt bedröfligt land. I flera hundra år hafva de der hållit denna inrättning hemlig, men i sednare tider lärer den först blifvit utfunderad af Fransoserne, och sedan eftergjord i Spanien och Portugal. Nu har ett annat exemplar af denna maschin kommit hit från Lisabon, med senhor Antonio Carlos Andrada, han, som talade så dugtigt för vårt lands rättigheter inför de galna Cortes och slog näfven i bordet midt för presidenten, så att hela protokollet öfversköljdes af bläck; väl blef han derföre insatt, men har nu rymt hitöfver. – *Sonen.* Skönt, pappa, hur ser den ut, den der maschinen? Få vi se den nu, skall den göra prof i dag? – *Fadren.* Icke det jag tror. Det skall först ske när Assemblea geral kommit tillhopa, i begge kamrarnes närvaro. Ännu står den hos senhor Andrada, och tillhör egentligen honom. Nu begripen J, hvarföre denna slägt är så rik, och kan stata så mycket, och hvarföre Dom Pedro och alla andra fjäsa och krusa så mycket för det herrskapet. – *En bättre man.* Fabler, fabler, fader Antonio, idel *torres de vento* 6. Men ni är ändå något när på trafven. *A Constituciᾶo* är detsamma som *a carta:* det är helt simpelt ett ark papper, men af engelsk patent, och innehåller talismaner och magiska tecken, jag vet icke hvilka; säkert är likväl att hela verlden derigenom blir lycklig. – *Fadren.* Orimligt, orimligt. Tycker ni, senhor, att Dom Pedro, som är *bom christiano*, skulle befatta sig med slika signerier, och hämta dem från kättare! – *(Lång Paus.) – Modren, Bom Jesu!* Hvad här är hett! Vår Kejsare kunde dock mera skynda sig och icke låta sina undersåtare så stekas i solbaddan. Men hör, nu ringa redan klockorna. Nu kommer snart tåget! Ah! här ha vi redan början: Se der rider lifvakten, kan jag tänka. Jesus Maria! Så präktigt, så vackert! – *Dottren.* Hvem är den unga, vackra, olivebruna officeraren, som rider oss närmast, nästan sist bland lifvakten? – *Fadren.* Kära Bella, känner du då inte Capitaõ Villaflor, som skall vara den vackraste man i hela Brasilien? Han är född Lusitano, och derföre är

han så stursk: i dag känner jag dock inte igen honom: han tycks verkligen se bra nedslagen ut. Kanske begriper han, att han och alla de andra blyfötterna 7 snart måste komma att dansa ur landet. – *Sonen.* Stursk? Ja, mot sina likar, men icke mot sina underhafvande. Så säger cousin Pacheco, som tjenar under honom, och håller mycket af honom, så blyfot han är. – Men, hvem kommer efter dessa? – *Fadren.* Våra Deputerade! – *Dottren.* Hvilka många besynnerliga drägter, och hvilka figurer till, – en del af dem nemligen. Men, pappa, hvilka äro dessa sex ståtliga herrar i de långa purpurröda mantlarna? – *Fadren.* Det är våra Ministrar. De två, som gå främst, äro bröderna Andrada, Bonifacio och Martino. Gud välsigne dem! Men litet mindre stolta kunde de ändå se ut. Man kunde rigtigt ta dem för Castilianer. – *Modren.* Men hvar är gubben sjelf och hans tredje son? – *Fadren.* Der, sist bland de deputerade! Dom Ignazio går bredvid sin son, Dom Antonio Carlos. – *Modren.* Gubben ser rigtigt hederlig ut: men denna Antonio Carlos – gubevars: han ser ut, som han skulle vilja äta oss opp allesammans! *Tem o diabo no corpo* 8. *Fadren.* Men ändock skall han vara den starkaste patrioten: man kallar honom Brasilianska frihetens sköld. – *Modren.* Må vara; men han ser mig ut som en haj. Vi få akta oss. Bara det inte går med den der frihetshjelten och oss, som det heter i ordspråket: *os peixes maiores comem os menores* 9. – *Sonen.* Men hör nu, hvilket ändlöst hurrande, hela gatan uppföre! Nu kommer väl kejsarn? – *Fadren.* Gapa nu inte, pojke, utan hjelp till att hurra! Hals plär väl inte annars fattas dig. – *Sonen.* Hvilken ståtlig häst! det är väl en äkta Andalusier, pappa? Honom ville jag ändå helst rå om af allt, hellre än sjelfva Andradas guldmaschin och sjelfva kejsarkronan! – *Modren.* Hvad han ser nådig ut, hvad han helsar och småler mildt! – Hvad kejsarn ändå ser bra mycket hyggligare ut, än alla våra patrioter! – *Sonen.* Tacka honom hin för det. När jag blir kejsare, lofvar jag mamma att skicka mig lika belefvadt, och se ändå bättre ut. – *Dottren.* Ja, det är i sjelfva verket skada på hela denna tillställning, att precist hufvudpersonen skall vara så ful. Jag tycker som många andra, att denna krona skulle klädt Dom Miguel bättre. – *Sonen.* Dom Pedro rider ändå inte illa. Men är det sannt, pappa, att han kör sex hästar ensam? – *Dottren.* Och skrifver de allra vackraste francezes och valtzar, och de allra små nättaste seguedillas. Ack, hvad vi komma att bli lyckliga under honom! – *En äldre man.* Lappri, flicka; han har skrifvit en patriotisk hymn, som vi straxt efter hyllningen få höra. Det kan vara något att tala om. – *Modren.* Ah, se der kommer också kejsarinnan i den stora förgylda sexspända vagnen! Kors, hur god, hur mild hon ser ut! Nu småler hon och ser på sin lilla dotter, som ser oändligt söt ut. Jag skulle rigtigt vilja kyssa det vackra barnet. Märk, Bella, hur anständigt, hur snällt och hyggligt den lilla Maria da Gloria sitter vid sin moders sida! Du kunde rätt ta henne till mönster, fast du är så många år äldre. Men nu äro de framme. Hans Kejserliga Maj:t stiger redan upp på thronen. Bli inte rädd för skotten, Bella! – Skada bara att den gode Dom João och drottningen inte äro här! Hvad de skulle glädjas på sin sons ärodag! – *Fadren.* Hon glädjas! Vackert glädjas! Kunde dessa skott höras ända till slottet Quelus, så tror jag, att det skulle vara så godt som en kula i hennes hjerta.

Det tilltagande kanondundret afbröt fortsättningen af detta samtal; och vi låta förlåten falla öfver hela denna högtidliga dag, med all dess ståt, och allt det hänryckta, svindlande folkets jubel, som varade ända till den sista lampan slocknade i den festligt illuminerade staden.

VIII.

Några dagar derefter, då Villaflor i Oliveiras sällskap var ensam med Kejsarn, blef den sednare varse den djupa bedröfvelse, som alltför märkbart var tecknad i ynglingens ansigte. Dom Pedro, som var vid ett förträffligt lynne, frågade honom leende: Du ser sur ut, som en af våra patrioter, och rigtigt desperat som en Exaltado. För närvarande är du, tror jag, den enda malcontenta i detta stora rike. Hvad fattas dig, min son? Har du varit i något slags gräl? Har du slitit ondt som ”blyfot”? Eller har kanske lilla Clementina sett vänligt

på någon annan?

Villaflor försökte att bortleda frågan, men snärjde sig. Kejsarn skrattade. Filisberto, jag befaller dig, förklara mig huru det står till med gossen!

Oliveira berättade händelsen, och underlät icke, att, fastän icke betydligt afvikande från sanningen, framställa den på ett för famillen Andrada mindre fördelaktigt sätt. Den dervid åsyftade verkan förfelades också icke. – Hvad! Ett afslag åt dig? ropade Kejsarn! Åt visconde Villaflor, som dock är vida äldre och förnämare till börd, och icke fattig till. Hvad vill då denna högmodiga slägt? Försmår man dig, för det att du är Lusitano? Eller måste du lida för det att du är mig trogen och gynnas af mig? Jag sjelf känner mig kränkt af detta hånfulla afslag. Men missträsta icke, min gosse, detta skall göras om.

Villaflor teg, och på hans ansigte uttryckte sig intet hopp. Dessutom förekom honom den erbudna kejserliga bemedlingen nog motbjudande för hans stolthet. – Dom Pedro fortfor: Du misströstar, du vågar tvifla, Agostinho? Jag har ju sagt dig, att din kejsare sjelf skall tala för dig, och kan du då tveka, så högt dessa herrar än bära sina hufvuden? Jag är dessutom nyfiken att känna dem på pulsen, mig lyster veta hur högt de vilja flyga. I denna qväll hade jag i alla fall ämnat mig till den gamle Andrada. Infinn dig kl. 10 i mitt palats! Men gå nu, min son, jag har åtskilligt att tala med Oliveira om, som icke behöfver din närvaro.

Aftonen förflöt. Villaflor försummade icke den anvisade tiden. Men Kejsaren hade ännu icke återkommit, och ännu inemot en timme måste den afvisade friaren tillbringa i den pinsammaste ovisshet.

Vid inträdet i samlingsrummet gaf Kejsaren honom en vink att följa sig. Villaflor sökte under vägen att läsa utgången i sin herres ansigte, men detta var, när ingen häftigare lidelse stormade i hans inre, ett ogenomträngligt glas, på hvilket man vanligen blott skönjde en kall liknöjdhet.

Vid inträdet i kabinettet, antog dock detta ansigte ett varmare uttryck, utan att dock Villaflor deruti kunde läsa hvarken lycka eller olycka. Han stod stum, blicken stel och fästad vid jorden; men hans kropp, som skalf, antydde att våldsamma stormar föregingo i hans inre.

Dom Pedro, som tycktes road att småpina sin gunstling, låtsade icke märka detta, utan tilltalade honom: Du frågar inte, Agostinho? Du ser helt kall och liknöjd ut, som en marmorbild. Hade jag vetat att partiet låge dig så litet om hjertat, så skulle jag sparat mig den mödan.

Nådigste herre, började Villaflor, jag vågar icke tro ... har det verkligen kunnat lyckas, att ....

Begriper du, gosse, att denna tviflande fråga innebär en förolämpning emot din herre? Kort och godt: din sak står på goda fötter!

Villaflor, sanslös af förtjusning, var nära att kasta sig i Kejsarns armar, men, besinnande sig, böjde han ett knä och kysste hans hand.

Nå, ändtligen märker jag att det är en smula lusitanisk eld i dina ådror. I förtroende vill jag säga dig, att detta värf kostat mig någon möda: dock ej just i afseende på gubben sjelf, ty han är både klokare och medgörligare än sönerne, hvilkas föreställningar han tyckes frukta. Lyckligtvis voro dock desse icke der. Jag har börjat märka, att min hederliga Ignazio icke så litet står under sina herrar söners toffel, och detta löfte torde väl kosta honom en dugtig sparlakanslexa. Men saken är nu afgjord, och förlofningen sker i morgon, så vida min unge vän, senhor Villaflor, ingenting har deremot. Jag sjelf blir närvarande, ty det skall roa mig att se hvad miner dina tre älskvärda svågrar göra.

Villaflor utgjöt sig i en ström af tacksägelser.

Låt det vara godt, min son! Ett litet villkor är likväl fästadt vid denna förlofning, hvilket jag å dina vägnar ratificerat. Den lilla fästmön är, som du väl begriper, ännu mycket för ung att blifva brud, och Dom Ignazio har förbehållit sig, att inom tre år ingen fråga om den saken skall väckas. Du torde finna det helt naturligt! Också skall, af politiska skäl, förlofningen ännu tills vidare hållas hemlig och dina besök bli sparsamma. *Boa noute* 10, Agostinho!

IX.

Redan af detta samtal torde läsaren hafva inhämtat, att familjen Andrada icke stod särdeles högt i Dom Pedros tycke. Men han behöfde dem, i anseende till deras folkgunst, deras anseende, deras insigter. De voro den egentliga driffjädern i de mångfaldiga reformer, hvarigenom landet skulle omskapas. Dessa voro nu också i full gång. Man införde skolor, upprättade akademier, byggde hospitaler, barnhus, upphäfde dagsverksskyldigheter, servituter och mångfaldiga andra missbruk. Men i sistnämde hänseende stötte kejsarn och hans ministrar emot åtskilliga vanor och interessen: särdeles blef missnöjet stort, när man indrog en del af de mindre klostren, och kringskar presterskapets privilegier och inkomster. Å andra sidan tyckte de Radikale med allt detta ännu var mycket förlitet gjordt; de ville införa den nordamerikanska chartan, då deremot ministrarne höllo sig till den engelska författningen och sökte att skydda de nödvändigaste af thronens prerogativer. När motståndet blef alltför häftigt, lät Senaten häkta åtskilliga af de mest pockande demokraterna. De fängslades vänner, i förening med ministrarnes afundsmän, klubbarne och de hemliga sällskaperna, som voro radikalismens egentliga verkstäder, uppretade folket, som hade väntat underverk af den nya styrelsen men nu tyckte att dess egen ställning i det hela var alldeles densamma. Man kunde således alldeles inte inse att det nya, som skett, för massan vore någon förbättring, men deremot tyckte den, att hufvudmännen för denna sakernas nya ordning växt andra öfver hufvudet och förrådde folkets sak. Störst var oviljan emot bröderne Andrada, såsom de mäktigaste, och då desse, efter åtskilliga försök att kämpa mot opinionen, icke sågo sig kunna undvika stormen, begärde de sitt afsked.

Alla tycktes nu vara belåtne. Men inom kort hade åter folkgunstens vind vändt sig om med en hastighet, som vi icke skulle våga framställa för läsaren, om icke allt detta af historien vore noggrannt upptecknadt, ehuru de hemliga driffjädrarne stundom äro gömda. Då kejsaren, fem dagar derefter, visade sig på Rocio-torget, eller, som det nu kallades, Constitutions-torget, blef han emottagen med uppenbara tecken till missnöje och ett allmänt rop af: Andrada, Andrada! I ögonblicket begaf han sig till Martino Francescos landtgård, tog honom i sin vagn, och reste åter till staden. På vägen mötte han en annan folkskara, som med de båda andra bröderne i triumph tågade honom till mötes. Kejsaren steg ur vagnen, omfamnade dem, och visade sig samma afton vid deras sida på spektaklet, under folkets högljudda jubel. Sex veckor derefter skedde kröningen, ministrarne hade nu en afgjord öfvervigt i kammaren, och allt tycktes stå på de bästa fötter.

Denna enighet varade dock icke länge. Afunden mot familjen Andrada uppsteg å nyo. Radikala artiklar ljungade i tidningen Aurora fluminale och i veckobladet Malagueta, hvilket sednare dessutom bittert och smädefullt belackade ministrarnes personer, och skonade minst familjen Andrada. Förgäfves sökte den moderata patriotismens organ, Diario fluminale, mana till enighet, lugn och besinning; men den ägde icke nu samma inflytelse som i den gamla regeringens tid, då Dom Pedro sjelf, i artiklar igenkännliga genom namnteckningen *P. B.* (Pedro Braganza), gjorde Brasilianerne bekante med den nyare tidens ideer, väckte hos dem fordringar, hvilka förut varit de flesta obekanta, och framkallade i deras sinnen de första gnistorne till den rörelse, som nu, inom få år, skenade framåt med en af sjelfva rörelsemännen icke beräknad fart, som hotade att göra dem sjelfva till dess första offer. Alla tre bröderne Andrada voro lärde, stora talare och aktade författare. Förgäfves använde de ordets och skriftens makt, för att motarbeta uppviglarne; men i sådana orons och gäsningens tider höras endast de röster, som högst pocka, uppreta passionerna och fordra

det öfverdrifnaste och orimligaste. Nu grepo ministrarne åter till kraftanstalter: de läto inmana i häkte de mest exalterade, de fräckaste skrikarne, men domstolarna, hotade af pöbelupplopp, frikände dem alla.

Vid denna tid läste man i tidningen Malagueta följande artikel:

"*Rio d. 15 Juli 1823.* En stor, en fruktansvärd sammansvärjning har i detta ögonblick blifvit upptäckt. Det är Malagueta, ständigt vakande för folkets väl, som gjort denna upptäckt.

Dock innan Malagueta kungör eder den, tillåten henne att påminna eder, huru ofta hon varnat eder för dessa falska och herrsklystna Andrada's. Men hafven J väl någonsin lyssnat till dessa varningar? Hafven J icke tvertom satt den ena till minister för både Justitien och för de inre och utrikes angelägenheterna, den andre till finans-minister, och lyft den tredje på president-stolen i Cortes-församlingen? Hafven J icke, för nio månader sedan, när dessa ministrar af nationens enhälliga röst tvingades att afträda, låtit förleda eder af deras vänner och värfde anhängare att under högt jubel återföra edra förtryckare på deras förra platser! Hvad har nu deraf blifvit följden? Rättvisan trampas, den yttrande rätten är tillintetgjord, det förtryckta folket vågar icke ens draga en suck, de modigaste af patrioterne sucka i fängelser, och deras hufvuden skola, som det förljudes, falla för bödelsyxan. Man talar redan om, att hos oss åter införa sträckbänken och auto-da-feerne; men det är icke mera judar, kättare och andra brottslingar, som skola lemnas åt lågorna, utan det blifver Brasiliens rättsinnigaste medborgare, som detta gräsliga öde väntar. Så skötes justicen af denne Jozé Bonifacio! Och huru handteras våra finanser af hans värdige broder, Martino Francesco? Penningen tages ur edra fickor, Brasilien blir med hvar dag fattigare, och familjen Andrada med hvar dag rikare. Och hvad tänken J om den tredje, Antonio Carlos, som dundrar i Cortes-församlingen, hvars hycklande tunga ständigt talar om folkets rättigheter? Märken J icke, att det just uti honom har sin farligaste fiende? Ännu några månader, eller kanske veckor blott: – och Brasiliens Robespierre är färdig. J hafven trott, att han menar väl, derföre att han i sina tal mest strör frihetens perlor omkring sig! Jag säger eder, dessa perlor äro icke äkta; de äro endast falska ädelstenar. J tänken, att han är god patriot, derföre att han är brutal. J förliten eder på ordspråket: *Cão que ladra não morde* 11. Men jag säger: Antonio Carlos är en hund som både skäller och biter.

Sådana äro de män, som J afguden; de hafva dock, invänden J, grundat vår frihet och förtjena således vår tacksamhet. Märken J då icke, att de redan i dess födelsestund förfuskat den? Icke, att de kringstängt det souveräna folkets vilja, samhällets högsta och enda lag, med en spetsgård af paragrapher, former, lagar: icke, att de i hemlighet äro despotismens legoknektar, som i löndom åt oss smida fjättrar? Skola vi tåla det? Skola vi frivilligt framräcka våra händer, för att dessa må oss påskrufvas?

Dessa trenne förrädare hafva en fader, som J vörden, som J tillbeden såsom en Brutus, derföre, säger man, att han är den dygdigaste man i Brasilien. Vore detta än förhållandet, så säger Malagueta: desto värre; desto brottsligare är han. I en fristat får icke den ene hafva några företräden framför den andre; icke för stora rikedomar, icke för stora talenter och aldraminst för många så kallade dygder. Veten J, huru fordom Athenarne, det mest frisinnade folk på jorden, behandlade sin tids Ignazio Andrada? Vi kunna icke tåla, sade de, att denna menniska framför alla andra skall kallas den dygdigaste i Grekland: – och så jagade de honom ur landet. Förstån J edert bästa, ären J kloka, så skicken J också bort denna Brasiliens Aristides. Bort med honom till England, kätteriets och den oäkta frihetens land, hvarifrån han hämtat sina utopiska drömmar!

Men, medborgare, J bedragen er mycket: Ignazio Andrada är icke en gång en Aristides: han är blott en hycklare, en lurifax. Äregirig är han dock icke, menen J; ty han har vägrat att emottaga en plats, både i Senaten och i Ministèren. Men, frågar jag, kan det finnas någon större äregirighet, än att just försmå statens högsta värdigheter? Skåden blott denna lismare; se, huru sött, hur listigt han ler; hur han trycker edra händer; huru han, vid första ord, smyger guldstycken i er hand, huru stolt han blickar på dessa fattighus och

hospitaler som han grundat! Ja, snart skall han göra halfva Rio, halfva Brasilien till ett enda stort fattighus och den andra hälften till ett enda fängelse, och der instoppa eder allesammans!

Men masken har nu fallit: conspirationen är upptäckt. Hören! Ignazio Andrada har förlofvat, hemligen förlotvat sin dotter med Visconde Agostinho Villaflor. Och denna förlofning är afslutad i kejsarens egen närvaro!

Medborgare! Begripen J nu hvad detta har att innebära? Eller kanske J icke kännen denna Villaflor! Välan! Det är en Lusitano! Redan detta är nog att stämpla denna onaturliga förening med sitt rätta namn. Ty hvilken rättsinnig patriot skulle vilja öfverlemna sin dotter åt en Blyfot; nej, hellre åt en Mameluco, åt den ohyggligaste Cafuso! Men hören vidare! Villaflor är en systerson till Oliveira Brant, hufvudmannen för Camarillan, och står sjelf nästan i ännu större gunst hos kejsaren än till och med den nedrige onkeln. Han är också nära beslägtad med markis Loulé, Dom Pedro’s svåger, och således befryndad med sjelfva kejsarhuset. Derföre har han, ehuru knappt tjugo år, redan blifvit kammarherre och capten vid gardet, fastän han aldrig sett någon annan krutrök än vid sin höga beskyddares hyllning och kröning. Det är således en slaf, en tyranniets bödelsknekt. Men denne slaf är tillika den oförvägnaste, den öfverdådigaste sälle i hela kejsarriket. Det är en ung valp, som i gyllene kedjor vid palatsets portar uppfödes med Brasiliens must och märg till en blodhund. Men detta är ändock icke nog. Vid första skymten af denna blyfot rusa hustrur och döttrar till fönster och balkonger, för att begapa denna vackra gäck, ehuru han sjelf är så stursk, så inbilsk, att han icke ens bevärdigar dem med en nick, med ett enda ögonkast.

Nu begripen J ändteligen, Brasilianare, att J ären sålde och förrådde. Aulismen förbinder sig med den hycklande patriotismen, Lusitanismen med den uppoffrade fosterlandskärleken. Medan svärfadren och hans söner fånga eder beundran, fångar mågen edra fruntimmer, förför edra döttrar och sätter horn på edra hufvuden: – till dess att allt blir färdigt, den stupstock hinner resas, på hvilken Brasiliens dyrt köpta frihet skall falla, och vid hvars fot dottren af Brasiliens anseddaste och rikaste medborgare skall räcka sin hand åt den förhatligaste af alla utländningar.

Malagueta har talat: hon skulle säga vida mer, om icke tryckfriheten, liksom alla andra rättigheter, låge bunden i despotismens kedjor: hon skulle omtala nyheter, vid hvilka håren skulle resa sig på edra hufvuden. Men hon vågar icke. Kanhända skall redan dessa vinkar, detta hofsamma språk misshaga maktens innehafvare. Kanske skola de i morgon skicka sina bödlar, för att sönderslå våra pressar, kanske släpa denna tidnings utgifvare i dessa fängelser, der redan så många andra frisinnade försmäkta.

Ännu blott ett ord! J sen vid Rua da Alfandega ett palats, ståtligare än alla andra i Brasiliens hufvudstad. Hafven J någonsin vågat sätta er fot öfver denna aristokratiska tröskel? Hafven J sett den rikedom, den mer än orientaliska prakt, som der är slösad. Välan: det är derinne, som den mäktigaste af frihetens fiender bor: det är der han lefver, denne Ignazio Andrada, omgifven af en yppighet, som tyckes håna vårt elände. Jalusierna äro tillslutna: men kanske lyckas det eder ändock, att kasta en blick ditin. Der finnen J Kejsarn, midt ibland denna förträffliga familj, vid sidan af de båda Lusitaniska gunstlingarne, den illistige Oliveira och den öfvermodige Villaflor. Det är här, man gjuter falska råd, utländskt gift i vår ädle Kejsares faderliga hjerta: det är här, man öfvertalar honom att stadna midt på reformernas bana; detta är den verkstad, der Brasiliens bojor hemligen beredas, der den yxa hvässes, som ämnar fälla vårt ännu späda frihetsträd. Inga lockmedel försmås: den nedrige gubben nyttjar en systerdotter, en vacker men coquette och ärelysten tärna, för att ännu fastare binda Dom Pedro vid sitt hus. Om vid denna syn era känslor uppröras, er blod kokar: hvem skulle undra derpå? Om J, hänförde af en rättvis harm, skulle sända en hagelskur af småstenar midt ibland dessa förrädare: hvad vore naturligare än detta? Likväl är det icke vi, som tillstyrka denna åtgärd. Denna fönster-inslagning skulle dock i sjelfva verket blott vara en skada på tjuge crusader; och om nu Malagueta förklarar sig villig att betala den, hvad skulle då Andrada hafva att klaga öfver? En annan sak vore, om det trampade folket plundrade detta hus och dess omätliga skatter. Visserligen skulle man i detta

fall kunna säga, att äfven detta vore ingenting annat än en handling af billighet, i det att folket tager igen sin egendom. Men Malagueta afstyrker likväl denna handling, icke derföre att den just vore obillig och orättvis, utan derföre att tiden dertill ännu icke är inne. Ännu är nemligen national-medvetandet icke så utbildadt, att man allmänt inser, att allt, utan undantag, tillhör den stora nationen, och att allt hvad af henne föröfvas är rätt och lagligt. Ty, fråge vi, finnes det i samhället någon annan rätt än dess egen vilja; är det icke just derifrån, som den högsta lagen utgår? Men denna dag är ännu icke kommen. Alltså intill dess, medborgare, läggen band på edra rättmätiga känslor; skullen J dock finna för godt att företaga en liten oskadlig opinions-yttring, så kunde detta åtminstone öfvertyga edra förtryckare, att J hafven klor och tänder, för att nödvärja er."

Denna artikel åstadkom sin åsyftade verkan: samma afton blefvo fönsterna i Dom Ignazios hus inslagna, och försök gjordes äfven att plundra hans hus, hvilket likväl förekoms genom den väpnade maktens mellankomst. Dagen derefter begärde hans båda söner afsked, och Malagueta erhöll 500 nya abonnenter.

X.

En ny ministère tillsattes af de mest populära elementer. Men det var nu så långt kommet med sakernas skick i Brasilien, att äfven de mest aktade frihetsvänner förlorade hela sin folkgunst i samma ögonblick de inträdde i regeringen. All slags sammanhållning, äfven den slappaste styrelse framställdes af uppviglarne såsom en sammansvärjning emot folkets rättigheter. Det hette alltid att ministèren stod i hemligt förbund med Lusitanos, med tropparna och med hofvets gunstlingar. Högljuddast och djerfvast blef skriket under den tid, då Dom Pedro, i följd af ett fall från hästen, låg sjuk och innesluten i sitt palats. Den fria pressen dundrade nu mer än någonsin mot Aulismo och Lusitanismo, i det man låtsade göra den hemliga Camarillans hufvudman till föremålet för sina angrepp; dock kejsarn insåg ganska väl, att dessa pilar egentligen voro rigtade mot honom sjelf. Cortes, som under tiden fortsatte sina överläggningar, tog den fria pressen öppet i försvar; de kringskuro i utkastet till den nya chartan majestätets rättigheter ännu mer än i dess spanska och portugisiska mönster; de stämde inför sitt skränk de nya ministrarne, derföre att de föreslagit åtskilliga för den unga friheten vådliga åtgärder. Det sista beslutet hade blifvit genomdrifvet af Deputeraden Antonio Carlos, den hetsigaste af bröderna, hvilken nu genom händelsernas besynnerliga vändning på sätt och vis kommit i spetsen för den demokratiska rigtningen. Den kloka Dom Ignazio varnade förgäfves emot denna ultraism, mot föreningen med ett parti, mot hvilket de förut nyss kampat, och hvars syftning så föga öfverensstämde med deras egen öfvertygelse om en sansad frihet. Men bröderne, hos hvilka fadren nu förlorat nästan all inflytelse, ursäktade sig med omständigheternas tvång, och gåfvo löften, att, sedan man aflägsnat kejsarens europeiska rådgifvare, återställa regeringen på en mera stadig fot. Mellertid spridde sig ryktet, att denne ville låta upplösa ständerna; vid denna underrättelse förklarade sig dessa permanenta.

Samma afton lät kejsarn kalla Villaflor. – Agostinho, sade han, du känner, hvad som skett; i samråd med din frände, Oliveira, har jag beslutat åtskilja dessa förrädare; våld måste brukas, i fall de icke godvilligt hörsamma. Jag känner din beslutsamhet, din trohet, äfvensom ditt mod och din raskhet, ehuru dessa båda sednare egenskaper här icke stort komma i fråga. Jag uppdrager dig denna befattning.

Genom sin härkomst, sin politiska öfvertygelse, och genom tacksamhetens band var Villaflor fästad vid Kejsarens person och hans sak; men ehuruväl det gafs ögonblick, då han ingenting högre önskade, än att få hugga in på dessa Cortes, hvilka i hans ögon blott voro en samling af upprorsmän, så kände han dock, när hans vrede stillat sig, en afgjord obenägenhet att blanda sig i dessa tvister och befläcka sig med medborgerligt blod: för sin ära kände han ingenting smickrande att draga sitt svärd emot en flock värnlösa och obeväpnade medborgare, helst som ett så beskaffadt företag icke var förenadt med den ringaste

personliga fara för honom sjelf, hvilket annars kunnat reta honom. Efter ett kort besinnande, utbad han sig i vördsamma ordalag, att blifva befriad från detta uppdrag.

Den vilda häftighet, som djupast i själen låg förborgad hos Dom Miguels broder, uppflammade nu till en brusande låga, och gaf sig luft i ett svall af kränkande förebråelser och befallande hotelser. Villaflor uthärdade denna storm med en tålmodig undergifvenhet, aktningsvärd hos den, hos hvilken naturen inplantat lika häftiga lidelser, och åtnöjde sig, att så snart ordet blef honom unnadt, begära entledigande från Hans Majestäts tjenst.

Dom Pedro bet sig i läppen, vandrade några steg fram och åter i rummet, vände sig sedan till ynglingen med en förändrad ton, i hvilken låg en hos honom ovanlig vekhet. Jag märker, Agostinho, att i dessa stormens och farans tider alla mina vänner öfvergifva mig och lemna mig ensam, till pris åt en mängd uppretade och vildsinnte fiender. Äfven du, Villaflor, nekar mig ditt biträde, emedan en af dina tillkommande svågrar är ibland de upproriske och emedan du fruktar förlora en brud, hvilken jag sjelf förskaffat dig. Äfven du, hvilken jag personligen älskat, åt hvilken jag ämnat en lysande framtid! Lef väl, Villaflor, gå och sök dessa fienders bevågenhet; de skola måhända störta min thron, de skola måhända taga mitt lif, men det är för dig likgilltigt. Om jag faller, så skall det dock ske med ära: jag skall icke, såsom Frankrikes sista Ludvig, öfverlemna mig bunden åt dessa upprorsmän. Lef väl, Villaflor, låt oss skiljas som vänner; när jag stupat, så gå att trösta dig i din flickas armar, om ditt samvete tillstädjer det, öfver din trolöshet emot din laglige herre, – som förlåter dig och önskar dig all sällhet!

Kejsaren räckte honom sin hand till afsked. Den unge Villaflor kunde icke emotstå detta på hans ridderliga tänkesätt så väl beräknade tal, i hvilket både förställning och verklig känsla blandat uttrycken. Öfverväldigad af rörelse, fattade han den kejserliga handen, kysste den, och utbrast: Jag lyder; Eders Maj:t täckes meddela sin trogna tjenare sina vidare befallningar!

XI.

Dagen derpå den 12 November 1823, då Cortes nyss samlat sig, inträdde i salen ett Regeringens budskap, som förkunnade, att Hans Maj:t Kejsaren, i kraft af den honom i chartan förbehållna rättighet, funnit för godt att genast upplösa sina trogna ständer. Presidenten, efter att något hafva hämtat sig från sin bestörtning, anmärkte, att detta monarckiska prerogativ, i följd af kamrarnes dagen förut fattade beslut, vore upphäfvet. Budbärarn svarade, att en sådan åtgärd utan den andra statsmaktens begifvande, vore fullkomligt olaglig, hvarå å andra sidan invändes, att Cortes, såsom det souveräna folkets ombud och såsom den källa, hvarifrån all makt utginge, dertill vore fullt berättigade. Efter en häftig ordvexling och sedan den kejserliga fullmäktigen gjort de Deputerade ansvarige för följderna af deras ohörsamhet, gaf han det öfverenskomna tecknet, hvarefter salen genast fylldes af beväpnade.

Villaflor gick vid det nu följande uppträdet till väga med all möjlig foglighet, hvilket var honom så mycket lättare, som de öfverraskade och obeväpnade Deputerade icke försökte det minsta motstånd, utan åtnöjde sig med att högtidligt protestera emot ett dylikt våld. I följd af sina ordres måste han jemte åtskilliga andra arrestera Antonio Carlos. I det han höfligt förde honom i vagnen, framförde han åtskilliga ursäkter, dem denne afhörde med ett stumt och trotsigt förakt; hvarefter den unge befälhafvaren gick att aflemna sin rapport hos sin kejserliga herre. Folket förhöll sig stilla, men en dof gäsning utbredde sig i hela hufvudstaden.

Morgonen derpå begärde den gamle Ignazio företräde hos Kejsarn, och anmälte, att han jemte sina söner, beslutat lemna Rio och således taga sin hand från all politik, för att i stället öfverlemna sig åt vetenskaperna och det enskilda lifvets lugn. Dom Pedro hade möda att dölja den glädje, hvarmed denna nyhet uppfyllde

honom. – J återresen då till San Paolo? frågade han. – Nej, senhor, till Europa, så vida Ers Maj:t täckes försätta min son, Antonio Carlos, i frihet. – Jag uppfyller icke allenast er begäran, utan jag vill äfven för er räkning utrusta en brigg. Jag hoppas det kan ske inom få dagar. Men hvar önsken J då blifva landsatta? – I Vigo, i konungariket Galicien, om Ers Maj:t tillåter. – Ämnen J då bosätta er i Spanien? – Vårt beslut derom är ännu icke fattadt, utan vi vilja låta det bestämmas af omständigheterna. – Men J tagen väl icke med er den unga Clementina: ni förgäter väl icke, Andrada, ert löfte angående hennes förmälning, i följd af den högtidligt ingångna förlofningen? – Ers Maj:t, mina söner äro, uppriktigt sagdt, af den tanken, att denna till hälften nödtvungna förlofning, slutad endast i följd af Ers Kejserliga Maj:ts egen höga bemedling, blifvit bruten igenom de sedermera inträffade oangenäma händelserna. Men mitt engång gifna löfte, och min dotters böner, hvilken med ovanlig ståndaktighet fästat sin tillgifvenhet för denna unga Portugis, hafva bestämt mig för att i denna punkt skilja min mening från mina söners. Alltså stadnar Clementina qvar, och mottages af en äldre vän, Donna Eleonora Alqueves, som bor här i granshapet af hufvudstaden, i den lilla staden Porto da Estrella, hos hvilken hon qvarstadnar, till dess hon finner lägenhet att återresa till mina vänner i Santos eller San Paolo. Mellertid hoppas jag å min sida, att senhor Villaflor icke gör gällande sina anspråk, förrän den bestämda tiden kommer. – Jag går i borgen för honom, sade Kejsarn, och hoppas att Brasiliens förändrade ställning skall tillåta er att dessförinnan återkomma och sjelf lägga hennes hand i brudgummens. Dock nog härom!

Dom Ignazio bugade sig till afsked. Men Kejsarn fortfor: Än ett ord, senhor! Ni känner det deltagande jag alltid hyst för er slägt .... – Förmodligen, fortfor han med besvärad uppsyn, finner ni också lämpligt, att låta er systerdotter, Donna Elvira, jemväl qvarstadna i hemlandet och icke utsätta henne för en så lång sjöresas besvärligheter och faror. Jag skulle tro, att hon för egen del helst skulle önska, att blifva qvar i sitt fosterland, vid hvars milda himmel, seder och vanor hon ända från barndomen blifvit van. – Nej, senhor. Elvira kommer att medfölja oss. Dertill gifvas många skäl, hvaribland ett må anföras: en af mina söner, Antonio Carlos, har bestämt henne till sin maka. – Bestämt henne till sin maka! utbrast Dom Pedro med en liflighet, som alltför tydligt förrådde den nära andel han tog i denna angelägenhet. Och hon samtycker dertill? Elvira älskar honom verkligen? – Ännu har min son, ständigt upptagen af politiska värf, icke haft mycken ledighet att sysselsätta sig med henne och visa sig i skepnaden af en älskare. Dessutom (fullföljde han, skarpt fixerande Kejsarn) har hans böjelse mött ett annat hinder: Elviras oerfarna hjerta tyckes hittills varit upptaget af en orimlig, af en både i borgerligt och religiöst hänseende förbuden låga. Jag sade: hennes hjerta. Jag hade snarare bort säga: hennes fantasie, hennes ärelystnad, ty jag nödgas erkänna, att min systerdotter synes mera vara beherrskad af glansen och maktens lockelser, än af lidelsen, och än mindre af pligten och religionen.

Dom Pedro sväljde med dämpad förargelse dessa bittra nötter. – Godt, senhor, jag blandar mig aldrig i mina undersåtares husliga angelägenheter. Allt hvad jag har att säga er, inskränker sig blott till en enda anhållan. Er afresa är en frivillig handling, och vi skiljas således utan agg och bitterhet, åtminstone å min sida: jag önskar, att denna skillsmessa äfven inför hofvet och allmänheten måtte bära utseendet derutaf, och till detta ändamål vill jag att ni med edra söner, före afresan, kommer hit och offentligen tager afsked af mig. – Ers Maj:t, detta är just min egen önskan. – Godt, Andrada. Det är skada, att ni sjelf icke emottog en plats vid min sida, i stället för att öfverlemna rodret åt edra visserligen ganska aktningsvärda och välmenande, men alltför brusande och herrsklystne söner. Med er klokhet, ert lugn, er erfarenhet, er allvarliga till ett förståndigt mål rigtade politiska syftning, skulle utan tvifvel i detta fall Brasiliens angelägenheter och tillika förhållandet mellan mig och er slägt stått på en annan fot, skulle måhända ett eller annat af mig företaget, kanske mindre väl beräknadt steg varit ogjordt. Men lef väl, Dom Ignazio, till härnäst! Jag väntar er snart.

XII.

Det dröjde också icke många dagar, förrän Dom Ignazio, åtföljd af sina trenne söner, lät anmäla sig till afskedsaudiens. – Således är allt färdigt till er afresa? frågade Kejsarn. När resen J? – Befälhafvaren på briggen Luçonia, svarade Ignazio, har gifvit tillkänna, att det kan ske i morgon middag. Hvad oss beträffar, skola vi icke fördröja afresan en enda halftimma. – Godt, mina vänner. Låtom oss skiljas, men, som jag hoppas, blott för en kort tid. Måtte vårt arma fäderneslan vara lyckligare, när vi härnäst råkas!

Afskedet från Dom Ignazio var å ömse sidor hjertligt; från hans söner höfligt men iskallt, och det lyckades icke Dom Pedro, att på sina läppar för deras räkning framkalla ett vänligt småleende. Kejsarns sista ord, ställdt till den gamle Andrada, men blicken skarpt fästad på Antonio Carlos, lydde: Helsa er vackra systerdotter, Dom Ignazio; ni vet att jag älskar henne — *(efter en lång paus)* som en dotter.

Nästa morgon såg man mycket bestyr i palatset Andrada, och redan ända från dagningen hade en lång rad af bärare varit sysselsatta att föra en mängd flyttsaker ombord. Förvirringen ökades icke litet, då en kammarjungfru instörtade i salen, der alla voro samlade, och anmälde att Donna Elvira vore försvunnen.

Man rusade in i hennes rum. Kläder och juveler lågo i vild oordning kringspridda på golfvet. På bordet fanns ett bref, hvari allt visade, att det blifvit författadt i yttersta hast. Det var ställdt till Dom Ignazio, och gaf tillkänna, att emedan brefskrifvarinnan hyste en afgjord vedervilja att medfölja till Europa, hade hon oryggligt beslutat qvarstadna; men då hon kände sina cousiners välmenta envishet och dessutom trodde sig hafva märkt att en af dem hedrade henne med en böjelse, som hon icke kunde besvara, så hade hon funnit bäst, att utan mundtligt afsked öfvergifva huset. Hon slutade med att tacka sin morbroder för hans mot henne hittills bevisade ömhet, men bad honom icke mera bekymra sig om hennes vidare öden, emedan hon funnit en säker fristad och för öfrigt ämnade hon hädanefter ensam sörja för sig sjelf.

Medan de öfriga efterforskade sättet, huru Elvira kommit undan, störtade Antonio Carlos på dörren. Detta uppdagades snart, men vi förbigå förklaringen derom, ty hvar och en vet lätt, att en flicka, som vill göra sig osynlig, dertill har hundrade utvägar, hvarom man också i böcker och på theatern tusen gånger meddelat andra flickor i samma läge behörig undervisning. Vi flytta oss i stället trenne timmar längre fram i tiden, då vi se Antonio Carlos återkomma, kasta sig från sin löddriga häst, störta in i rummet, och ropa stammande af raseri: det är förbi! Min brud förlorad, hon sjelf vanärad och hela vår slägt! Hon är den krönta nidingens frilla.

Min aning! utropade Dom Ignazio och föll vanmäktig ned på en stol.

Det var äfven min! utbrast Dom Antonio. Men hören mig! Jag förmodade genast, att jag endast hade att söka henne på ett af lustslotten, Santa Cruz eller Boa Vista. En lycklig slump förde mig till det sednare. Med vindens hast flög min häst öfver fältet Mata Porcos och sedan den lilla kullen uppföre, och stadnade utanför slottsporten. Man förvägrade mig inträde. Jag smög mig då åt trägårdssidan, öfversteg med lätt möda den låga muren, och gick rakt mot palatset. Det första föremål jag fick se, var Elvira. Hon upphof ett anskri, och ville fly, men jag grep henne såsom örnen det späda lammet, och ville bortföra henne. – Är du galen, Antonio? utbrast den oförskämda; ännu blott ett skri från mig och du är en fånge. Men vill du träda in i slottet, i mina rum, som ligga afsides, skall jag höra dig och du höra mitt svar. – Gå in i palatset! upprepade jag. För att du der skall låta fånga mig. Du är falsk och nedrig, Elvira. Men jag trotsar alla dina snaror: Jag följer dig.

Sedan vi kommit in, reglade jag dörrarna, under ett småleende af Elvira, hvars betydelse jag först efteråt förstod. Hon bad mig sitta ner och började med en flödande tunga en lång berättelse, hvaraf följande var hufvudinnehållet. Hon hade märkt min böjelse för henne, men icke kunnat dela den, dels emedan hon trodde att jag mer älskade politiken än henne sjelf, dels emedan hennes hjerta redan förut varit upptaget af en annan. – Denna kärlek, afbröt jag, är ett brott, ty din förförare är en gift man, och vore han än icke det, så

skulle han ändock aldrig räcka dig en krona. – Du bedrager dig, Antonio. Dom Pedro försäkrar tvertom, att politiken just tillstyrker honom, att gifva sin hand åt en dotter af en bland landets mäktigaste slägter. Du ser således, Antonio, att då jag bereder min egen lycka, så bereder jag också din och mina anförvandters. Kejsarinnan lefver väl än, men aftynar redan af en märklig lungsot, och läkarne försäkra, att hennes död måste inträffa efter högst ett år. – Och du tror då, Elvira, att familjen Andrada skulle vilja bygga sin uppkomst på qvinnogunst? Och blyges du icke, att grunda hoppet om din så kallade lycka på en annan menniskas död? Du hade väl åtminstone kunnat afvakta denna tidepunkt. – Sådan var också vår ..., var min afsigt. Men er oförmodade afresa, din böjelse, din otyglade häftighet, Antonio! Hvad skulle jag göra? – Du kastade dig således godvilligt i armarna på din förförare? – Han är icke min förförare, Antonio. Han har lofvat mig tills vidare ett morganitiskt giftermål .. – Ett morganitiskt giftermål! upprepade jag. Hvem har någonsin hört talas om ett sådant med en gift man! Du är bedragen, eller vill sjelf bedraga oss. Ingen prest vågar knyta ett så oheligt band. – Det har redan skett, svarade Elvira stolt: vår förmälning stod redan förleden natt. – Och således också ert biläger? Ha! jag förstår! Svara, Elvira? – Hon teg, rodnande. – Följaktligen redan vanhedrad! Det återstår då blott ett: du måste dö, Elvira, äfven om jag sjelf derefter skulle omkomma. Endast ditt blod kan aftvå vår slägts vanära! – Jag drog mitt svärd, men med en öfvernaturlig ansträngning slet hon sig lös och flydde med ett anskri ur rummet genom en af mig obemärkt lönndörr.

I detta ögonblick inträdde genom samma dörr Dom Pedro, åtföljd af åtskillige hofmän, ibland hvilka äfven den förhatliga Oliveira. I förbigåendet hörde jag Elvira ropa till de inträdande: Antonio vill bortföra mig! Skona honom, Dom Pedro! Han är vansinnig: låt honom blott gå! – Jag måste göra henne den rättvisan, att hon endast nämnde ordet bortföra, icke döda.

Förmätne, utbrast Kejsarn, är det icke nog, att du vill störta min thron, utan du intränger äfven såsom röfvare i mitt eget hus! Denna dame, hvilken du och dina bröder med våld velat bortsläpa, är min undersåte och har ställt sig under mitt beskydd. De rättigheter öfver henne, som J missbrukat, äro nu förverkade: såsom hennes souverain bestämmer jag hennes vidare öden och skaffar henne en annan förmyndare. – Nedrige hycklare! ropade jag, icke mer mäktig mig sjelf .... Dock låt mig förtiga hvad vidare följde: jag minnes icke mera mina ord: jag talade icke mer till kejsaren, utan till nidingen. – Dennes hittills med möda qväfda raseri upplågade, och han utfor i hotelser och skymford, som icke gåfvo mina efter. Jag drog då mitt svärd och gick honom på lifvet, men min arm och mitt lif blefvo i det samma omfattade af sex eller åtta andra armar. – Skurk, ropade den krönte äreskändarn; jag kunde låta häkta dig som en högförrädare, och lägga ditt hufvud på stupstocken. Du hade redan i andra hänseenden långt för detta förtjent det. Men jag föraktar dig. Gå! – Tyrann, begynte jag ... – men Dom Pedro vände mig ryggen, och sade kallt: Oliveira, lät kasta honom ur palatset!

Och så, min fader, mina bröder, slöt Antonio Carlos, skärande tänderna, blef värjan ryckt ur min hand, jag sjelf utföst, utskuffad, och trägårdsporten slogs med hånskratt igen efter mig.

Antonio mätte salen med vilda steg. Hämd! hämd! vid alla helgon! ropade han och ville störta ut.

Min son, började Dom Ignazio, hejdande honom, vi hafva alla blifvit skymfade, nedrigt bedragna. Men hvad kunna vi nu företaga? Hvart ämnar du gå? Du vill väl icke ensam storma palatset? Besinna: vi äro bevakade, omgifne af spioner; vår afresa är inom få timmar väntad. Ännu är icke vår tid kommen.

Oroa er icke, min fader: jag skall bjuda till att lugna mig. Jag skall afbida dessa bättre tider, då min hämd säkert skall träffa våldsverkarn. Emellertid ... kanhända dock ... kanske finner min hämde-törst innan dess åtminstone en läskande droppa.

___

XIII.

En timma efter detta stormiga uppträde svajade från toppen af briggen Luçonia’s stormast Jordklotet med de nitton silfverstjernorna, – ett tecken, att allt ombord vore färdigt till de väntade gästernas ankomst.

Den vagn, som skulle föra Clementina till sin beskyddarinna, hade redan länge väntat, äfvensom de rid-hästar, hvarpå den öfriga familjen skulle begifva sig ned till hamnen. – Afskedets stund är inne. Vi måste nu skiljas, min dotter! – suckade den gamle Ignazio och omfamnade henne med ömhet. Clementina badade i tårar, medan den gamle fortfor: Gud välsigne dig! Gud välsigne Brasilien, mina fäders ädla sköna land! Den Allsmäktige och hans Englar gifve dig der, mitt barn, större lycka, än de beskärt din arme landsflyktige fader och dina bröder! Men låtom oss hoppas, att tillståndet kan förändra sig, att vi engång, ja, att vi snart återse hvarandra under lyckligare omständigheter! Res nu, min dotter! Äfven vi äro snart färdige!

Undertiden hade Antonio Carlos aflägsnat sig och mötte vid nedgåendet Villaflor. – Hvad söker ni här, senhor? utfor den förre barskt. Kommer ni att läska er af en biltog och förnedrad familjs olycka? – Förlåt mig, Dom Antonio, svarade Agostinho med den mildhet, som vördnaden för olyckan ingaf honom; jag kommer för att taga afsked af Dom Ignazio, och för att se min fästmö. Behagar ni efterfråga om jag får stiga upp! – Jag skall återkomma med svar å bådadera, genmälte Antonio och skyndade upp.

Den unge Andrada dröjde längre än som öfverensstämde med den unge älskarens otålighet. Slutligen återkom han med ett fruntimmer, djupt beslöjadt, insvept i resdrägt och mera buret än ledsagadt af sin följeslagare. – Ursäkta mig, senhor, sade brodren med en vänlighet, som Villaflor aldrig förr hos honom funnit och knapt trott hans röst om, ursäkta, om ni fått vänta. Men Dom Ignazio och Clementina hafva nyss, kanhända för alltid, tagit afsked af hvarandra, och begge äro så djupt skakade af detta ömma uppträde att de icke förmå att tala med eder. Min gamle fader skickar eder dock sin välsignelse och sina hjertligaste helsningar. Hvad Clementina beträffar, har hon dessutom gjort ett löfte, att i tre dagar uteslutande egna sig åt saknaden, och beder eder under denna lilla tid vörda hennes sorg. Det är en nyck, ett infall, om ni behagar, men icke onaturlig för en dotters fina känsla. Efter denna tid skall hon åter ensam andas för sin fästman och kanske snart alldeles förgäta oss alla. Men tala sjelf, Clementina, om du har styrka dertill!

Den beslöjade gjorde några ansträngningar, men föll i en häftig gråt. – Så lät mig då blott skåda en glimt af ditt ansigte, sköna Clementina! – Hon vinkade ett nej, och närmade sig vagnen. – Du går för långt, Clementina, anmärkte brodern; du är nyckfull och orimlig. Eller kanske du också gjort ett löfte att på denna tid icke se din utkorade? – Hon vinkade åter och steg in i vagnen. – Aldrig trodde jag, utbröt Villaflor, när jag skänkte dig denna slöja, som jag alltför väl igenkänner, att den skulle afundsjukt neka mig sjelf anblicken af ditt ansigte. Men jag ärar din vilja, så tung denna försakelse än är mig.

Antonio slog sjelf igen dörren till vagnen, hvilken genast for af med en fart, som insvepte den ostenlagda gatan i en sky af dam. Agostinho stirrade länge efter det försvinnande molnet, och när han åter vände sig om, tilltalte honom Antonio med en helt och hållet förändrad ton, i det att han aflägsnade sig: Lycka till, senhor, till ert giftermål! Kom dock i håg ert löfte, och fjäska dermed icke för mycket! – Dessa ord voro åtföljda med en blick af så djupt hat, hån och ilska, att ynglingens hjerta erfor en känsla, likasom om en kall dolk deruti omvridit sig, och som i hans hand väckte en instinktlik rörelse, som medvetslöst förde den till värjfästet.

Jag finner, sade han för sig sjelf, att denne ursinnige demokrat ännu hatar mig med hela sitt gamla, välbekanta outsläckliga hat. Vore du nu icke en landsflykting, så skulle denna värjspets söka sig en väg till ditt svarta hjerta. Men res, jag föraktar dig och din vrede. Hvad skulle du kunna göra mig?

I det samma trädde Ignazio och hans trenne söner ut ur porten. Ynglingen tryckte sin hatt ned i ansigtet och skyndade bort, utan att skänka dem en afskedsblick. De ridande togo vägen till Bahia de Rio, der truppar

voro uppstälde för att hindra alla utbrott af folkets illvilja eller deltagande; men detta var överflödigt, ty allmänheten förhöll sig helt stilla och tycktes med stum likgilltighet se sina fordna älsklingar afresa.

En half timma derefter stod Villaflor på terrassen vid Boa Vista och skådade briggen Luçonia med svällda segel och fladdrande vimplar segla längs utåt den sköna viken, försvinna och åter framkomma mellan dess talrika öar, och slutligen för alltid gömma sig mellan Pico och Pᾱo de Assucar, hvilkas fästningsverk bevaka mynningen till den insjölika hafsviken.

XIV.

Under loppet af hela denna lilla berättelse hafva vi ofta nödgats taga i anspråk läsarens egen inbildningskraft, hvilken vi ständigt påräkna såsom den förnämsta grundvalen för dessa matta teckningar. Äfven nu bedja vi honom rätt lifligt föreställa sig, huru den unge älskaren otåligt räknade timmar och minuter under de tre dagar, som Clementinas nyck ställt såsom en skiljemur mellan afskedet och återseendet.

Den sista dagen af dessa tre var ändteligen kommen, och långt innan dess första strålar ännu träffat de högsta bergstopparna kring Bahia de Rio, var Villaflor redan halfväges till Porto de Estrella. Lätt fann han det hus, der donna Eleonora Alqueves bodde, men hennes port var ännu tillsluten och alla fönster betäckta med förhängen.

Misslynt vandrade Agostinho uppför det berg, på hvars sluttning denna lilla angenäma, lifliga köping var belägen, och satte sig på en sten utanför det på dess topp belägna capellet. För hans syn öppnade sig en liten vik, beglänst af den ännu milda morgonsolen och omgifven af branta, pittoreska stränder med hela yppigheten af en tropisk vegetation. Hade han varit en äkta patriot, så skulle han hafva fägnat sig öfver de många bomullsbalar, de packor af ost och skinkor, som, lastade på mulåsnor, i långa tåg slingrade sig utför den branta bergstigen och togo vägen nedåt hamnen, der hundrade fartyg väntade dem, för att föra dem till Rio. Men Villaflor var kall för allt detta; han stirrade, upptagen af blott en enda tanka, utåt rymden, och blickade mellanåt på sitt ur, som han tidt och ofta förde till sitt öra, för att förvissa sig att det icke stadnat.

Ändteligen slogo klockorna nio i den lilla köpingen. Nu! nu! utbrast ynglingen, sprang upp, rusade utför berget, och inom få minuter låg hans hand på trycket till Donna Eleonoras port. Den var nu uppläst och han inträdde på en stor gräsbeväxt gård, nästan betäckt af svärmar af höns, kalkoner, ankor, påfåglar och fasaner. I samma ögonblick hörde Villaflor ett gällt och genomträngande skri. Han såg sig förvånad omkring, och när detta skri för andra gången lät höra sig, märkte han, att det kom från en stor fågel, kring hvilken den öfriga fjäderskaran flockade sig, liksom för att söka skydd. Villaflor förmodade nu, att denna vore den så kallade Trompet-fågeln 12, som, enligt hvad han hört (ty sett honom hade han förut aldrig), i SydAmerika nyttjas liksom en hund, att vakta fjäderfä och får, dem han ledsagar från och till betet och försvarar med förundransvärd tapperhet. Stundom, när han så uppfostras, åtföljer han sin herre och visar honom nästan samma tillgivenhet, trohet och lydnad som hunden.

Som Villaflor alldeles icke kände någon lust att inlåta sig i gräl med den desperata befjädrade gårdvaren, höll han sig, i det han fortsatte sin väg, på möjligast längsta afstånd från honom och hans bevingade hjord. Trompet-fågeln stod på ett ben, med resta fjädrar, framräckande sin långa hals, och betraktande främlingen med kloka, misstänksama ögon, men anföll honom icke.

Utan äfventyr kom han in i Donna Eleonoras sal, lät anmäla sig, men måste vänta en god stund, innan han blef insläppt.

Han träffade en gammal dame sittande på en lika gammalmodig canapé, omgifven af ett halft dussin knähundar af skillda racer. Det uppstod vid hans inträde ett otroligt gläfsande och skällande, blandadt med damens gälla röst, som endast än mer ökade oljudet. Igenom det öppnade fönstret koxade Trompet-fågeln nyfiket in, och gaf concerten genom sin piccola-stämma en mera pittoresk anstrykning. Slutligen lyckades det matmodren att göra sig lydd, och då oljudet å de små favoriternas sida förvandlat sig till ett sakta morrande, skyndade sig Agostinho att säga sitt namn och sitt ärende.

Godt, sade damen, ni är då den der fästmannen, som skulle komma. Ja min sann, ni tager också tiden rätt i akt. Så bittida på dagen! Ännu har jag knapt hunnit läsa mitt Pater noster: men hela min morgonbön har jag ännu ogjord.

Således är Clementina ännu icke uppstigen? Det förvånar mig.

Uppstigen?... Ni måste alltså ridit ut från Rio långt före solens uppgång! Nå ja, ni har gjort klokt deri; ni har förmodligen velat undvika hettan: vägarna damma då också mindre, så länge nattdaggen ligger qvar.

Jag hoppas, senhora, att Clementina de Andrada befinner sig väl?

Jag hoppas det också. Men hur är det beskaffadt i Rio? Man hör nu för tiden aldrig något klokt derifrån; idel upplopp och tumulter och blodsutgjutelser: allt, säger man, för det allmänna bästas skull. Detta är likväl någonting, som jag, gamla qvinna, aldrig rätt kan begripa. Det värsta är dock, att de berättelser, som hitkomma med våra skeppare och mulåsnedrifvare, äro så orediga, och så motsägande, att man inte det minsta kan bli slug derpå. Hvad vi annars skulle vara lyckliga i vår lilla vrå! Men säg mig då, senhor, hvad vilja då de goda menniskorna så egentligen i er stad? Vår vän, den gamle Andrada, hör jag, är landsflyktig, och hans söner också. Jag hyser, måste ni veta, en gammal högaktning, ett stort deltagande för den slägten, för, ser ni, min fader ... Men lika godt; det är en lång historia, som vi kunna gömma till längre fram i vårt samtal. Nu måste ni säga mig hur det står till i Rio; hvarför man der bråkar så fasligt, hvad meningen med allt detta egentligen är, och hvem som är upphofvet till alla dessa oroligheter?

Agostinho, sedan han förgäfves försökt allehanda undflykter, måste nu, till sin förtviflan, framställa en kort pragmatisk historia öfver hufvudstadens sednaste öden; och när detta skett, ytterligare inlåta sig i vidlöftiga förklaringar, hvilka ändock för den gamla damen ännu förblefvo lika litet begripliga. Först efter allt detta blef det honom förunnadt att rycka närmare inpå ändamålet med sitt besök.

Välan, återtog gumman, vi skola nu komma till det capitlet. Men, förlåt mig, jag glömmer, medan vi talat politik, att ni varit så tidigt ute. (Ringer). Befaller ni chokolad? Eller kanske dricker ni bara matté, såsom vår tids cavalierer? Men är det sannt, senhor, att vår förra drottning aldrig kunde tåla den drycken? Hon hade sina fördomar, den beskedliga damen; men sannerligen att säga, har också jag aldrig kunnat vänja mig dervid. Den finnes också intet i mitt hus, men om ni behagar, skall jag snart låta anskaffa den. Vår stad är liten, egentligen blott en by, men ni torde redan sett att handeln är liflig, och alla slags varor äro här att tillgå, de flesta för bättre köp än i hufvudstaden.

Villaflor tog en kopp chokolad, och lät, i det han suckande gaf vika för ödet, gummans vältalighet obehindradt flöda. Men vid första paus gjorde han ett djerft, imponerande inpass och frågade åter efter Clementina.

Ja, genmälte Donna Eleonora, vi höllo så när begge två på att alldeles förgäta det goda barnet. Ni är alltså hennes fästman, sade ni?

Villaflor bugade sig.

I min tid var det inte brukligt, – förlåt min anmärkning, senhor! – att förlofvadt folk mycket umgicks med

hvarandra. Jag och min salig man, Dom Luis Christovão Alqueves e Queijo e Almofariz de todos Ventos, hade blott två gånger sett hvarandra i vårt lif, innan vi vexlade ringar i brudstolen. Ty förbindelsen, ser ni, var uppgjord mellan våra föräldrar, och, uppriktigt sagdt, tyckte jag den tiden mera om Ignazio Andrada. Men han var då, stackars gosse, fast för en annan kärlek; han hade i Portugal försett sig på en princessa eller hertiginna; men detta var för högt för honom, och man visade af honom. Dom Ignazio var sedan hela långa tiden så nedslagen, så modfäld, att han icke hade några ögon för en Brasilianska, om denna än varit vackrare än sjelfva drottning Esther. Men detta hör intet hit. Ni ville höra, sade ni, om förlofningen mellan mig och Dom Luis Christovão. Nå väl, den ena gången vi råkades, var det i Kyrkan Maria de mar ....

För Guds skull, nådigaste senhora! afbröt Villaflor.

Nå, ni är otålig, senhor vizconde. Låtom oss då uppskjuta den historien. Ni vill tala om vår Clementina! Godt. Ni kommer för att söka henne hos mig. Det söta kräket har verkeligen i bra god tid sett sig om efter en fästman. Låt se, kan hon ännu vara stort öfver fjorton år? Lika godt, hon synes ändå ha gjort ett godt val. Utan att smickra er, anser jag mig tryggt kunna påstå det: ni tycks vara en väl uppfostrad och belefvad cavalier, och vacker är ni med, och passar således väl ihop med Glementina. Men bra olika ären J hvarandra ändå i ett annat fall. Ni – så mörk, och hon – så ljuslett, alldeles som hennes saliga moder. Åtminstone var lilla Clementina sådan i sin spädaste ålder, då jag sist såg henne i Santos, ty ni skall veta, att jag härstammar derifrån.

I sin spädaste ålder? då ni sist såg henne? Min Gud! är då icke min fästmö här? Eller har jag misstagit mig? Är ni icke den dame, hos hvilken hon skulle finna en fristad, den, till hvilken Dom Ignazio skrifvit, den, som lofvat att emottaga henne?

Allt detta har sin rigtighet, utom den enda punkten, att Clementina de Andrada icke är här.

Men hvarföre icke, senhora?

Emedan hon icke kommit hit, vizconde. Jag begriper också sjelf icke orsaken: hon borde ha anländt i Tisdags och i dag ha vi redan Fredag; jag var i början orolig för henne, men lugnade mig med den förmodan att Dom Ignazios afresa blifvit uppskjuten och således också hans dotters hitkomst. Jag måste väl dock bedragit mig, då ni ju kommit hit, enkom för att söka henne? Nå säg mig då, senhor, hvar har hon då tagit vägen, det arma kräket?

O Gud! utbrast Villaflor och slog sig för pannan. Men, bästa senhora, har ni allt sedan icke fått någon underrättelse om henne?

Icke den allraringaste. Detta börjar bli oroande. Men är ni säker, att Andrada verkligen reste i tisdags?

Villaflor tog ett hastigt afsked af den gamla damen, som förgäfves sökte qvarhålla honom, ty i hennes enslighet var besöket af en cavalier ifrån hufvudstaden en högst sällsynt företeelse.

XV.

Villaflor begaf sig genast till sin fordne förmyndare, berättade honom händelsen, samt begärde hans råd och understöd, slutande med den förmodan, att Clementina på vägen mellan Rio och Porto da Estrella blifvit bortröfvad.

Oliveira skakade hufvudet, svarande: sådant plägar icke förekomma i Amerika; våra röfvare äro för litet modeste att hålla till på landsbygden och i ödemarkerna: de ha valt hufvudstaden till skådeplatsen för sina

bragder och Cortes till sina försvarare och bundsförvandter. Vore din förmodan rigtig, skulle man dessutom redan hafva sport en sådan händelse, då den tilldragit sig alldeles i vårt grannskap. Jag har en annan gissning, men berätta först hela händelsen med alla dess minsta detailler.

Sedan detta skett, och Oliveira gjort åtskilliga frågor, anmärkte han: min förmodan tyckes besanna sig. Men kom tillbaka i eftermiddag; innan dess vill jag sätta i rörelse den smula polis, som finnes att tillgå i dessa vildmarkers hufvudstad, för att efterleta din echaperade brud.

Då Agostinho på den bestämda tiden infann sig, begynte Oliveira: Sammanhanget är mig nu fullkomligt klart. Dom Pedro har beröfvat Antonio Carlos sin brud, och denne har beröfvat hans gunstling sin. Det är ju en simpel sak; ett betalt, quiteras. Derom är intet att säga. Men mannen har onekligen gjort sin sak ganska fint: jag börjar på att få ett slags respect för den grobianen. Denna slughet, detta fina spel skulle hafva hedrat ett bättre hufvud.

Ni menar alltså, onkel, att han fört Clementina med sig?

Naturligtvis.

Men jag såg vagnen taga en helt annan väg än den till hamnen!

Du har således aldrig märkt att Rio har flera gator; du inser icke, att man kan köra en helt motsatt väg, men ändock medelst en liten omväg komma till målet. Allt detta är helt tydligt. Det enda jag icke begriper, är det, att den gamle Andrada skulle bryta sitt ord; ty ehuru barbar, plägar han dock vara ordhållig. Men han har väl blifvit uppretad derigenom att du körde hans son ur Deputerade-kamaren, och sednast genom Elviras bortröfvande; hvilket sednare, i förtroende sagdt, var en ganska oförsigtig handling af Dom Pedro, som derigenom än mer retar oviljan emot sig. Man har således utöfvat en liten hämd, och detta kan ingen förtänka. Men det är bäst som skett: denna förbindelse var icke passande för dig i den ställning; slå således bort denna barnsliga passion! Du finner lätt, här eller i Portugal, ett mera lysande parti. Visserligen kan du invända, att fadrens rikedomar förtjena all consideration; men jag beder dig besinna, att hon dock icke är enda arfvingen.

Ynglingen svarade intet. Men följande morgon stod han inför kejsarn, som genast tilltalte honom sålunda: Jag har redan hört din historia: *fugirá o passaro* 13*!* Jag beklagar dig, min gosse, ty flickan var verkeligen rätt vacker. Men du har nu endast ett enda parti att taga. – Ja, Ers Majestät, jag kommer också i den afsigten, att utbe mig ett eller annat års permission från er tjenst. – Hvad? du ämnar gå att uppsöka henne? Min mening var tvertom att råda dig att förgäta detta lilla äfventyr. Tro mig, Agostinho, den brutna kärlekens sår svida i början svårare än andra, men de läkas också fortare än alla andra. Jag sjelf ... men lika godt:... låt henne fara, den vackra otrogna!

Villaflor förnyade sin begäran med så mycket allvar och enträgenhet, att Kejsaren, som uppriktigt älskade honom, icke kunde neka sitt samtycke. Så res då, envise pojke! Gå, att, såsom en vansinnig Orlando, öfverallt söka din sköna: alla fyra väderstrecken och alla sex verldsdelarne stå dig öppna, och du har att göra med en ganska enfaldig slägt. Det är således mycket troligt, att du innan kort ertappar din Angelica.

Tvenne månader derefter befann sig Villaflor i Vigo, och erfor, att briggen Luçonia ankrat der kort förut, d. 24 Februari. Men först efter långa spaningar utletade han, att de eftersökta seglat till Havre. Han begaf sig också genast dit, men här förlorade han allt spår: på vinst och förlust reste han till Paris. Äfven här voro hans eftersökningar fåfänga, till dess han en dag träffade portugisiske ambassadeuren och af honom inhämtade, att familjen Andrada verkligen varit der, men redan afrest, såsom han förmodade, till södra Frankrike.

Villaflor tog straxt extraport, men längre kunna vi icke i detaille följa honom på hans sedermera förestående långa irringar. Kort: han genomsökte alla städer, särdeles hamnarna, i Provence, Guienne och Gascogne, med en ihärdighet, ett tålamod, som varit värdt en bättre lycka. Slutligen, trött och förtviflad, ankom han till Bordeaux, för att söka sig en sjölägenhet öfver till Brasilien, från hvilket han nu redan tvenne år varit borta.

Villaflor var van att taga i ögonsigte alla offentliga ställen, och derföre besökte han också alla aftnar den stora och praktfulla theatern. Döm om hans glädje och öfverraskning, då han i en loge, nära sig, upptäckte en af de så länge efterletade, sjelfva Dom Ignazio. I nästa mellanact stod han vid den bestörta gubbens sida: men andlös och öfverväldigad af stormande känslor, förmådde han knapt framstamma några ord.

Jag förstår, senhor, begynte den gamle, ni vill tala med mig. Det skall ske i morgon. Dock icke i mitt hus, vi måste vara alldeles ostörda, och jag vill allraminst, att ni skall träffa någon af mina söner. Således: i morgon, redan kl. 7, finner ni mig i caffé des Progrès vid Tournayalleen.

Men undertiden ämnar ni rymma? ämnar än en gång bedraga mig? utbröt Villaflor med ovilja.

Vizconde, svarade den gamle med värdighet, ingen har hittills vågat säga, att Ignazio Andrada någonsin brutit ett löfte.

I detta fall, genmälte ynglingen, är jag den ende, som äger rätt att beklaga sig öfver er brutna tro. Ni hade ju den ena dagen lofvat Kejsarn sjelf, att er dotter skulle få qvarstadna, och den andra dagen bortförde ni henne? Hvad rår jag före, att Dom Pedro natten deremellan begick denna skymf emot ert hus, som jag beklagar och ogillar, men som icke berättigade er, att bryta ert hedersord emot en annan, som derom aldrig hade den minsta kunskap.

Bortföra! bryta mitt hedersord! Icke jag, icke jag, unge man! Men i morgon skall ni få veta sammanhanget, så mycket nemligen jag kan meddela eder. Här har ni min hand derpå.

XVI.

Villaflor trodde dock icke rätt den gamle politikern. Han följde, efter skådespelets slut, i hemlighet vagnen ända fram till hans hus och patrullerade sjelf deromkring hela natten. Luckorna slöto sig efter ett par timmar, ingen misstänkt rörelse lät förmärka sig; ändock först vid dagningen begaf sig ynglingen hem, kastade sig oafklädd på en soffa och njöt några timmars orolig sömn.

Vid ankomsten till caffé des Progrès fann han redan före sig gubben. De inträdde i ett aflägset rum och reglade dörren.

Ni sade i går, började Andrada, att ni var okunnig om Dom Pedros ovärdiga tillställning emot min systerdotter!

Jag försäkrar er det, på min ära.

Jag tror eder, Villaflor, och har alltid hyst denna mening, utom i första öfverraskningens ögonblick: men då var äfven jag öfvertygad om ert deltagande i er herres brottsliga företag, och detta bidrog också, i sin mån, till vår gemensama förbittring emot er och er ovärdige beskyddare.

Ni har lofvat mig upplysningar, Dom Ignazio; skynda er; låt oss icke förlora tiden! Är Clementina här? älskar hon mig ännu?

Ni skall få veta allt, som det står i min makt att meddela er. Men det sker under ett villkor: det, att ni icke på

någon af mina söner utkräfver hämd för hvad som skett.

Agostinho besinnade sig, och tycktes ganska obenägen att dertill utfästa sig.

Det blir för er numera lätt att uppsöka mina söner; ni kan utmana dem, ni kan genombårra dem, den ene efter den andre; men var viss, att om ni än sätter den blottade värjspetsen på de fallnes bröst, skola de hellre dö, än för er yppa sin systers tillflyktsort. Så stort är deras hat till eder.

Villaflor räckte honom sin hand. Ni har mitt löfte. Tala då!

Ni erinrar er de förolämpningar vi alla, och särdeles min son Antonio Carlos, erfarit, och ni kan alltså föreställa er hvad intryck dessa måste göra på ett så retligt och lätt uppbrusande sinne som hans. Han beslöt att hämna sig, men, då resan efter få timmar skulle företagas, kunde han dertill blott finna ett enda tillfälle, som väl icke alldeles stillade hans hämdetörst, men dock åtminstone svalkade den. I det ögonblick han träffade er vid vagnen, var hans plan mogen; han ilade upp, för att meddela den åt sina bröder. En af dem förde den stackars Clementina, som ännu ingenting misstänkte, genom en bakport, till en der utanföre väntande vagn, som tog vägen åt fartyget, under det att en af Elviras fordna kammarjungfrur, som liknar henne i växt, spelte hennes role vid afskedet från eder.

Hvad? ropade Agostinho, det var således icke Clementina sjelf, af hvilken jag tog afsked vid vagnen; icke hon, som syntes öfverväldigad af en så djup, en så sann sorg? Och dock tyckte jag mig igenkänna Elviras slöja! Och ni kunde tillåta denna ovärdiga komedi, senhor?

Den sluga Francesca hade varit Elviras förtrogna och hade gemensamt med henne på den sista tiden genomgått en god skola i ränkor och hemliga anläggningar. Ni bedrog er icke; hon bar verkligen Clementinas slöja och nantilha. Hvad mig åter beträffar, var jag alldeles okunnig om denna förhatliga tillställning, hvilken jag aldrig skulle tillåtit.

Ni sjelf blef således också bedragen af er son Antonio?

Det var först sedan vi lemnat Bahia de Rio och kommit ett godt stycke ut på oceanen, som han underrättade mig, att Clementina var med oss ombord. Min första känsla var den, att ila till capitenen och anmoda honom att vända. Men han hejdade mig: han började att skilldra allt hvad han och vi lidit, de mångfaldiga oförrätter och förödmjukelser vi af eder och er herre utstått, och bad mig betänka, huru ringa denna hämd vore mot den skymf man visat oss. Det lyckades honom att uppreta mig; det lyckades honom att aflocka mig ett löfte, bekräftad med en högtidlig ed, att jag aldrig skulle, utan brödernes samtycke, tillåta min dotters förening med er, att vi skulle undangömma henne för edra forskningar, och aldrig utan gemensamt samtycke för eder yppa hennes blifvande tillflyktsort.

Grymma fader! ni har således gjort er dotter till ett offer för edra söners blinda, oförsonliga hat!

Jag har ångrat detta tusen gånger, senhor; jag ångrade det redan i nästa ögonblick, då jag återsåg min dotter och var ett vittne till hennes gränslösa smärta, såsnart hon förnam sitt öde. – Ni har varit mycket, mycket älskad, Agostinho!

O detta hjerta, denna kärlek ägde ni ändock mod att mörda, Andrada?

Mången gång under öfverfarten besvor jag mina söner, att frikalla mig från min ed. Förgäfves. Då vi stigit i land, bortfördes Clementina till sin bestämmelse, till denna ort, som ni aldrig skall finna. Från den dagen har jag icke återsett Antonio Carlos, den egentlige upphofsmannen till denna olycka: jag har för alltid förvisat honom från min åsyn.

Jag skall finna den! jag skall finna den! ropade Villaflor ursinnigt. Vår förbindelse gäller mer än er ed: den är bekräftad af Kyrkan, den är således äldre och heligare. Tala, Andrada, eller genombårrar jag ert förrädiska hjerta.

Mitt gamla lif är i ert våld, unge man! Det står er fritt att mörda mig: det skall icke kosta er den minsta kamp. Jag har redan många gånger påkallat döden, önskat ett slut på ett lif, hvarifrån all glädje flytt. Se här, Agostinho, har ni mitt blottade bröst: jag har förtjent er hämd, jag vill dö och välsigna er, men tala kan jag, vågar jag icke.

Villaflor bortkastade den redan höjda värjan, och öfverlemnade sig åt utbrotten af en vild förtviflan. Sedan öfvergick hans häftighet till en annan ytterlighet: han sjönk ner på en stol, betäckte ögonen med sina händer och började högljudt snyfta.

Andrada, sedan han länge betraktat ynglingen med ett ömt deltagande, närmade sig honom. Jag hade icke anat att denna kärlek skulle vara så djup, så stark. Så hör då ett ord, som i början skall uppröra er, men sedan lugna er! Vet, Villaflor, er Clementina är icke mer fri. Hon är en annans brud.

Gift! Gift! Också det! Detta onaturliga, gudlösa band skall jag sönderslita; hennes brudgum skall dö för min hand.

Hennes brudgum är Christus.

Gud! Nunna! Och detta säger ni för att trösta mig, för att lugna mig! Du hånar mig, gubbe.

Hör mig, yngling, och sansa dig! För menniskohjertat gifves det ingen större, ingen mera sönderslitande plåga, än ovissheten och tviflet, detta sväfvande mellan misströstan och glimten af ett omöjligt hopp. Den rena olyckan, den afgjorda omöjligheten är vida bättre: dess slag träffar på en gång; man neddignar måhända, hjertat blöder, men mannasinnet uppreser sig åter, – man försakar och försonar sig med nödvändigheten.

Ni talar om en sak, som ni icke förstår, gamle man; ert kalla hjerta har aldrig varit tillgängligt för andra känslor än äregirigheten, denna blinda politiska fanatism och för detta statsförbättrings-fuskeri, för hvilket allt heligt måste vika. För denna egoistiska vansinnighet, att med våld tvinga menniskorna att vara lyckliga på ert sätt, att känna, tänka och handla efter ett af er uppgjordt mönster, – för detta fantome har ni kastat ert fädernesland i en labyrinth af oredor, sköljt det med blod, fördrifvit er konung, ryckt stöden undan er nye herres thron, störtat er sjelf och edra söner i landsflykt, och slutat med att uppoffra en dotter, som ni ändock påstår er älska!

Jag uthärdar med tålamod era förebråelser, ty jag har åtminstone förtjent den sista. Men ni tror då, Agostinho, att detta gamla hjerta också icke varit ungt, också icke varit skakadt af andra stormar än dem ni nyss beskrifvit. Så vet då, yngling: när jag var i din ålder, gjorde jag tillfälligtvis bekantskap med en ung dame, kanhända ännu vackrare, ännu älskvärdare än vår Clementina. Min kärlek blef besvarad och smickrade sig med något hopp, ty, ehuru Clementina – så hette äfven hon – var en hertigdotter, af en bland landets ädlaste slägter – så var likväl denna slägt ganska fattig och jag sjelf redan då ganska rik. Dock – jag kände icke ännu högmodet hos en Grand, hos en Pair af Portugal; min slägt var väl gammal, men den ägde icke dessa höga och lysande anor; jag var också ingen Lusitano, utan bördig från en förskjuten, föraktad coloni: Clementina blef uppoffrad, – kallt, kallt uppoffrad och kastad i ett aflägset kloster.

Och ni, Andrada?

Min låga var lika så stark som er, och min blod, den tiden, icke mindre sjudande. Jag rasade, jag förtviflade; men småningom vaknade förnuftet; jag insåg det omöjliga, det vansinniga i denna hopplösa kärlek, liksom

ni äfven förr eller sednare måste göra; jag återsåg endast mitt fädernesland, för att derifrån på en lång tid taga afsked; jag begaf mig på resor, jag lärde i NordAmerika känna vår Clementinas moder, jag älskade henne, ehuru på ett annat sätt, och blef lycklig vid hennes sida.

Och er förra Clementina? Hon tvinade bort i sitt kloster, och dog måhända af sorg?

Striden varade hos henne kanske längre, men religionen och åren beredde omsider äfven åt hennes länge blödande hjerta sin tröstande balsam. När min dotter föddes och jag underrättade henne, att hon efter henne blifvit uppkallad, skref hon tillbaka, att lugnet återvändt i hennes hjerta och att hon i sitt inre fullkomligt afslutat sin räkning med verlden. Hon är nu Abbedissa, och det är åt hennes moderliga vård jag anförtrott mitt arma barn. Hennes erfarenhet känner bäst den läkedom, genom hvilka sådana smärtor lättast läkas.

Och ni var, liksom denne eländige hertig, obarmhertig nog att tvinga er dotter till klosterlöftet, att med kall blod mörda hennes jordiska lycka!

Nej, nej, Agostinho! Min dotter valde denna fristad frivilligt, tvert emot sin faders, emot sina bröders gemensama önskan, i trots af alla deras föreställningar.

Omöjligt! Andrada. Clementina skulle då af egen fri vilja samtyckt att resa omöjlighetens mur mellan sig och mig!

Ja, men först sedan hon blef fullt öfvertygad och fullkomligt klart insåg, att hon omöjligen kunde komma att tillhöra er. Då beslöt hon, att bryta alla sina öfriga band med verlden, och lefva ensam för sin saknad. Jag upprepar än en gång, att jag och mina söner gjorde allt, för att öfvertala henne från detta beslut, emedan vi af grundsats anse dessa inrättningar såsom onaturliga och samhällsvidriga, och ännu mer, emedan jag dessutom icke utan den bittraste smärta kunde skiljas från henne, och slutligen emedan vi alla ville bereda henne en gladare framtid. Men hennes föresats var orygglig; och just derföre att jag icke mer ville oroa ett hjerta, hvilket vi redan så djupt bedröfvat, blef hon sänd till det mål hon åt sig utsett.

Olyckliga, förblindade Clementina! Men nämn mig, Andrada, namnet på detta kloster!

Nej, äfven icke i det fall om detta stode mig fritt. Hon är nu för alltid bunden, för evigt fästad vid denna fridens hamn. Till och med om det skulle lyckas er, att bortföra henne, så skulle hon, enligt sina stränga, djupt religiösa grundsatser icke vilja köpa sin lycka med hvad hon anser för ett brott, en mened.

Men jag måste ändock se henne, tala vid henne, taga afsked af den förlorade!

Det skulle blott tjena till att ånyo i hennes bröst uppröra lidelsens stormar, som tyckas börja lugna sig. Nej, yngling, upphör att besvärja mig att blifva menedare, fordra icke, att jag sjelf skall bidraga att förleda min dotter att bryta en ed, som hon anser för den heligaste af alla. Aldrig, aldrig! Men jag vill för trofastheten af era känslor, hvilken jag måste vörda och beundra, för er göra den största af alla uppoffringar: ni skall erhålla den dyrbaraste af de skatter jag ännu äger qvar: ni skall få alla de bref jag sedan denna tid erhållit från Clementina. Deraf skall ni finna, huru djupt ni varit älskad, och att ni kanhända ännu är det. Men lofva mig tillbaka, att ni redan i dag lemnar Bordeaux, och att ni dessförinnan icke uppsöker hennes bröder, eller någonsin dertill gör något försök.

Gif mig, gif mig dem! Jag lofvar allt, Andrada!

Lemna mig ert kort; brefven skola skickas till er inom en halftimma. Och nu lefväl, yngling! Vi se hvarandra förmodligen aldrig mera i lifvet! Lef väl, glöm, blif lycklig, om ni kan det!

XVII.

Samma dag i aftonrodnaden satt Villaflor på det fartyg, som sakta vaggade utföre den breda, hafslika Gironde. För tredje gången återläste han de bref, som Andrada skänkt honom.

Clementina hade aldrig ägt någon annan förtrogen än sin fader. För honom öppnade hon, i dessa efter tidsföljden ordnade skrifvelser, hela sin själ, alla sina känslor, utan smink, utan förbehåll. I de första uttryckte hon, med den ännu friska sorgens liftighet, hela sin oändliga smärta, sin oförglömliga kärlek, vissheten om sin eviga, jordiska olycka. De nästa brefven sysselsatte sig mest med Abbedissan, i hvilken hon funnit en mild beskyddarinna, en ömt deltagande vän. De följande uttryckte striden i hennes hjerta mellan de nya pligterna och den jordiska lidelsen, hvilken dessa bödo henne försaka. Noviz-året var nu förbi; sedermera i hvart och ett bref, som var skrifvet efter afläggandet af klosterlöftet, visade sig mer och mer religionens växande öfvervälde: hon talade blott sällan om sin fordna trolofvade, och detta på ett sätt, som förekom den läsande odrägligt kallt. Men deremellan uttalade sig då och då den undertryckta men ännu icke slocknade längtan, på ett så varmt men tillika så ofrivilligt sätt, att Villaflor kände sitt bröst våldsamt sammanpressadt. I det sista brefvet frågar hon efter den älskade, beder fadren underrätta honom om hennes öde, i hennes namn uppmana honom att vända sina tankar ifrån henne, samt i stället söka lyckan vid sidan af en värdig maka.

Under fortsättningen af sjöresan var Villaflors enda sysselsättning, att läsa och omläsa dessa dyrbara bref: äfven sedan han fullkomligt kunde dem utantill, var det för honom en ny njutning att läsa liksom mellan raderna, att utgissa hvad författarinnan sökte dölja för sig sjelf, att söka de tysta spåren af denna böjelse, som nu, ehuru mildrad och liksom af tiden öfvervallad, ändock, liksom en halfslocknad vulkan, då och då spirade opp, ehuru omedvetet och på ett sätt, som för hvarje annan läsare skulle varit omärkligt. Hvarje drag, hvarje ord, hvarje bokstaf voro honom således vigtiga, och lemnade honom anledning till de mångfaldigaste sammanbindningar, i det de fyllde hans bröst vexelvis med ljuft vemod, vexelvis med den gränslösaste smärta. Fördjupad i dessa drömmerier ankom han till Oporto.

Endast den tanken, att uppsöka den förlorade, stod klar för hans själ. Men hvar finna henne? Ännu engång återläste han dessa bref, för detta enda ändamål, med den mest spända uppmärksamhet, med den möjligaste största köld; men förgäfves sökte han der äfven den aldra obetydligaste locala anvisning. Hon talade om sin Abbedissa, sina systrar, den lilla trägården och sina blommor, men ingenting vidare om den verld, som omgaf henne och som för henne icke mer var till. Allt detta gaf ingen upplysning. Nu återkallade han i sitt minne hela sitt samtal med Andrada och genomgick det stafvelse för stafvelse. När han då påminte sig dessa ord: ”jag var ingen Lusitano, utan från den föraktade colonien,” och sammanband dem med den öfriga berättelsen, uppgick för honom ett ljus. Det är således i Portugal, sade han för sig sjelf, ”det är i ett aflägset kloster” dessa båda Clementinor blifvit inspärrade; jag skall icke hvila, förrän jag funnit det, om det än skulle blifva mitt lifs hela sysselsättning. Men lyckligtvis är detta land icke stort, jag skall genomleta det från början till slut.

Tre månader derefter suckade Agostinho: detta land är väl icke stort, men det innehåller ändock en olycksalig mängd af kloster. – Och likväl hade kan hittills endast genomletat ett par af de små nordliga provinserna. Mödan och svårigheterna dervid voro vida större och mera tidsspillande, än han i början föreställt sig. Det var redan icke lätt att erhålla en fullständig uppgift på alla dessa kloster; många lågo spridt och aflägse, i ödsliga trakter, och det var just dessa, dit hoppet i synnerhet vägledde honom. Ännu svårare var det att få se alla deras förborgade, djupt beslöjade innevånarinnor. Eftertanke och vana började dock småningom lätta hans bemödanden: ankommen till ett kloster, gjorde han sig säkert underrättad, om någon sedan de sista tvenne åren der tagit slöjan. Detta var icke särdeles svårt att utröna, och lyckligtvis voro sådana slags kloster icke särdeles många; men nu bestod svårigheten i att få se de nyinvigda. Djerfhet, list, guld hjelpte honom ömsevis; dock hvarje gång han, efter ett fåfängt sökande, aflägsnade sig från en sådan

ort, darrade han af fruktan, att ett litet misstag, ett bedrägeri kunde för alltid föra honom från målet.

Med ett icke tröttnande tålamod hade Villaflor nu fullbordat dessa mödosamma forskningar, ifrån den ena ändan af riket till den andra. Ofta hade han kämpat med röfvare, stundom segrat, stundom blifvit plundrad. Sjelfva svårigheterna voro en ny sporre för hans lidelse, ty Villaflor hörde till de oförvägna och halsstarriga charakterer, som älska att brottas med ödet och de hinder det ställer i vägen: motståndet retade honom endast mer, och hans ungdomliga kärlek var en låga, som blott starkare uppbrusade just genom de medel, hvarmed man söker qväfva den. Men allt blef ändock förgäfves ... Sedan ingenting mera återstod, steg han i Lisabon ombord, för att återresa till Brasilien. Hvad han der ville göra, visste han icke sjelf: mörker, tomhet, förtviflan bodde i hans bröst.

XVIII.

Åter satt Villaflor på ett gungande fartyg, åter läste han dessa bref, som ständigt hvilade vid hans hjerta. Han hade icke gifvit akt på hvad som tilldrog sig på skeppet eller omkring honom, då han hörde rasslet af det fallande ankaret. Hastigt blickade han upp och såg framför sig ett underskönt, högbergigt land, hvars branter ända upp till topparna voro beväxta med vinrankor, myrten, rosor, orange och geranier. Utmed randen af en rymlig vik utbredde sig en sirlig, kvitt glänsande stad, emot hvars klippstrand glittrande purpurvågor summo. Dofterna af tusende vällukter, burna af en sakta landtvind, kommo honom till mötes och spridde sig öfver hafvets yta.

Hvad, frågade Agostinho, äro vi redan i Brasilien? Omöjligt! Jag igenkänner icke denna natur, icke denna vegetation?

Det är Oceanens perlsmycke, det är Atlantens paradis, det är Madeira! svarade en ung officer. Visste ni då icke, senhor, att vi der skulle läggga till? Men ni har, under hela resan, ingenting sett, med ingen talat. Ni måste utan tvifvel hafva lidit mycket. Staden, som ni ser framför oss, är Funchal.

Dagen derefter, vid morgonljusningen, stod Villaflor på balkongen till det hus der han tagit in, och stirrade mechaniskt ut åt rymden, der i fjerran solens klot, omgifvet af lätta gyllene skyar, i all sin sydländska prakt, långsamt ur vågen steg uppför den azurblåa himmeln. Staden, landthusen och Nossa Senhora do Monte glittrade såsom silfver genom den tunna dimman, som flöt öfver bergstopparne. I Villaflors själ uppsteg äfven en för honom länge obekant känsla af frid och hopp. Är det här, tänkte han, som mina sår skola läkas: är det här jag skall glömma? Nej, aldrig. Eller finna? Ha! En stråle af hopp går upp för mig. Detta land är ju också en flik af Portugal. Denna lilla ö återstår mig ännu att genomsöka. Hvem vet! hvem vet!

Morgonens djupa tystnad afbröts genom en välljudande sång i hans grannskap. Han såg, på en gent emot belägen balkong, fyra unga fruntimmer, i främmande drägter. Han lyssnade och hörde:

Pour toujours
Ce rivage

Est sans nuit et sans orage.

Pour toujours
Cette aurore
Fait éclore
Nos beaux jours.
C’est le port
De la vie ...

De följande orden bortfördes af den afundsamma friska morgonvinden, och han hörde nu blott den sköna melodien blanda sig med vindens och vågornas sus. När detta för ett ögonblick åter saktat sig, urskiljde han åter följande ord:

Non jamais!
Cet empire
Ne respire
Que la paix.

Hafven tack, ljufva, främmande damer! sade han för sig sjelf. Måtte äfven jag här finna hvad J lofven: – friden!

Efter få timmar satt Villaflor på en af landets små hästar, åtföljd af en vägvisare på en mulåsna, och af tvenne mulåsnedrifvare, som med venstra handen höllo sig i djurens svansar under det de stucko deras sidor med en liten pik. Under ropet: *Cara, cara, cavache, caval!* bar det af i fullt fyrsprång genom stadens gator uppför den stenlagda chaussée, som temmeligen beqvämt leder uppför berget, hvars branta stupning skulle hafva väckt Hennes Maj:t Drottning Carlottas förskräckelse. Men hästar och mulåsnor hafva på denna klippiga ö, likasom i allmänhet i bergstrakter, en förundransvärd styrka och säkerhet.

Vid midten af vägen gjorde det lilla tåget en kort halt vid Nossa Senhora do Monte, öns vackraste kyrka, som dessutom beherrskar en af de mest förtjusande utsigter. Vägen gick vidare uppåt, och sedan inåt ön, samt förvandlade sig småningom, sedan den länge lupit mellan rader af vinträd och löfgångar af oranger, till en trång, obanad gångstig, halfgömd af fallna löf. Vår resande kom sedan till botten af en dal, på hvars ena sida låg en yppig matta af blommor och taggiga buskar, på den andra en småskog; midt emellan dem utbredde sig ett stort fält, helt och hållet uppfyldt af bullerstenar, kringkastade i vild förvirring. Vägen gick åter uppför en höjd, och vid dess rand öppnade sig ett svalg af en half svensk mils längd, en ansenlig bredd och ett par tusen fots djup. Midt emot höjde sig klippan såsom en mur, och sträckte sig mot skyn i höga branter, som hvarje ögonblick hatade att falla. Bottnen, till hvilken man hissnande nedsåg, bestod af en smal, jemn slätt, som genomslingrades af en bäck. Detta var det bekanta klippsvalget Corral, Madeiras underverk, som ingen resande försummar att beskåda, och i anseende till hvilket alla äro ense, att ingenting jemnförligt i sublim vildhet finnes i sjelfva Sweitz.

Men emedan Villaflor åt denna naturmärkvärdighet blott egnade en flyktig uppmärksamhet, skole vi icke inlåta oss i någon vidare beskrifning derom. Vi stadne alltså ofvanföre, under det ynglingen med sin ledsagare, med verklig lifsfara klättrar utför den nästan lodrätta bergväggen, och tager vägen åt det nunnekloster, som ligger i djupet af dalen. En timma derefter se vi honom, med lika stor möda, åter uppklättra, samt derefter, dyster och missbelåten, stiga på sin häst och taga vägen längs efter ravinen, sedan rida öfver en naturlig brygga, belägen emot slutet af bergsvalget, och slutligen försvinna i det inre af ön.

XIX.

I klostret Santa Clara, som ligger på vestra sidan af Madeira, ljöd just vesperklockan, när det lilla tåget stadnade utanför dess port. Villaflor trädde in i den nätta kyrkan, hvars golf icke bestod af rankiga bräder, såsom annars i de flesta kyrkor på denna ö, utan var belagdt med ett slags porcelan. Gudstjensten hade redan börjat, men den resandes blickar sökte endast nunnorna, som befunno sig i ett tillstötande, genom ett jerngaller från kyrkan afskildt kapell. De heliga systrarna gingo, sjungande messan, upp och ned, och rundt omkring, under det de bildade underliga figurer; de gamlas röster klingade temligen oangenämt, men der funnos också unga nunnor, hvilka sjöngo ljuft som fångna kanariefåglar. Bland dessa röster utmärkte sig särdeles en, hvars silfverton fyllde Agostinhos själ med en obeskriflig, aningsfull bäfvan. Han närmade sig

gallret så nära som möjligt, och betraktade med oafvänd uppmärksamhet den nunna, från hvilken detta välljud utgick. Men den tjocka slöjan dolde afundsjukt hennes ansigte och en smaklös klädnad tillät med möda formen af hennes kropp blifva synlig. Omsider, vid en af de många knäböjningarne, hade en snibb af slöjan fastnat vid en lossnad nagel af gallret och drog denna till hälften undan. Blott en liten del af ansigtet blef synligt: men Villaflor hade sett nog: det var den förlorade, den länge eftersökta! det var Clementina.

Villaflor var nära att uppgifva ett rop, men han gjorde våld på sig, för att icke förråda sig. Efter messans slut begaf han sig till klosterporten och ringde i klockan. Portvakterskan kom ut med en korg full af allehanda bilder och leksaker af vax, andliga och verldsliga, och frågade om han ville köpa deraf. Jag vill tala med nunnan Clementina, sade han otåligt, undanskjutande korgen. – Det finnes ingen bland oss af det namnet, svarade denna. – Qvinna, bedrag mig icke, utfor ynglingen med en röst och en åtbörd, som bragte den tjenande systern i största förskräckelse. Jag har sjelf sett henne: hon finnes här. Jag menar den yngsta och vackraste bland denna nunneskara. – Ah, ni menar systern Maria: jag påminner mig nu, att hon före sin invigning verkligen hette Clementina. Jag skall gå genast: men hvad är ert namn?

Sedan Agostinho uppgifvit detta, aflägsnade sig portvakterskan, och återkom snart med ett nekande svar. Ynglingen föll i en sorglig häpnad. Till och med vägra att se mig! utbrast han bittert. Välan; jag vill då tala med Abbedissan: hon åtminstone måtte väl unna mig denna ynnest. – Förmodligen, svarade den tjenande systern. Stig mellertid in i talrummet!

Kort derefter inträdde från det inre af klostret en hög gestalt, med en stolt och befallande hållning, och slog helsande slöjan tillbaka. Vid hennes åsyn blef Villaflor så öfverväldigad af främmande tankar, att han glömde både att helsa och tilltala henne. Således, tänkte han, har då äfven hon, denna skrumpna och förtorrkade skepnad, också varit en beundrad skönhet, och bragt månget hjerta att klappa, – och sådan skall då äfven Clementina inom få år blifva! Hennes rosor skola äfvenså vissna och antaga denna svepduksfärg; hennes behag äfvenså flykta, och ingenting bli öfrigt mer än dessa skrynklor, dessa infallna kinder, denna skarpa, knotiga gestalt! – Men i det Agostinho närmare betraktade henne, kunde han dock icke undgå att göra rättvisa åt hennes ögon, hvilkas skönhet öfverlefvat all den försvunna fägringen, och ur hvilka på en gång mildhet och stränghet blickade.

Abbedissan betraktade honom några ögonblick med förvåning, och frågade honom med en befallande blick: hvad vill ni? hvad söker ni, min herre?

Hennes ögon äro dock ännu sköna, hennes röst välljudande, anmärkte Villaflor för sig sjelf. – Men genom hennes fråga återkommen till half besinning, utfor han häftigt: Hertiginna, jag kommer från Dom Ignazio Andrada!

Detta namn uppjagade på Abbedissans bleka kinder en lätt rodnad, som kanske på trenne tiotal af år icke besökt dem. Hon darrade synbart, under det hon frågade: Han har då talat med er om mig, om vår ... Dock allt detta är längesedan glömdt, dödt, begrafvet i det förflutnas grift. Hans minne är hos mig blott en blek grafblomma, uppvuxen från den trettioåriga mullen. Icke sannt, äfven Dom Ignazio hade från sig aflägsnat dessa hågkomster från en tid, som det både för honom och mig är en pligt och en lycka att glömma?

Han talade om er, såsom hade ni alltid varit hans enda kärlek, fastän han sedan knutit andra band, såsom hade alltid er bild följt honom genom hela lifvet. När män älska eller hata djupt och allvarligt, så glömma de aldrig. Ni är Portugisiska, hertiginna; har ni då icke hört, icke sjelf erfarit detta ord: *quem bem ama, tarde esquece*[14]?

Nämn mig icke med denna titel, unge man; ni ser i mig endast föreståndarinnan för det fattiga nunneklostret Santa Clara, hvilken endast lefver för sina pligter mot Gud och sina medsystrar. Men det är ju också icke

med mig ni ville tala?

Jag söker Clementina Andrada; jag måste tala med henne: jag vill höra af hennes egen mun om hon fortfarande vägrar att se mig.

Det är icke systern Maria, som vägrat det, vizconde; det är till mig, som den tjenande systern framburit er begäran; och det var jag, som i hennes namn afslagit det.

Obarmhertiga Abbedissa! Ni anar då icke, hvilken sällhet det skulle vara för mig, att än en gång se henne, hvilken tröst, att af henne sjelf höra afskedets ord!

Ni bedrager er sjelf, senhor. Ni vill köpa ett ögonblicks njutning med en half lifstids lidande; ty var viss, yngling, att er saknad skulle efter detta möte blifva ännu bittrare, försakelsen ännu svårare. Tänk också på henne! Edert återseende skulle blott åter till en syndig låga uppblossa den eld, som jag, som hon sjelf haft så mycken möda att qväfva, men som ännu kanhända icke fullkomligt är utbrunnen. Skulle ni vara grym nog att i ett bröst, som ni älskar, åter uppväcka lidelsens storm, åter bortrifva den balsam, som betäcker ett ännu halfläkt sår?

Villaflor föll på knä, tog den skrumpna handen, som han förde till sina läppar, och började: Abbedissa, ni har också varit ung, i edra ådror har också passionens flod svallat, och rosor hafva också växt på dessa läppar, som nu endast tala kall vishet. Äfven er har man genom list, genom våld bortslitit från den trolofvade, äfven er har man lefvande begrafvit. Tänk på dessa tider, Clementina, och medgif att ni då icke så skulle kännt, icke så talat! Besinna, om det icke tvertom skulle varit eder en tröst, ett ljuft minne som skulle mildrat den långa saknadens bitterhet, om ni fått säga er älskade Ignazio ett afskedsord, bjuda honom en evig skillsmessa! Var mild, sådan ni en gång varit; värdigas förunna mig att se Andradas dotter! Jag besvär er vid denne er fordne älskling, vid denna kärlek, mot hvilken ni sjelf så länge kämpat, vid er nye brudgum, som är barmhertighetens Gud.

Abbedissan betraktade med varmt deltagande den vackra, hänförande bedjaren. Yngling, svarade hon med nedslagna ögon, ni har nyttjat besvärjelser, som jag icke har styrka nog att motstå! – Är min eftergifvenhet en synd, så förlåt mig, svaga qvinna, o du helige Jesus! – Välan, jag vill frambära er anhållan till Clementina – jag menar, systern Maria. Hennes egen känsla må afgöra hvad som är bäst för hennes lugn. Understödja denna önskan, vågar jag icke: men jag vill också icke motarbeta den. Samtycker hon dertill, så skall ni få tala vid henne, ensam och utan vittnen, dock blott en fjerdedels timma. Men var då skonsam emot det goda barnet! kom ihåg att dessa murar, och, hvad mer är, ett heligt, ett oåterkalleligt löfte evigt åtskilja eder båda!

Abbedissan gick, och efter en lång stunds väntan, öppnades åter dörren, och en nunna inträdde med osäkra, stapplande steg. Villaflor igenkände genast den älskande, oaktadt ogynnsamheten af denna drägt, den osmakligaste man nånsin kunde uppfinna för att utrota den qvinnliga fåfängan, eller att från hvar och en åskådare återförvisa det brottsliga begäret. Det vanprydande doket, den trånga mössan, läderlifstycket och den grofva kåpan utpressade från ynglingen en ofrivillig suck, men allt detta kunde dock icke helt och hållet undangömma denna så spänstiga, smärta vext, dessa sylphidiska former. En enda prydnad var henne tillåten: den bouquet af flerfaldiga blommor, som hon bar på sitt bröst. Hon stadnade på något afstånd.

Kasta tillbaka denna slöja, Clementina! ropade Agostinho och låt mig än engång betrakta ditt ansigte!

Nunnan uppfyllde hans önskan. Der stod nu Clementina i hela sin fullmogna skönhet, endast blekare än fordom. Agostinho höjde armarna, och trädde ett par steg närmare, liksom han velat falla i hennes armar. Dock – han besinnade sig, stod tyst och förlorad i hennes beskådande.

Du har velat tala med mig än engång, började Clementine. Kanhända hade jag bordt afslå din begäran; det

hade kanhända varit bättre för oss båda. Men jag förmådde det icke; kanhända skall det ock lyckas mig att försona äfven dig med nödvändigheten, att ingjuta i ditt bröst det lugn, jag sjelf eger, ehuru vunnet icke utan långa strider.

Det lugn du sjelf eger, Clementina? upprepade Agostinho bittert. Du är då lycklig?

Lycklig? Jag nämde icke det ordet. Jag har stängt mina jordiska önskningar inom murarne af denna lilla verld: jag egnar min himmelske brudgum min högsta kärlek, och koppas att jag engång skall älska honom uteslutande. Min goda, hulda, moder, Abbedissan, hjelper mig i dessa bemödanden och har öfverseende med mina svagheter. Hon tillåter mig dessutom alla de små förströelser, som mitt läge och denna boning kunna erbjuda. Hon har lärt mig att af vax forma helga bilder, som begärligt köpas kring hela ön och öka vårt klosters ringa inkomster. För öfrigt har hon ställt den lilla trägården under min vård. Blommorna trifvas under min hand och utveckla fort sina behag och sina dofter, och belöna derigenom rikligen min omvårdnad. Sålunda kan jag hvarje morgon pryda den heliga jungfrun med en krans friska, vackra blommor, innan jag nedfaller för hennes fot och heder om lugn och försakelse.

Clementina! började åter Agostinho, fattande hennes hand och betraktande henne med denna blick, som var henne så kär och välbekant. Blott en enda fråga! Har du helt och hållet glömt mig? Var uppriktig! Säg mig, är ditt hjerta ännu helt och hållet läkt?

Nej, nej, utbrast Clementina med glömska af sina förra föresatser; Nej, ännu svider detta arma hjerta.

Dessa ord: *naõ, naõ*; *tenho ainda dor do coraçaõ*, klingade i den åhörandes bröst såsom en musik. Clementinas uttal hade antagit en för denna ö egen läspning, hvilken Lisabons språklärde förklarat för en felaktighet, men som Agostinho tvertom ansåg såsom en verklig försköning af modersmålet. Efter en stunds tystnad återtog han hastigt:

Du älskar mig alltså ännu! Välan, Clementina, jag vill befria dig ur detta fängelse: vi skola träffa aftal derom. Men fort! ty blott en kort stund är oss förunnad.

Aldrig, aldrig! svarade nunnan och tog ett steg tillbaka. Aldrig skulle jag återsett dig, om jag kunnat ana att du skulle framkomma med ett så vansinnigt, så brottsligt förslag. Nej, Agostinho, jag är icke mer Clementina; jag är systern Maria, som aldrig bryter den ed hon vid korsets fot aflagt.

Den är ogilltig; det är just den, som är syndig, utfor Agostinho med häftighet. Du har först svurit mig din tro, vi äro presterligt förlofvade.

Men en högre brudgum har nu emottagit denna tro, invände Clementina.

Han är sanningens Gud, och försmår tvungna, oheliga, brutna löften; du har blifvit bortröfvad; man har tvungit dig ...

Nej, nej, Agostinho; man har icke tvungit mig; jag har frivilligt valt denna fristad, frivilligt aflagt mitt löfte. Det har måhända varit förhastadt, men det är helgadt af gudomliga och menskliga lagar.

Hör mig, Clementina; jag har talat vid din fader; han ångrar sin eftergifvenhet emot dina hatfulla bröder; han sörjer öfver din bortgång ur verlden; han är färdig att gifva oss sitt samtycke. Vet, Clementina, jag har genomrest ett konungarike för att träffa honom; jag har sedan genomletat alla kloster i ett annat konungarike för att träffa dig; jag har offrat trenne år åt dessa bemödanden, och nu, när jag ändteligen finner dig, nu skulle jag först för evigt förlora dig?

Clementina darrade och hennes färg blef ännu blekare. I stället för att svara, drog hon ur sin bouquet en

violblomma, kysste den och räckte den åt Agostinho.

Ynglingen var icke obekant med detta söderns stumma språk. Han visste, att detta tecken betydde afsked. Vild kastade han blomman på golfvet, störtade fram, ropande: Clementina, du måste följa mig. Du måste! Sedan du lemnat dessa vidskepelsens murar, skola dina tänkesätt förändra sig, och du skall åter i den lefvande verlden, i mina armar finna lyckan.

Clementina upphof ett rop och sökte slita sig ur hans armar. Hvilken halsstarrighet hos denna dufva! utfor Villaflor bittert. Men det är icke förgäfves, sem Andradas blod rinner i hennes ådror! – Clementina, var förnuftig! Äfven din far ogillar, fördömmer dessa kloster-inrättningar: han sjelf har i Brasilien upphäft en mängd sådana. Tänk dessutom derpå, att det icke är du, utan det är jag, som begår denna synd, ifall det är någon; att det är jag, som inför den Eviges thron åtager mig ansvaret derför! Kom, kom då!

Han lindade sina armar fastare kring hennes lif och ville med våld bortföra henne. Clementina stötte honom tillbaka och uppgaf åter ett rop af fasa. I detta ögonblick inträdde Abbedissan. Förvägna, öfverdådiga yngling! är det så, som du belönar min godhet, mitt deltagande? utfor hon med vrede. Släpp ditt rof! Rädes du då icke för himmelens vrede? Hvad, du trotsar! Tror du verkligen, att det skulle lyckas dig, att obehindradt utföra denna oerhörda våldsgerning? Detta ensliga kloster har visserligen ingen befästning, inga bevakare; men jag behöfver endast sätta larmklockan i gång, och alla byns invånare skola genast komma i rörelse, dem du svårligen skall undkomma. Eller kanske du först vill mörda mig, klosterskändare?

Agostinho släppte Clementina och stod obeslutsam. Gå, gå, yngling, svarade Abbedissan med mildrad värdighet, vi förlåta din ungdom, men denna port är dig för alltid tillsluten.

Villaflor lemnade rummet, nedslagen, full af blygsel och harm.

XX.

Flera dagar hade sedermera förflutit, utan att Agostinho kunde fatta något visst beslut. Än uppgjorde han en plan, huruledes han med list eller våld skulle bortföra den motspänstiga; än åter ville han, liksom den trogna riddarn i balladen, bygga sig en eremit-hydda på det gent emot klostret belägna Ilheo-berget, der förlefva sina återstående dagar och dö med ansigtet vändt emot den älskades cell.

En dag, då han återkom från en enslig bergvandring, mötte honom en tropp ryttare, och efter dem följde en stor folkskara. Man larmade, man trätte; somlige jubilerade, andre utstötte svordomar och förbannelser. Någonting särdeles måste hafva förefallit; Agostinho frågade, men ingen hade tid att svara honom. Då han såg, att man tog vägen åt klostret, följde han mechaniskt med.

Ankommen till porten, ringde tågets anförare på dess klocka och sade till den utkommande portvakterskan, att han, i Gouverneurens namn, ville blifva insläppt. Talrummet öppnades, som i ögonblicket fylldes af menniskor.

Hvad betyder denna folksamling, hvad har ni att förkunna oss, min vän? frågade den inträdande Abbedissan. Polis-commissarien framtog ett stort papper och började uppläsa ett långt manifest, hvars hufvudinnehåll var följande: Alldenstund Hans Majestät Dom João VI, glorvördigst i åminnelse, nu vore afliden, och hans rättmätiga och lagliga arfvinge Hans Kejs. Majestät, Dom Pedro, nådigt täckts afträda sina rättigheter till kronorna Portugal och Algarbierna åt sin dotter, Infantinnan Maria da Gloria, hvilken komme att förmälas med sin farbroder, Infanten Dom Miguel, hvarjemte Hans Majestät Kejsaren, å sin höga Dotters vägnar, täckts i nämde riken återställa den constitutionella författningen, sådan den af 1820 års Cortes antagen och af Högstsalig Hans Majestät besvuren vore; thy skulle alla förut upphäfda, men af Dom Miguel,

år 1823, åter inrättade kloster ånyo afskaffas, och enär Santa Clara bland dessas antal sig jemväl befunne, så vore Abbedissan och dervarande nunnor från sitt aflagda löfte entledigade, och ägde att inom fyra och tjuge timmar sig förfoga, hvarest de för godt funno.

Skola då, ropade Abbedissan med harm, edra verldsliga hvälfningar inträngа äfven i dessa fridens och andaktens boningar? Viljen J verkligen förjaga oss ur denna fromhetens stiftelse, plundra vår egendom och utstöta oss i elände och armod? Men hvad rätt äga dessa Cortes, eller Drottningen eller Kejsaren, att upplösa de eder vi svurit icke den verldsliga utan den gudomliga makten, Gud, och vår helige Frälsare?

Högvördiga dame, svarade Polis-commissarien med kall höflighet, det tillhör icke min pligt, att inlåta mig i någon slags undersökning om ämnen, som ligga öfver min fattning. Mig tillhör blott att utföra höga öfverhetens befallningar, hvartill jag får tillägga, att detta hus redan är disponeradt till andra ändamål. Som Hans Excellens, Gobernadore Geral Capitᾶo de ilha de Madeira, befarar, att några oroligheter möjligen på denna ö, i anledning af de inträffade händelserna, kunde af illasinnade uppväckas; så har han i sin vishet funnit för godt, att låta hit transportera ett förråd krut, kulor och vapen och desamma i detta väl murade och säkra hus upplägga. Denna fora ankommer i morgon, hvarföre Ers Högvördighet dessförinnan torde vara betänkt på sin flyttning, varandes det mig anbefaldt, att i annat fall medelst lämpliga åtgärder, dock med iaktagande af all höflighet, draga försorg om, att detta numera kronans kruthus varder behörigen utrymdt, för att till ett nyttigare och mera medborgerligt ändamål användas. Slutligen har Hans Excellens befallt mig förklara, att han, i betraktande af er höga börd ock hans och er egen frändskap med det kongliga huset, täckts utse åt er, högvördiga fru, en boning i Funchal, och skickar alltderföre sin egen vagn i morgon, för att afhämta er, då det står er fritt, att, om ni finner för godt, medtaga två eller tre af edra fordna nunnor, eller så många som få rum i vagnen. Sådan är vår nådiga öfverhets vilja. Lefve Donna Maria da Gloria, lefve Kejsar Dom Pedro, lefve Chartan!

Många instämde i detta rop, men ingen hjertligare och högljuddare än Agostinho; andre åter skakade hufvudet eller mumlade knotande. Poliscommissarien bugade sig höfligt och lemnade rummet, följd af den öfriga folksamlingen. Endast Villaflor stadnade qvar.

Hvilken gudlöshet! utbrast Abbedissan med en djup harm; detta heliga hus förvandladt till ett, kruthus, till en mordets och dödens verkstad! Arma, värnlösa hjord, du måste då åter ingå i verldens frestelser och faror! Men hvad skall det blifva af eder, systrar? mest beklagar jag dem bland eder, som äro utan anförvandter, utan stöd, utan medel. Hvarmed skolen J hädanefter uppehålla eder, J, som icke hafven lärt annat än att bedja! O att jag sjelf skall vara så fattig!

Nu framträdde Villaflor, hvilken hon hittills icke märkt, sägande, i det han af grannlagenhet sökte dämpa sin glädje som så illa öfverensstämde med Abbedissans känslor: Högvördiga dame, jag förstår och ärar er smärta; om min cassa kan räcka till att bereda de fattigare af dessa fromma jungfrur en lättnad för ögonblicket, så hoppas jag, att ni icke nekar mig ett sådant nöje. Föröfrigt tillåt mig att påminna er om eder egen lärdom för några få dagar sedan: man måste, yttrade ni, böja sig för nödvändigheten, med ödmjukhet åtlyda Försynens lagar.

Kallar ni, svarade Abbedissan, detta beslut för Försynens, – denna godtyckets och fritänkeriets åtgärd, som står i rak strid mot Christendomens, religionens och kyrkans stadgar? Måtte barmhertighetens herre förlåta dessa gudlösa Cortes, och upplysa deras förstånd! Men lyda måste vi mellertid, arma, förskjutna barn!

Jag hoppas, återtog Villaflor, att nu vidare ingenting står i vägen för min förening med Clementina, och att ni tillåter mig uppvakta henne!

Jag äger ingen makt mera, hvarken att tillåta eller förbjuda, senhor. Jag öfverlemnar blott till er egen grannlagenhet att bestämma, om det är passande, att i detta ögonblick besöka systern Maria, – jag menar

Clementina, som utan tvifvel behöfver någon liten tid för att hämta sig efter en så oförmodad omhvälfning af hela sitt lifs öde. Om ni är en sann christen och en riddare, så se i henne en ung enka, som genom döden blifvit skild från en djupt vördad make, – om hon än icke så fullt skulle älskat honom, som hennes pligt tillhört – och nu är oförhindrad att återknyta fordna band. Unna henne således några dagar åtminstone: i morgon resa vi; dagen derefter må ni besöka oss; vi få då vidare öfverlägga. Lofva mig det, Dom Agostinho!

Villaflor samtyckte, ehuru ogerna, bugade sig och räckte Abbedissan sin beurse. – Jag tackar er, vizconde, sade hon; kanske torde jag framdeles emottaga er frikostighet för de mest behöfvande af mina stackars systrar. Men låtom oss uppskjuta detta, tills jag hunnit undersöka om några eller huru många verkligen deraf äro i behof.

Hon nickade vänligt och aflägsnade sig.

XXI.

På den öfverenskomna dagen infann sig Villaflor i Abbedissans boning, som äfven var Clementinas. Vi afsäga oss att måla denna återseendets högtid: förtjusningen var å ynglingens sida sådan man kan föreställa sig, stormande, brusande; å hennes sida dämpad af jungfrulig blygsamhet och klostrets skygghet.

Agostinho kunde icke mätta sig af sin fästmös åskådande, hvilken nu stod framför honom i en verldslig, högst enkel men smakfull drägt, som icke mer gömde eller vanställde hennes former. Denna stod nu i sin högsta blomma, ty Clementina hade nyss fyllt sitt adertonde år. Det enda han saknade, var hennes sköna, ljusa hår, hvaraf hon vid sin invigning måst göra ett offer.

När, när, min hulda brud, frågade kan ändtligen, tillåter du att jag får föra dig till altaret?

Min älskade, svarade Clementina, ännu måste du hafva litet tålamod. Min ed har blifvit svuren inför kyrkan; den verldsliga makten äger ingen rätt att upplösa den: det är endast kyrkans fader som äger lösenyckeln. Vi måste söka denna tilllåtelse!

Hvilket barnsligt griller! Det är utan tvifvel den vidskepliga Abbedissan, som intalat dig det. Hon missunnar oss vår lycka: sjelf orättvist beröfvad en älskare, söker hon att bereda oss samma öde.

Nej, svarade Clementina allvarsamt, det är religionen sjelf, det är min egen känsla, det är öfvertygelsen om min pligt, som förestafvar detta villkor. Visserligen, är det också Abbedissans mening: men hon missunnar oss ej vår blifvande lycka. Du känner icke denna ömma, moderliga vän, icke hennes rena, kärleksfulla hjerta. Alltså: ett litet uppskof blott, – och din Clementina tillhör dig för alltid, utan inre förebråelser, hvilka annars skulle fördystrat min och således äfven din sällhet. Det tillstånd vi behöfva, hoppas Abbedissan, är snart och lätt vunnet. Agostinho, fortfor hon leende; du tyckes sakna förlusten af detta hår: innan det hunnit tillväxa, kan den heliga Fadrens breve vara här. Undertiden vill jag skrifva till min fader och utbedja mig hans välsignelse: kanhända, om han vill råga måttet af min lycka, kommer han sjelf.

Villaflor försökte göra invändningar. Men, oaktadt sin vekhet, ägde dock Clementina, i alla vigtigare fall, en fast och bestämd beslutsamhet, emot hvilken alla hennes älskares böner, föreställningar, vrede ledo skeppsbrott. Hon blef djupt bedröfvad, hon led, hon utgjöt tårar; men hennes föresats förblef orubblig.

Välan, utbrast Villaflor, sedan han uttömt all sin vältalighet: jag reser då sjelf. Men du lofvar mig åtminstone, att, ifall ditt bref icke träffar Dom Ignazio, eller ifall han, öfvertalad af dina bröder, än engång återkallar sitt löfte, detta hinder icke skall bereda ett ytterligare uppskof af vår lycka.

Jag lofvar det, svarade Clementina. Lef väl, min älskade, måtte du snart komma åter.

Agostinho tryckte en kyss på hennes läppar.

En månad derefter återfinna vi honom i Rom såsom supplikant hos den heliga Curian. Underhandlingen fann dock vida större svårighet än han eller Abbedissan i sin oerfarenhet af verlden hade föreställt sig. Hvarken Dom Pedro eller hans Cortes stodo i särdeles gunst hos den helige Fadren. Beslutet om klostrens upphäfvande betraktades i Rom såsom för ingen del lagligt, utan tvertom för syndigt och ochristligt. Man sade honom, att det skulle varit betydligt lättare, att för sig utverka denna dispence, om den förhatliga, verldsliga regeringen icke förut mellankommit. Underhandlingen drog således mycket länge på tiden, och suckande räknade den otålige ynglingen veckor och månader.

Villaflor ägde dock en talisman, för hvilken sjelfva den heliga curian aldrig, såsom det påstås, varit kallsinnig: guld. Genom ett frikostigt användande deraf och genom några vänners bemedling vann han dock ändtligen sitt syftemål. Mer än ett år hade dock förflutit under striden om detta dyrbara document. Men väntan på sjölägenheter, och derefter motvind och stormar, fördröjde ännu längre hans återkomst. Ändtligen inlopp han på ett engelskt skepp från Gibraltar i hamnen vid Funchal.

XXII.

Då Villaflor, med sitt dyrt förvärfvade papper på fickan, der landsteg, dundrade kanoner, svajade flaggor på fartyg och husen, hvimlade folkskaror i täta vågor genom de trånga gatorna.

Det kunde tyckas, sade han för sig sjelf, som denna fest vore enkom anställd för att fira min lycka. Men hvad betyder allt detta? Förmodligen gifves denna högtid till något helgons ära, eller firar man kanske någon kunglig namnsdag eller måhända någon constitutionsfest. Dock, hvad rör det mig?

Han begaf sig på stående fot till Abbedissans boning, eller, såsom som hon nu benämdes, hertiginnan Cadaval's. Han darrade, då han beträdde detta hus, hvarifrån han på lång tid varit i saknad af alla underrättelser; hans förening hade mött så många hinder, att han äfven i denna stund befarade någon nytt slag. Men efter få minuter skingrades alla farhågor; allt stod på den lyckligaste fot; Clementina var skönare och ömmare än någonsin, och blef nu outsägligt lycklig, sedan hon hört utgången af underhandlingen. Från fadren hade hon ock erhållit glada tidningar och de ömmaste välsignelser, jemte löfte att, efter bröllopppet, möta sina båda barn i Lisabon.

Hertiginnan emottog Påfvens Breve, kysste det och sade, sedan hon läst det: Alla svårigheter äro nu besegrade, och ingen ting hindrar er mera, Dom Agostinho, att emottaga lönen för er långa och trofasta kärlek. Jag lyckönskar er, mina barn! Tillåten mig att tillbringa mina återstående dagar den boning J väljen, det må blifva i Portugal, Brasilien eller på Madeira.

Man utsatte den nära bröllopppsdagen, man uppgjorde planer för framtiden, man förlorade sig i de gladaste drömmar, då ett ovanligt buller förmärktes i trapporna. Dörren uppslogs och nu inträdde, åtföljd af åtskilliga andra, samma Poliscommissarie, som Agostinho igenkände sedan scenen i klostret Santa Clara. På samma sätt, med samma mine som då, uppdrog han ett papper och läste en lika omständlig proclamation, af följande lydelse: att Hans Majestät, Dom Miguel, på sina undersåtares trägna böner, och med de lagliga, i palatset Ajuda församlade Ständernas samtycke, beslutat utrota revolutionens hydra, öfverändakasta den af 1826 års såkallade Cortes antagna upproriska och gudlösa charta, samt i stället återinföra Portugals urgamla regiments-författning, sådan den på riksdagen i Lamego år 1146 antagen var. Och alldenstund religionens återställande vore en christlig konungs första och angelägnaste regeringsomsorg, så hade Hans Majestät

beslutat att de förut genom ett syndigt och olagligt beslut upphäfda klostren ånyo skulle upprättas, och alla derur förjagade fromma systrar få återgå till sina heliga pligter. – Poliscommissarien slutade manifestets läsning, med utropet: Lefve Hans Allratrognaste Majestät! Lefve Dom Miguel, den enväldige Konungen! död öfver alla Pedroiros och chartans anhängare! – hvarpå ingen svarade.

Agostinho stampade med fötterna, under det han med harm betraktade den läsande statsmachinen; samma figur, som för ett år sedan tycktes honom nästan hafva utseendet af en engel, förekom honom nu som ett ohyggligt och vedervärdigt odjur. Himmel! utbrast han, sedan mannen tystnat, skall mitt, skola tusendes öden vara föremål för alla dessa politiska gyckelspel! Dock, jag har Påfvens tillståndsbref, och Hans Aldra trognaste Majestäts verdsliga tjenare skall icke våga underkänna det.

Han uppvisade dispensen för Polis-Commissarien. Denne kastade blott en flyktig blick derpå, innan han utlät sig: Aha, från Hans Helighet sjelf, Gud välsigne honom! Men, såsom verdslig magistratsperson, har jag ingenting dermed att skaffa. Jag tager inga andra ordres än af Hans Excellens, Guverneuren; till honom sjelf äger ni att vända er, senhor vizconde.

Agostinho skyndade sig till hans residens och begärde företräde. I detta miniatur-hof rådde en etiquette, en ceremoni, som Villaflor icke funnit i Dom Joα̃o's, än mindre i Kejsarens hof. Men denna dag var den vanliga högtidligt stela ordningen något störd af ett oändligt springande, af en verksamhet och ett fjäsk, som gjorde att supplikanten måste länge vänta på det äskade företrädet.

Slutligen blef han insläppt och framför honom stod en liten, ceremoniös, med åtskilliga ordnar beprydd herre, i full statsdrägt. Denna man var ingen annan än sjelfve Dom Manoel de Portugal, en batard-ättling, i rakt nedstigande led, från någon – Gud vet hvilken – af Portugals fordna konungar.

Hans Excellens tog den sökande, under det han med ogemen värdighet förde en pris till sin näsa, i noggrant betraktande. Agostinho, utan att särdeles låta imponera sig af detta duodes-majestät, sade honom i korta ord sitt ärende och räckte honom den påfliga dispensen.

Den lilla mannen påsatte sina glasögon och genomläste papperet tvenne gånger, ganska långsamt och ganska uppmärksamt, hvarefter han utlät sig: Jag ser, jag ser, min vän; allt har sin rigtighet; underskrifvet af Hans Helighets egen hand, contrasigneradt af Hans Eminens, Cardinal- Statssekreteraren, och bekräftadt med St. Petri eget heliga sigill. Det är ett ganska gällande papper.

Eders Excellens ämnar således icke lägga några hinder i vägen för min ägtenskapliga förening med donna Clementina de Andrada? frågade Villaflor med ljusnadt ansigte.

Ne-nej, återtog Guverneuren, detta är icke min mening; det är någonting, som jag för min del, alldeles icke kan tillåta, så stor vördnad jag än, som en rättskaffens katholik, hyser för Hans Helighet. Detta tillståndsbref måste först bekräftas af Hans Aldra Trognaste Majestät, Dom Miguel, min höga frände.

Villaflor anförde alla skäl, som kunde tala för honom. – Nej, senhor, blef svaret, punktlig lydnad, sträng tjenstepligt! Jag är en loyal man, af gammalt skrot och korn. Hvarför kom ni just tjugefyra timmar för sent? I går var jag donna Maria da Gloria's, min cousine's, trogne tjenare och undersåte; i dag lyder jag blott min kungliga frände och lagliga souverain, Dom Miguel. Hos honom måste ni, har jag sagt, söka bekräftelse på detta Breve.

Villaflor förklarade, att han ville öfverresa till Lisabon, men anhöll, att, intill dess han återkommit med svar, donna Clementina skulle få vistas i Funchal, i verdsligt stånd. – Nej, senhor, svarade honom Dom Manoel; punktlig lydnad, har jag sagt er! Lyckas ni, som är att förmoda, så är er fågel i buren så mycket säkrare för alla verldens frestelser.

Agostinho tog ett kort afsked från den lilla loyala herrn, och begaf sig till Abbedissans hus, som han fann besatt med vakt, och som således förböd all tanke på flykt.

Clementina flöt i tårar, när hon förnam utgången på detta besök. Hon hade åter i hoppet vant sig vid en framtid, af hvilken hon nu måste taga afsked: verlden med all dess verkliga och drömda glädje, låg nyss så ljus, så rik, så gyllene framför henne, och nu skulle hon åter innestängas inom Santa Claras murar, som hon nu fann dubbelt dystrare än någonsin. Redan nästa morgon skulle hon dit bortsläpas. Till och med Abbedissan tycktes ogerna se denna förändring; hon öfverhopade henne med alla tecken af det varmaste deltagande, och gjorde allt, för att trösta den tröstlösa.

När Agostinho nästa morgon återkom, träffades hans blick af den vedervärdiga kåpan, skinnlifstycket och den öfriga välbekanta nunnedrägten, som låg utbredd på en soffa. Clementina satt på en stol, under det hennes vackra, ljusbruna lockar föllo för den obarmhertiga saxen. Denna syn genomträngde Villaflor med en isning.

Adeos! min älskade, lef evigt väl, ty jag betraktar denna skillsmessa såsom evig; det anar mig, att ditt nya försök icke skall lyckas, sade Clementina vid afskedet, föll afdånad tillbaka och blef sanslös förd i vagnen.

XXIII.

Aha! är det du, Agostinho? utropade Dom Miguel med sin gamla, halft godsinta, halft lättsinniga fryntlighet, då Villaflor trädde inför hans ansigte. Men du har nu, min själ, vuxit opp till en rigtig cavalier! Du har ledsnat, kan jag förstå, vid det Brasilianska trätovattnet, vid min kejserliga broder, och vid dina fejder med dessa styfmynta rebeller. Det måtte hafva varit ett rätt kostligt spektakel, att se dessa kaxar för ett par dragna sablar, såsom en fårskock, rusa ur salen. Men hvad hjelpte ändock allt detta Dom Pedro? Han njuter nu lönen för sitt falska spel mot sin kungliga fader, hvilken han genom sina stämplingar först loverade ur landet, och sedan lyfte från sin amerikanska thron. De verktyg, han då begagnade mot Dom João, ha nu vändt sig mot honom sjelf. Jo, jo, det går så till med sådana popularitets-jägare: det kommer alltid någon, som gör sig än populärare, och växer de förre öfver hufvudet, ända tills denne i sin ordning blir undanträngd af någon ännu modernare republikansk reputation. I alla fall hade han bordt bära sig klokare åt: jag menar, han hade i tid bordt visa dessa svärmare tänderna. – Nå lika godt, nu är du, som sagdt, ledsen vid detta gorm, och vill ingå i min tjenst! Icke sannt?

Innan Villaflor hann svara, fortfor Dom Miguel: Nå väl, min son, du skall få bli min jagtkamerat, eller hellre, du skall hjelpa mig att upprätthålla ordningen här i landet, och i nödfall hugga i stycken sista qvarlefvan af desse Pedroiros, dessa vanvettiga Chartister; ty du skall veta, att äfven Portugal ännu inte blifvit helt och hållet befriadt från denna ohyra. Curiöst, hvad nästan alla verldens nationer nu för tiden råkat ut för en svindel! Ännu för ett halft år sedan skrek så godt som hela Portugal: "lefve den envåldige konungen"! – och den som icke deltog i detta rop blef hängd på närmaste lyktpåle. Man gaf sig ingen ro, förr än jag emottog envåldsmakten: man nästan trugade mig dertill, ehuru visserligen min kungliga moder gjorde sitt bästa till, för att lifva den allmänna enthusiasmen. Nu åter, sedan jag gjort nationen den tjensten att blifva dess sjelfherrskare, nu åter – hvad tycker du? – har jag halfva verlden emot mig. Halfva Portugal sitter redan i fängelse, och den andra hälften är sysselsatt dels att bevaka denna, dels att afknappa de halsstarrigaste nackarna. Vi ha således här händerna fulla att göra, ty hos oss – märker du – går det hvassare till, än i mitt broders stora rike. Kort och godt: för en rask gosse som du, är här något att bjuda på: en bra karl kan här uträtta någonting reelt, och när lugnet engång kommer till stånd, skall han inte gå miste om sin lön.

Agostinho andades lättare vid detta förtroliga tilltal, och började nu förtälja så mycket af sina öden som han

för ändamålet fann behöfligt. Vi öfvergå dessa för läsaren tillräckligt bekanta omständigheter, men tillåta oss i stället att anföra de spridda anmärkningar, hvarmed den kongliga åhörarn, som tycktes lyssna dertill med nöje och deltagande, tidt och ofta inföll.

Hvad, skulle inte jag minnas den tokroliga festen på Rosario? Men kommer du ihåg de hundra hofmännen, som med sina dragna värjor rusade på dörren, af förskräckelse för den tame Jagguaren, som på köpet sjelf var nästan likaså rädd som de! – Det var ändå en rolig tid i Brasilien, Agostinho; man var ung, man fick i detta ociviliserade land vara temligen ogenerad! – Clementina, hon som med oss dansade den vackra cachucan och som jag sjelf förlofvade med dig! – Ah, det fägnar mig, att det blef allvar deraf! Är hon nu lika vacker? – Så! så! du blef lurad af dessa Andrada's: min moder påstod också alltid, att det var en farlig och lömsk slägt! Men de gjorde sin sak rätt fint! – Hvad hör jag? Du förspillde tre år, för att söka en flicka. Jag trodde att du skulle blifva en rigtig krigshjelte, och du har bara blifvit en romanhjelte. Fy, Villaflor! – Corpo de Christo! Du förlorade din brud genom min upphöjelse, stackars gosse. – Och i Rom har du också varit; du är min själ en rigtig irrande riddare. Du borde ha varit född i fabelåldern eller i medeltiden: i vår tid hör man aldrig talas om slika företag. – Hvad! man hyser intet en gång respekt för den helige Fadrens fribref! Ha, ha! denne loyale Dom Manoel, som gör mig den äran att kalla mig sin frände, är en rätt lustig patron. Om i dag utbrister en revolution och i följd deraf Dom Pedro eller Maria åter komme på Portugals thron, så skulle denne trogne undersåte genast vara färdig att hylla dem: eller om det par hazard hände mig den olyckan, att i en bråd vändning bli hängd – ty i dessa tider är ingen säker om sin hals – så skulle det icke röra min loyale frände mer än en sten! – Så-å! man fordrar endast min bekräftelse på den apostoliska dispensen. Det är simpel sak. Jag har ju sjelf förlofvat eder? Vill du intet något annat? Du begär att jag skall hugga af knuten på din roman: skada endast, att den har en nog stark anstrykning af det komiska; ty jag måste än engång säga dig, att ditt mångåriga kringflackande i tre, fyra konungariken, endast för en flickas skull, förekommer mig nog mycket Don Quixotiskt, ehuruväl du förmodligen hellre ville, att jag skulle beundra din trohet och din ståndaktighet. Men det gör mig ondt om dig i alla fall, så barnslig du än är.

Jag vågar allså göra mig förvissad om min lycka, nådigste herre?

Så vidt nemligen det beror af mig! Men jag tror, att denna obetydliga ansökning icke skall möta den minsta svårighet. Jag vet, på min ära, inte hvad man skulle hafva deremot.

Så vidt det beror af er, Infant! Ni är ju egenmäktig, allrådande herre i detta rike!

Dom Miguel upphof ett gapskratt. Du känner, hör jag, bra litet ställningarna i Portugal. Men apropos, senhor vizconde, hvarför kallar du mig blott Infant? Man ger mig, i detta land, åtminstone titeln af konung.

Förlåt, nådigste herre! Jag är Dom Pedros undersåte, och så länge jag icke vet, om min kejserlige herre erkännt er upphöjelse, vågar jag ännu icke ...

Med detta erkännande torde det komma att dröja något. Men lika godt: kom igen efter trenne dagar, Agostinho! Du skall då, hoppas jag, under Hans Helighets breve få skåda mitt kongliga namn och insegel, med de fem blå sköldarne, de fem silfverpengarne, Algarves sju kasteller med sina blå dörrar, och den gyllene draken på köpet; kanske torde senhor Villaflor då låta öfvertyga sig, att Dom Miguel, han och ingen annan, är konung här i landet. Lef väl! – –

Den utsatta dagen kom, och Villaflor försummade icke att infinna sig. Han blef emottagen af sin beskyddare med en viss förbehållsamhet, som nästan liknade förlägenhet. Dom Miguel teg länge. Han pekade på ett bord, men Agostinhos blick, som följde den kongliga fingern, fann derpå istället för sitt papper, besegladt med den gyllene draken med dertill hörande insignier, endast en massa af tidningar.

Du ser der, min son, började ändteligen Dom Miguel, ett lass engelska och fransyska avisor. Du skulle inte

behöfva läsa länge, förrän du funne mitt conterfei, sådant dessa dagbladsskrifvare på fri hand uppgöra det. Jag afmålas der som en despot, en tyrann, för hvars godtycke millioner bäfva, – ja, som en tiger, som sölar sig i de ohyggligaste brott och blodsutgjutelser. Men, hvad tycker du, denna tyrann, denna despot äger icke makt nog att öppna dörren för en enda nunna i sitt rike, och det till och med icke, fastän den hel. Fadren dertill samtyckt, och fastän den lagbundne Dom Pedro förut med våld upphäft tusende inrättningar af samma sort. Är icke detta fördömdt lustigt?

Dom Miguel uppgaf åter ett skratt, som dock var långt ifrån att komma från hjertat. – Hvad, du skrattar inte, Agostinho, du ser tvertom rätt ömklig ut! Men du har kanske rätt: saken har verkligen sin förargliga sida.

Är det möjligt, frågade Villaflor, att denna ansökning blifvit afslagen, i trots af Eders Kongliga Höghets uttryckliga vilja?

Så är det, min son! Du hade hela verlden emot dig. Ministrarne talade om politiska skäl; Drottningen, min moder, tyckes hata dig och än mer Andradas dotter: presterne gjorde också invändningar och sjelfva Påfliga Nuntien, förmodligen i följd af särskild instruction från Rom, talade till min förundran emot dig. Du lärer der antingen blifvit formligen lurad, eller har man ångrat sig, eller har du åtminstone der ett mäktigt parti emot dig. Kort, mina föreställningar, min bemedling tjenade till intet. Man ville till och med fasttaga dig. Men detta förmådde jag åtminstone förekomma. Se här har du ditt pass. Det är ställdt på Brasilien. Helsa min kejserliga broder, och bed honom unna mig denna jordtorfva! Säg honom, ifall han afundas mig den, att den fordna vilde Prinsen, den numera absolute Konungen, i hvars namn så många blodsutgjutelser begås, hvarom han vet mindre än andra, liknar den der oss bekante tama jagguaren med afsågade klor och tänder; tillägg dock, att han, om han angripes, skall försvaras af en lejonvakt. – Res alltså, min stackars gosse! Du är en svärmare, men jag hade dock gerna unnat dig ett bättre öde. Gällde det icke mitt eget skinn, så skulle jag vara frestad önska, att de gudlösa Cortes åter här komme på benen igen. Lef väl, min son! sök att slå bort dina griller. Kom igen framdeles, när tiderna bli annorlunda. Min huldhet för dig blifver alltid oförändrad, fast du, ehuru född Portugis, envisas att vara den Brasilianska kejsarens tjenare! *Adeos até mais ver*15.

XXIV.

Efter sex veckor stod Villaflor på Brasiliens strand, som han sedan fyra år icke sett. Ställningen inom hofvet hade under tiden blifvit mycket förändrad: Kejsarinnan hade aflidit: Donna Elvira var, under titel af marqueza de Santos, Dom Pedros förklarade maitresse, och Oliveira, som nu benämdes marques Barbacena, stod högre än någonsin i sin herres gunst.

Då kejsarn återsåg Villaflor, sade han leende: alltså hafva vi vår Orlando tillbaka, men utan sin sköna. Du har dröjt vida utöfver din permissionstid, och egentligen borde du nu förlora din grad. Men sådana godtyckligheter höra numera till småsaker. Vi lefva i en tid och i en stat, der hvar och en gör hvad han behagar, och der monarchen är den ende, som är bunden till händer och fötter. Genom din långa bortovaro har du mellertid förlorat en mängd vackra tillfällen, att deltaga i alla dessa upplopp, tumulter och demokratiska spektakler, som här, under din frånvaro, till Brasiliens lycka och förnöjelse, blifvit uppförda. Men trösta dig, flera torde väl ännu återstå. Huru skall väl allt detta sluta?... Dock låtom oss bortvända våra tankar från dessa sorgliga ämnen! Berätta i stället hvad som händt dig under denna långa tid! Din brud har du icke återfått, – detta har jag redan hört.

Agostinho aflade nu en temmelig omständlig berättelse om sina öden, och hördes af sin kejserliga herre med deltagande och förvåning. Min son, utlät han sig, sedan han slutat; du har genomgått rätt hårda pröfningar; jag beklagar dig, men tror ändock, att Försynen till slutet ganska välbetänkt sörjt för din framtid, i det den brutit dina band med denna flicka. Det är ju Andradas blod som flyter i hennes ådror, och deraf är föga godt

att vänta. Äfvenså vacker, älskvärd, tjusningsrik som hon – du må tänka derom hvad du vill – var hennes cousine, donna Elvira; men jag har, i förtroende sagdt, befunnit henne vara på en gång coquette, halsstarrig, full af ränkor och de odrägligaste anspråk. Jag önskar nästan, att jag på anständigt sätt rigtigt vore henne qvitt.

Villaflor hade icke tillbragt många veckor i landet förrän han erfor, att kejsaren egde skäl att vara än mer missbelåten än någonsin med sin belägenhet. Parti-stridigheterna hade, efter hans afresa, antagit en än mera förbittrad och oförsonlig charakter, särdeles i följd af ett af kejsaren begånget, högst oförsigtigt steg. Emedan de hemliga sällskaperna, hvilkas ledamöter med ett gemensamt namn inbegrepos under namn af Frimurare, voro de egentliga verkstäderna för folkrörelserna och de revolutionära stämplingarna, fick Dom Pedro det infallet, hvilket han betraktade såsom ett mästerstycke af politik, att förklara sig för Stormästare af det Brasilianska frimureriet och för Konungs-archont af Apostolatet, en af honom sjelf fordom stiftad hemlig orden, i afsigt att derigenom sätta sig sjelf i spetsen för revolutionen och göra dess rigtning för thronen oskadlig. Men detta steg åstadkom en alldeles motsatt verkan. Derigenom kom han nemligen i den mest onaturliga ställning: de exalterade gingo nu, icke mindre än förut, sin egen väg och läto för ingen del leda sig af sin nye Stormästare. Tvertom nödgades denne sjelf gilla och stadfästa en mängd åtgärder, som voro rigtade emot statens och kejsarmaktens eget bestånd och säkerhet, och detta oaktadt, råkade han till slut i oenighet med dessa sina nya vänner, då han icke ville, icke kunde uppfylla alla deras genom hans eftergift ständigt stegrade fordringar. Å andra sidan hade han genom denna förbindelse stött sig med både de moderata, och med de absoluta, och isynnerhet med presterskapet, som utmålade Frimurarne såsom atheister och kejsarn såsom deras beskyddare. Dertill kommo ännu andra allmänt folksmisshagliga omständigheter; det långvariga, för Brasiliens ära föga hedrande kriget i södern; kejsarns bemödande att vinna portugisiska kronan för sin dotter; de penningesvårigheter, hvaruti han i följd deraf invecklade staten och sig sjelf; hans misstroende för de infödde och hans mer och mer ådagalagda benägenhet för Portugiser, isynnerhet för den hatade gunstlingen Barbacena. Malagueta commenterade öfver allt detta i sitt gamla välbekanta "frisinnade" språk, men med den skillnad, att hon numera icke vände sig mot ministèren och gunstlingarne, utan temmeligen öppet mot monarchen sjelf. Med ett ord: så oense, så stridiga de särskilda partierna sins emellan än voro, så öfverensstämde de dock alla i sin ovilja emot sin laglige herre; med hvarje dag utbredde sig mer och mer den öfvertygelsen, att han ensam stod i vägen för Brasiliens lycka, för denna samhällets så länge förgäfves förväntade pånyttfödelse, och dessa ideligen påyrkade reformer, hvarom alla talade men hvarmed hvar och en förstod någonting helt annat.

Villaflors obenägenhet att blanda sig i dessa medborgerliga tvister, på hvilka han icke förutsåg någon möjlig lösning, hade, från den tid han deltog i Deputerade-kamarens sprängning, än mer blifvit ökad. Detta hans tänkesätt förmådde dock icke skydda honom från allmänhetens hat: Portugis, Barbacenas slägling, Kejsarens gunstling, officer vid lifvakten och Absolutismens fordna vapendragare, allt detta var mer än nog att på honom leda de politiska antipathiernas bannstrålar. Han sjelf ömsom harmades, ömsom ecklades öfver detta tillstånd af allmän upplösning, allmän förbistring och ömsesidigt hat. Gerna hade han för alltid velat lemna Brasilien, men detta tycktes honom otacksamt emot sin kejserliga beskyddare, under närvarande förhållanden; åtminstone önskade han förut på ett eller annat sätt aflägga något talande prof af sin erkänsla, och sedermera öfverresa till Europa. Madeira var alltid det mål, som stod i bakgrunden på prospecten af hans lefnad, ehuru der icke något hopp, endast försakelse väntade honom. Till Clementina hade han redan skrifvit från Lisabon, och underrättat henne om den olyckliga utgången af sin ansökning.

Hans beslut var fattadt: han infann sig på hofvet, och begärde ett befäl vid Syd-armeen. – Det är en dårskap, svarade Dom Pedro: i dessa Pampas växa inga lagrar för oss Brasilianer. Barbacena, jag sjelf, jemte så många andra hafva redan der försökt vår lycka, men vi hafva alla mer och mindre snöpligen måst vända hem. Ingen vill der tjena mer, ingen commendera: här ligger nu den tredje ansökningen från den nu dervarande generalen Pardo Rio att blifva aflöst. – Villaflor besvor sin herre att få öfvertaga detta

öfverbefäl. – Jag har sagt dig, sade kejsarn, att det är en galenskap. Men du är ett envist, bortskämdt barn; din vilja må då ske; jag säger dig dock förut, att hvarken klokhet eller tapperhet eller mod der kunna det minsta uträtta.

—

XXV.

Villaflor ankom till armeen vid nejden af La Plata floden, och fann grefve Pardo Rio icke litet förtjust att erhålla en efterträdare. Betrakta, sade han, dessa menniskor, och ni torde inse hvad med dem kan uträttas. Sjelfva Wellington skulle här förmodligen stranda. Jag önskar er bättre lycka, senhor vizconde, än som fallit på min och mina företrädares lott, men, uppriktigt sagdt, jag vågar icke hoppas det.

Den nye befälhafvaren tog sina stridskrafter i ögonsigte, och så ringa mening han än, enligt hvad han förut hört, om dem hyste, blef den dock af verkligheten vida öfverträffad. En vanlig åskådare skulle snarare hafva tagit detta manskap för correctionister, nyss utsluppne ur tukthuset, än för krigare. Också bestodo de till största delen af det utsöktaste slödder, af alla färgor, från alla verldstrakter: de fleste voro halfnakne, men äfven ibland dem, som kunde anses för någorlunda beklädde, var ingen lik den andre. Vapen, ammunition, proviantering, krigscassa stodo på alldeles samma linea. Den inre andan svarade fullkomligt emot det yttre skicket. Till krigstukt icke det minsta spår. Deras krigskonst bestod hufvudsakligast i den att undvika strid; istället var den beräknad på rof, plundringar och härjningar: i detta ändamål sökte man listigt, särdeles om natten, öfverraska hvarandra; och i de skärsmysslingar, som i anledning deraf uppkommo, bestod hela kriget. Föröfrigt syntes emellan båda armeerna en tyst öfverenskommelse vara slutad, att med möjligaste flit undvika hvarandra; enär detta icke kunde låta sig göra, och man, liksom emot hvarandras vilja, stötte tillhopa, så skedde anfallen under de ohyggligaste rop, på vildars sätt, och med en häftighet, som hade skenet af den största tapperhet: kunde man då skrämma och fördrifva den öfverraskade fienden, så var det väl; försökte åter denna det minsta motstånd, så flydde de anfallande efter få ögonblick med den yttersta hast. Ofta stupade ingen enda: föllo tio, ansågs förlusten för oerhörd. Hvad som dock gaf kriget en viss jemvigt var det, att allt på fientliga sidan befann sig i alldeles lika skick, ehuruväl Brasilianska armeen hyste en ännu större afsky för blodsutgjutelser, och hade utbildat konsten att retirera till en omisskänneligen högre virtuositet.

Villaflor försökte att hos dessa hjeltar ingjuta en bättre anda, att införa något tecken till krigstukt och lydnad, samt gifva kriget en annan vändning. Förgäfves: man deserterade, man knorrade, man hotade med allmänt myteri. Fältherrn beslöt då använda förställning och lät fälttåget en tid bortåt fortgå på gamla viset. Slutligen hade han, efter åtskilliga marscher, lyckats att uppleta den fiendtliga armeen, och gaf nu sin egen tillkänna, att Hans Kejserliga Maj:ts tappra troppar skulle uppställa sig och hålla sig färdiga till anfall. Midt på ljusa dagen angripa fienden! – sådant var under de sednaste åren någonting alldeles oerhördt. Manskapet lät väl uppställa sig, men under ett mummel, som tycktes förebåda antingen ett allmänt uppror eller en förestående flykt vid drabbningens början. Generalen hade mellerlertid tagit sina mått och steg: säker på artilleriet, hvilket han vunnit genom skänker och löften, hade han låtit plantera hälften af sina kanoner i fronten mot fienden, men den andra hälften i ryggen på sin egen armee, och kungjorde nu genom en dagordre, att ifall någon ämnade fly, han ofelbart skulle blifva nedskjuten af sina egna landsmän. Brasilianarne, som ögonskenligen sågo sina egna kanoners mynningar gapa emot sig, funno nu ganska välbetänkt, att minsta faran hotade dem från den fiendtliga sidan, och nödgades sålunda att vara tappra mot sin egen vilja. Den republikanska armeen åter försökte, då den förmärkte att fienden gjorde rigtigt allvar, icke långt motstånd, utan tog till flykten, sedan den förlorat ungefär 100 döde och dubbelt så många fångar.

De kejserliga tropparne jubilerade segerdruckne, och tycktes hafva bekommit en utomordentlig aktning för sig sjelfva. Villaflor gjorde sig färdig att begagna sig af denna goda stämning, för att fullfölja de fördelar,

hvartill han ansåg denna lilla seger endast såsom en förberedelse, och tågade nu, ehuru försigtigt och varsamt, emot Montevideo. Men få dagar derefter emottog han en parlamentär, af hvilken han till sin förvåning erfor, att en revolution hade i anledning af detta stora nederlag utbrustit i Buenos Ayres, presidenten blifvit afsatt, och den nye Regeringen beslutat, att underkasta sig de från Brasilianska sidan redan långt förut gjorda fredsanbuden; man medskickade fredsinstrumentet försedt med behöriga underskrifter, och begärde af fältherren ett stillestånd, till dess kejsarens ratification hunnit ankomma.

Villaflor, som visste huru angelägen hans herre var om ett drägligt slut på detta långvariga, besvärliga krig, och som nu fann de hufvudsakligaste af kejsarens visserligen betydligen nedstämda fordringar beviljade, samtyckte, ehuru med enskild förtrytelse, till stilleståndet och affärdade ett ilbud till Rio.

I pinsam overksamhet, öfverväldigad af en dödande ledsnad, tillbragte han bland halfvildar i dessa ödemarker de veckor, som förflöto, innan det kejserliga svaret hann ankomma. Freden var beviljad och stadfästad, i följd hvaraf Banda oriental eller Uruguay, hvilket land både Brasilien och Buenos Ayres velat tillerkänna sig, förklarades för en sjelfständig stat. I hoftidningen, som kuriren medförde, läste han den med hans eget namn undertecknade bulletinen öfver den vunna träffningen. Deruti skillrades, till hans förvåning, den lilla drabbningen på ett sätt, som hade det varit frågan om en Waterloo-slagtning; berättelsen målade med de mest lysande färgor den tappra, oöfvervinnerliga brasilianska krigshärens bedrifter; den slutade med att nära tjugedubbla krigsfångarnes och de döde fiendernes antal. Man hade sjungit Te Deum i alla städer, anställt segerprocessioner, sjungit segersånger, och kejsarens anseende hade åtminstone för ögonblicket betydligt stigit på folkgunstens vädermätare. Segervinnaren belönades med grefve-titel; ilbudet medförde en kista ordenstecken att utdelas bland officerarne, och de gemene hugnades med löften. Villaflor harmades öfver alla dessa officiella lögner och rodnade öfver sin så lätt förvärfvade hjelteära. Mera fägnade honom den befallning, som budskapet medbragte, att afgå på en beskickning till Buenos Ayres, för att efter den omsider vundna freden ordna de politiska och mercantila förhållandena de båda staterna emellan.

XXVI.

Under vistandet i La-Plata-confoederationens hufvudstad, och vittne till de oroligheter, hvarföre äfven denna fristat var en tummelplats, stadgade Villaflor hos sig mer och mer det beslutet att för alltid öfvergifva den Nya Verlden, och, oaktadt sin ungdom, afträda från det offentliga lifvet, samt i stället söka sig en fristad i en lugn och aflägsen vrå af det gamla Europa. Och hvilken kunde denna fristad blifva annat än Madeira? Utom det att han aldrig skådat någon fläck af jorden, som i och för sig sjelf mer behagat honom, syntes det honom en tröst att lefva och dö på det ställe, som inneslöt hans förlorade, att dagligen skåda hennes lilla fönster, se hennes beslöjade skepnad i kyrkan under bönestunderna, och måhända få tala vid henne en och annan gång, ty dertill hoppades han ändock kunna beveka den goda Abbedissan. Dessa ljufva drömmar sysselsatte honom lifligare än någonsin under den långa seglingen från Buenos Ayres, hvarest han nu slutat sin beskickning.

Fartyget lopp in i Bahia de Rio, men en häftig motvind tvingade honom att, istället för hufvudstaden, söka en annan hamn. Trött af den långa sjöresan, steg han i land och vandrade hamngatan uppföre. Då han uppslog sina ögon, igenkände han kapellet på berget och snart derefter hela den lilla orten. Det var Porto da Estrella. Han vandrade uppför berget, och nedsatte sig på samma ställe, der han för mer än fem år sedan, men under helt andra känslor, hade väntat på sin Clementina. Der satt han nu åter, men utan hopp, utan mod, förlorande sig i tröstlösa drömmar: det förekom honom, såsom hade redan en half menniskolefnad sedan dess försvunnit, som om det blifvit dödt i hans hjerta, han sjelf gammal, och ett annat menniskoslägte sedan uppväxt. Den tillväxande skymningen manade honom ändteligen att återvända.

Under återvägen igenkände han senhora Alqueves’ hus, och det föll honom in att göra ett kort besök hos den gamla damen. Han steg in i det yttre, af en matt lampa upplysta rummet, och då han icke der fann någon, som kunde anmäla sig, närmade han sig den motliggande tillstängda dörren. Han knackade, men då intet svar erhölls, gick han vidare. Nu igenkände han det gamla rummet, det urmodiga husgerådet, men inga hundar skällde, allt var tyst, och blott ett enda vaxljus brann på det halfmurkna spegelbordet. Vid ett annat bord, men frånvändt ljuset, satt en dame, till hälften insvept i skuggor, och öfra delen af ansigtet betäckt med båda händerna. Första ögonkastet övertygade honom redan, att det icke var den gamla senhoran: detta ansigte, så vidt han kunde se det, var ungt och skönt, och när han trädde ett par steg närmare, tyckte han sig skönja dragen af sin Clementina. Hastigt, med utbredda armar störtade han fram, utbristande: Gud! är det möjligt? är det dig jag här återfinner?

Den unga damen sprang upp, vek ett par steg tillbaka och beskådade honom med stum förvåning. Ack! det var icke Clementina: det var blott hennes slägting, markisinnan de Santos. Nu igenkände hon äfven honom, och svarade: jag hade verkligen icke, i följd af våra fordna förhållanden, förmodat så mycket deltagande hos er, grefve Villaflor. Med skäl förundrar ni er, att finna mig öfvergifven, förskjuten af hela verlden, i detta usla näste, bland dessa matroser, krämare, mulåsnedrifvare! – Har ni ännu hört våra sednaste tilldragelser? Dock, jag erinrar mig, att ni länge varit borta i Buenos Ayres; förmodligen är ni nu på återvägen?

Villaflor nickade.

Så hör då, senhor, huru skamligt jag blifvit bedragen! Utan tvifvel vet ni, liksom hela Brasilien, att Dom Pedro samma natt jag blef bortröfvad, hade låtit viga sig med mig. Jag erfor snart, att denna vigsel, förrättad af en förlupen prest, var olaglig, men Dom Pedro ursäktade sig, att han dertill blifvit förledd af sin häftiga kärlek, och lofvade att efter kejsarinnans död låta bekräfta detta giftermål och offentligen erkänna mig för sin gemål. Hon dog ändteligen, den fromma, goda Leopoldina; och nu äskade jag uppfyllandet af hans löfte. Men Dom Pedro sökte ständiga undanflykter: än var hans sorg för ny och anständigheten fordrade uppskof: än ville han icke stöta sig med partierna, utan önskade afbida lugnare tider, jemte tusen andra svepskäl, som jag icke mer erinrar mig. Sålunda gäckade han mig månader och år; jag bar min olycka med tålamod, ty ni känner mitt saktmod, – och jag anade intet bedrägeri, emedan jag älskade honom ännu. Omsider, men småningom, började jag misstänka, att han aldrig haft något allvar med detta bedrägliga giftermål och att han aldrig ämnade uppfylla löftet om dess legalisation. Jag började då, som ni kan föreställa er, med mera allvarsamhet påyrka mina rättigheter, men efter hvarje sådant uppträde blef Dom Pedro mera kall, mera förbehållsam, mera besvärad af mina föreställningar. Slutligen upptäckte jag, att han alldeles icke mer älskade mig, ja, att han underhandlade om en utländsk prinsessa, och att man ämnade afspisa mig med en usel pension af 50,000 guld-cruzader. Det är er nedrige onkel, denne Oliveira Brant, denne såkallade marquez Barbacena, som åtagit sig denna skamliga beskickning, som hitfört denna tyska prinsessa med ett namn, som ingen civiliserad tunga kan uttala. Jag blef ursinnig, som ni lätt begriper, och sparade icke välförtjenta förebråelser. Det uppstod mellan kejsarn och mig en scène, och slutet derpå blef det, att jag förvistes hofvet och hufvudstaden, och till och med det eländiga pensionsbrefvet ref han sönder, den krönte förrädaren. Dock, det sista var mig likgilltigt; jag skulle i alla fall aldrig af honom emottagit den ringaste almosa.

Markisinnans röst qväfdes här af harmfulla snyftningar. Agostinho hade hört minsta delen af dessa utgjutelser. Han betraktade henne stum, och jemförde hennes drag med Clementinas. En familjelikhet fanns visserligen mellan dem båda, ehuru Elvira var äldre och mörkare, och hennes ansigte härjadt af häftiga och brottsliga lidelser. Men denna likhet försvann, ju mer hon talade, och ju mer hennes annars vackra anlete lifvades af hatets och harmens känslor.

Ni är stum af förvåning, senhor, ser jag, återtog Elvira, som tycktes länge saknat någon, för hvilken hon kunde meddela sina känslor. Har ni någonsin hört talas om en så ovärdig behandling, en så grym, så oerhörd

skymf? Jag var nu utkastad i verlden, utan slägtingar och vänner, ett mål för det allmänna föraktet. Jag skulle på köpet hafva dött af hunger, om jag icke händelsevis hade erinrat mig den fordna ägarinnan af detta hus, som jag i min ungdom sett i Santos, och med hvilken jag räknade någon slags slägtskap. Hon upptog mig visserligen med godhet, och älskade mig verkligen, näst efter sina höns och knähundar. Men store Gud! hvilket lif, hvilka dagar väntade mig nu! Än skulle jag deltaga i hennes ändlösa böner, än höra hennes enformiga prat, än sjelf berätta hof-historier, eller tala om den gamla Andrada, i hvilken hon för ett halft århundrade sedan lärer varit förliebt. Äfven er kom hon ihåg, Dom Agostinho, och hundrade gånger har jag hört henne berömma ert hyggliga utseende, er höflighet, men klandra ert alltför brådstörtade afsked. Sålunda lefde jag några månader, ifall sådant kan kallas ett lif. Nu är hon död, den goda damen, sedan hon gjort mig ett litet testamente; hennes hundar och alla hennes fåglar, som så länge plågat mig, lät jag skaffa ur huset, men ödsligheten och tystnaden blef derigenom endast ännu odrägligare. Der har ni min historia, senhor! Hvad skall jag nu företaga mig? ty ni finner, att jag icke kan uthärda längre i detta spindelbo. Endast en tanka håller mig ännu upprätt: det är hoppet om hämd. Men huru skall jag tillfredsställa denna törst, Villaflor? säkert är i alla fall, att jag icke skall dö, förr än denna törst blifvit släckt.

Agostinho bugade sig till afsked. Nej, senhor, ropade den vackra furien ånyo, lemna mig icke så hastigt; ni är den ende, som sedan min olycka visat mig den minsta höflighet, det ringaste deltagande. Gå icke från mig så hastigt, unna mig ännu några timmar! Ni kan icke vilja resa denna mörka afton.

Villaflor hade under sin föregående hoflefnad alltid hållit sig på afstånd från denna annars så mycket firade qvinna, emedan han alltför djupt föraktade henne. Motgången tycktes på den sista tiden föga hafva förädlat hennes charakter; men det gjorde honom ändock ondt, att, under närvarande förhållanden, så hastigt öfvergifva henne, ehuru det å andra sidan syntes alltför hårdt för honom sjelf, att en hel afton höra hennes stormande jeremiader och hennes förebråelser öfver en person, hvilken han, oaktadt dess fel, ändock måste älska. Men Villaflors fruktan blef mycket bedragen. Förtjust öfver den unga cavaljerens samtycke, syntes Elvira för ögonblicket glömma all sin sorg; skyndsamt öfvergick hon till den ytterligaste glättighet, berättade än pikanta hofanekdoter, än de lustigaste drag ur parti-ränkornas inre historia, i hvilka hon var ganska väl invigd, och dem hon med mycken skarpsinnighet bedömde; naturligtvis glömde hon derunder icke, att med skadelust utbreda sig öfver kejsarens svaga och vacklande uppförande. Hade han blott velat lyda mig och denna förhatlige men sluga Barbacena, anmärkte hon, så skulle hans saker stått på en helt annan fot; vi hafva alltid rådt till kraftåtgärder, och dessa skulle, i tid använda, hafva injagat en helsosam skräck hos dessa republikanare, som endast äro hjeltar i deputerade-kamaren och i klubbarne. Visserligen har Dom Pedro nu, för få veckor sedan, vaknat ur sin dvala, och upplöst riksgräl-kamrarna, men dessa kraftyttringar komma nu försent, och sättet har varit så oskickligt, att hela landet befinner sig i en vida större gäsning än någonsin. Ni ser, senhor, att den rättvisa Försynen har velat straffa den trolöse ock falske Dom Pedro, och derföre har hon slagit honom med blindhet. Tro mig, Agostinho, hans dagar skola icke blifva många i detta land.

Då hon nu åter inkommit på detta capitel, lät hon sina hätska känslor fullt utströmma. Men snart lika lättsinnigt som förut sprang hon åter öfver till gladare ämnen, och sålunda förflöt aftonen, under omvexling af solsken och stormar, på ett i det hela angenämt sätt, så att Agostinho en timma sednare än han hade lofvat tog afsked af sin vackra värdinna, för sig sjelf beklagande att en så älskvärd ock med så rika gåfvor utrustad natur skulle sjunka till denna moraliska förnedring. Hon talar Dom Miguels språk och skulle också bäst passat för honom: men hon tyckes ega både bättre hufvud och mera kraft än någondera af dessa bröder: – tänkte han under återvägen.

XXVII.

Om Villaflor några dagar förr ankommit, skulle han i sin kejserlige herre funnit en nygift, förtjust make. Men för närvarande låg han sjuk i följd af en olyckshändelse: på en spasserfart hade hästarne skenat, och kejsaren, hans dotter, Donna Maria, samt hans svåger, Hertigen af Leuchtenberg, hade blifvit mer eller mindre illa skadade, ingen dock mera än monarchen sjelf, på hvilken ett par refben blifvit afbrutne. Denna obehagliga händelse hade gjort ett hastigt slut på de hoffester, som följde efter förmälningen.

Flera veckor gingo således förbi, innan Villaflor hann erhålla företräde; han träffade då Kejsarn vid bästa lynne och mera huld mot honom än någonsin förut. Monarchen ledde genast talet på de förra krigshändelserna, anmärkande: ni är en rigtig lyckans son, grefve Villaflor. Mina ministrar påstå blott, att ni inte förstår konsten att skrifva krigsrapporter. Det tyckes som ni deruti tagit Wellington till ert mönster, men denna torra, nakna stil, denna vid den prosaiska verkligheten slafviskt bundna framställning duger icke för oss, eldiga Brasilianer; vi äro Amerikas Fransmän, och vi vilja, liksom de, hafva bulletiner med underverk; vi måste, liksom de, betäcka oss med ära, pulverisera, ecrasera och så vidare. Derföre har mitt canzli laggt för sig jag vet icke hvilken nummer af Napoleons fordna Moniteurer, och omarbetat er kärfva krigsberättelse efter den nya, godkända militära praktstilen, hvarmed man elektriserar nationerna, som sjelfva vilja blifva bedragna. – Men låtom oss komma ihåg, att ni sednast varit ambassadör. Hur mår min gynnare, general Paz, och mina vänner i Buenos Ayres? Står det bättre till der med lugnet än i detta kejsarrike?

Sedan Villaflor, till sin herres nöje, redogjort för utgången af sin beskickning, framställde han sin enskilda begäran, att erhålla afsked för att bosätta sig i Portugal. Kejsarn skakade på hufvudet. Jag undrar verkligen icke, att ni är ledsen vid detta land. Men bosätta er i Portugal? Omöjligt. Utan lejd dit ankommen, skulle er vänskap med min kunglige broder, usurpatorn, icke hindra Drottningen att fasttaga eder, att kasta er i det mörkaste fängelse eller kanske taga ert hufvud! Ni hörde ju af Dom Miguels egen mun denna vackra föresats. Eller måhända ni önskar, att jag för er räkning skulle öppna en särskild underhandling? Men ni måste erinra er, att jag med detta land befinner mig i så godt som öppet krigstillstånd, och dessutom vill jag icke nedlåta mig till att af dess nuvarande olaglige styresmän begära den minsta vänskapsbevisning, till och med icke för er skull. Förmodligen skulle den också blifva antingen vägrad, eller, om än beviljad, trolöst bruten. Låtom oss derföre afvakta bättre tider!

Villaflor sänkte missmodig sitt hufvud. Han erkände rigtigheten af kejsarns anmärkningar, men hans föresats stod ändock fast att aflägsna sig från Brasilien. Dom Pedro sökte väl öfvertala honom, men då hans beslut befanns oryggligt, sade denne: låt oss beträda en medelväg, Villaflor! Jag uppdrager er en ny beskickning, till Congressen i Washington. Denna angelägenhet kan icke särdeles länge uppehålla er. När ni sedan återkommer och om ni då icke finner omständigheterna mera lockande, skall ert afsked genast utskrifvas.

Villaflor bugade sig, bejakande, likväl invärtes missnöjd med denna anordning.

XXVIII.

Mer än ett år hade sedan detta samtal förflutit, då Villaflor, återkommande från NordAmerika, landsteg i Rio.

Han ilade genast till marquez Barbacena. Denne var utgången, men huru stor var icke hans förundran, då kan i denne sin slägtings hus träffade i stället markisinnan de Santos, der görande les honneurs. Välkommen, grefve Villaflor! utbrast damen genast, då hon fick se honom. Ni torde väl finna er lika förvånad, att träffa mig i min fordna hufvudfiendes hus, som då ni sist ertappade mig i den afledna gamla enkans hus, i det erbarmliga nästet Porto da Estrella. Tack för detta lilla trefliga besök! Det spridde ett litet solsken öfver min dåvarande förtviflade belägenhet, och jag skall aldrig glömma ert mig i motgången visade

deltagande.

Ni har då erhållit tillstånd, senhora, frågade Villaflor, att återkomma till hufvudstaden?

Visst inte, svarade Elvira, men jag har för närvarande ställt mig under liberalismens fana och gör således hvad jag behagar, liksom alla de andra.

Hvad? ni hör till patrioternes parti, och lefver ändock i marquez Barbacenas hus?

Ja väl, svarade Elvira skrattande, ty just han är nu förtiden den aldra ifrigaste Patrioten. Ni skall veta, Villaflor, att stora och vigtiga händelser här tilldragit sig på de sista veckorna, medan ni gungat på hafvet. Barbacena har nemligen af Dom Pedro blifvit lika ovärdigt behandlad som jag, med den skillnad likväl, att han mångdubbelt förtjent sitt öde. Med ett ord: gunstlingen har fallit i onåd, blifvit afsatt från alla sina embeten och förvist från hofvet. Naturligtvis söker han hämd, och han, denne absolutismens fordne kämpe, detta camarillans fordna skötebarn, har nu förenat sig med radicalerne, agiterar, dundrar i deputerade-kamarn och i Malaguetta emot Aulismo och Lusitanismo. För närvarande finnes det i Brasilien intet mera populärt namn, ingen af folkgunsten mera uppburen man, än denne hitintills så bittert hatade, så allmänt afskydda Oliveira Brant. Hvad tycker ni, senhor?

Villaflor stod mållös af häpnad.

I dessa tider kan allt hända: revolutionen, som nu står utanför dörren, consumerar fort reputationer och skjuter immerfort nya skådespelare in på scenen, eller tillverkar nya costumer åt de gamla. Men ännu är det inte slut på mina nyheter. Så vet då, att den äldste af mina oroliga och ränkfulla cousiner, Jozé Bonifacio, är återkommen, har efterträdt Barbacena i Kejsarns gunst och är för närvarande vårt partis ende farliga motståndare. Ty ni begriper, att Oliveira och jag, för närvarande slutit en varm vänskap, till dess nemligen, vi kunna umbära hvarandra.

Men hvar äro de öfrige Andrada's? frågade Villaflor.

Den hederlige gubben Ignazio vistas ännu i Bordeaux, i djup sorg, som det säges, öfver sin dotters förlust; Martino Francesco lefver i England, och den vilde Antonio Carlos förkofrar sig i physik och radikalism i Paris, under sin nya vän, den berömde Arago.

Kejsarn lär icke vara i hufvudstaden, hör jag, återtog Villaflor.

Han företog, för ett par månader sedan, en resa till Minas Geraës, det enda ställe i riket, der royalismen ännu florerar, för att fånga popularitet och friska upp loyautén. Men hör bara, Agostinho, huru slugt han dervid bar sig åt! I alla städer blef han verkligen emottagen med en svindlande enthusiasm, och allramest i Villa ricca, provinsens hufvudstad. Vid sitt intåg der, fann han triumphbågar på gatorna, husen smyckade med blomster och tapeter, och från alla balkonger ljödo devuerade sånger till hans ära. Men ni känner ju allt detta gamla vanliga spektakel, dessa loyala eller constitutionella rus, från hvilka man nästa morgon uppstår med köld eller med eckel. Visst var mellertid, att Dom Pedro der var uppriktigt älskad, emedan man der icke så noga kände honom. Gissa nu, hur han betedde sig, för att befordra denna sinnesstämning! Han reser ut på en quinta, stänger sig inne med den såkallade kejsarinnan, ser ingen af de loyale, och om en deputation kommer ut för att uppvakta honom, talar han kärft och torrt – och slutligen reser han hals öfver hufvud hit tillbaka. Visserligen var denna hastiga affärd en följd af ett slags nödvändighet, ty ni förstår, att vi här, under hans frånvaro, icke varit overksamme. I förrgår, den 11 Mars, blef republiken formligen här utropad, väl icke utan motstånd af Lusitanos och tropparna, så att ett litet blodbad blef oundvikligt. Nu ligger kejsarn ett par mil utanföre staden, i förhoppning att kunna hålla sitt intåg, sedan den patriotiska exaltationen något afsvalnat. Det är möjligt, att han deruti lyckas, men omöjligt, att han här länge kan hålla sig. Allt är

förberedt till en genomgripande omhvälfning: Dom Pedros role är i Brasilien för evigt slutad.

Och hvad skall sedan ske? frågade Agostinho med en qväfd harm.

När vi skickat bort denne ovärdige Dom Pedro, den olagliga kejsarinnan, den odrägliga, sturska Maria da Gloria, denna drottning in partibus, jemte allt deras anhang, så tillhör priset den raskaste, den käckaste. Barbacena skulle gerna då, förmodar jag, vilja öfvertaga vården öfver den unga frihetens planta, och låta förklara sig för statens president eller kejsare, alltefter omständigheterna. Han har också, för att stärka sitt parti, hedrat mig, som, man säge hvad man vill, ändock är Brasiliens lagliga kejsarinna, med anbudet af sin hand och hoppas dermed försona Andrada och andra af motpartiet. Hvad säger ni om denna plan! Vill ni bistå oss med ert svärd?

Aldrig, aldrig, utfor Villaflor med utbrytande vrede.

Jag har förmodat detta afslag, fastän den kortsynte Barbacena räknar på sin slägtings hjelp. Också skulle jag sjelf, för att tala uppriktigt, hellre vilja se denna grånade förrädare hängd, än unna honom segern och min hand. Föröfrigt ser jag förut, att sedan den nuvarande yrseln hunnit svalna, hans popularitet ganska snart skall försvinna, och det gamla välförtjenta hatet emot honom med fördubblad kraft åter uppvakna. Men den nya republiken behöfver en kraftig arm, en man med verkligt mod, ty ni begriper att starka reactioner ännu äro att förvänta. Ni, grefve, är en krigare, en man, hvars namn efter ert segerrika fälttåg har god klang bland folket; med ett ord, en man, sådan som vanligen plägar uppstå efter en revolution och bemäktiga sig dess resultater. Det är ju sällan, att upphofsmännen af en statshvälfning sjelfve få smaka dess frukter; dessa tillfalla ju vanligtvis den, som framträdt sedermera och hållit sin hand ren från medborgerligt blod? Ni förstår mig nu, Agostinho, hvad säger ni således om att upptaga den krona, som Dom Pedro låtit falla, och emottaga den hand, som han förskjutit?

Villaflor mottog den honom sträckta handen, men endast för att med häftighet och afsky slunga den tillbaka. Med en blick af det djupaste förakt lemnade han rummet.

Genast ville han begifva sig ut till kejsarn, men fann alla stadens utgångar stängda och noga bevakade. Han förenade sig då med Portugiserne och med befälet öfver tropparne, som inom staden arbetade för att öppna kejsarn inträde i sitt eget residens. Det lyckades dem verkligen, att så till vida återställa lugnet, att intåget kunde gå för sig några dagar derefter; men sålunda att män, beväpnade med piskor gingo före tåget och hotade hvar och en, som icke ropade: ”Lefve Kejsaren! Död öfver republiken!” Deremot utslogo patrioterne de illuminerade fönstren, och kastade från tvärgatorna stenar efter triumphatorerne.

XXIX.

Skummande af raseri, inträdde Don Pedro i San Christovᾶo, det kejserliga palatset, med fast beslut att stupa eller göra ett slut på anarchiens ohyggligheter. Villaflor som genom det sista uppträdet blifvit upptänd af förbittring emot Republikanarne och som nu såg thronen allvarligt hotad, erböd dertill sitt biträde, liksom de flesta öfrige Portugiserne, hvilka brunno af begär, att engång på fullt allvar få pröfva Patrioternes hjeltemod.

Dagen derpå, efter ett samtal aftonen förut med Andrada, förklarade likväl Dom Pedro, att han ytterligare ville beträda concessionernas bana. Hans uppriktiga vänner gjorde de ifrigaste föreställningar, men blefvo afvisade. Kejsarn emottog med mycken höflighet en af 25 personer bestående Deputation, som klagade öfver våld och tyranni, och fordrade Portugisernes bestraffning. Dom Pedro utnämde efter deras önskan en ny ministère, och öfverlemnade befälet öfver tropparna åt en patriot, Francesco de Lima. Republikanarne syntes nu fullkomligt nöjde, och medgåfvo å sin sida Barbacenas och den ränkfulla markisinnan de Santos’

bortskickande. Den 25 Mars, Brasilianska constitutionens sjunde årsdag, firades med mycket lugn, och när kejsarn och kejsarinnan vid en derefter följande mönstring visade sig, var enthusiasmen fullkomlig. Under detta förtviflade hurrande, detta hattarnas och mössornas uppkastande i vädret, denna stadens allmänna illumination, skulle ingen hafva anat att en bitter söndring, och det så kort förut, egt rum emellan monarchen och dessa nu så eldigt jubilerande undersåtare. Andrada triumpherade öfver den lyckliga utgången af sina välmenta rådslag.

Denna vackra enighet varade en hel vecka. Kamrarne voro den 3 April kallade till en utomordentlig sammankomst, och efter dess slut låto dessa vördsamt gifva kejsarn tillkänna, att de nya ministrarne icke tillfredsställde folkets önskningar. Dom Pedro efterkom deras begäran, lät genast förafskeda sina rådgifvare, och utnämna nya. Men med dessa förklarade man sig ännu mindre belåten; dock nu ville den kejserliga martyren icke vidare gifva efter, utan åberopade sina rättigheter. I några dagar gingo deputationer från och till San Christovᾶo och Deputerade-kamaren, men kejsarn förblef orygglig, eller, såsom det hette i Malagueta, halsstarrig och oefterrättelig: man klagade att han alltid fanns obenägen för tidsenliga concessioner, och underrättade honom, att han ägde att skylla sig sjelf för följderna. Upproriska proclamationer, penningar och dryckesvaror utdelades bland pöbeln. Denne sammanrotade sig, och rustade sig att storma palatset. Kejsarn befallte då tropparna att skingra de upproriska, men Lima, den nya befälhafvaren, vägrade att lyda, och öfvergick jemte soldaterna på patrioternes sida. Dom Pedro måste fly till sitt lustslott Boa Vista.

Härifrån aflät han morgonen derpå en om natten författad act, hvaruti han förklarade sitt beslut att afsäga sig regeringen till förmån för sin son, Dom Pedro d'Alcantara, samt sjelf ofördröjligen med sin öfriga familj öfvergå till Europa. Oviss om huru denna act skulle upptagas, hade han samma morgon jemte de sina begifvit sig ombord på engelska linieskeppet Warspite. Men detta försigtighetsmått var öfverflödigt. Visserligen hade många hellre önskat en republik, men då Dom Pedro II ännu blott var sju år gammal, så smickrade sig vederbörande med det hopp, att under minderårigheten kunna så styra staten, såsom funnes det i sjelfva verket ingen öfverherre. Man emottog således denna frivilliga afsägelse med temmeligen enhällig glädje: den sparade blodsutgjutelse samt en för Radikalerne oangenäm och möjligen oviss strid. Man skickade alltså till en början en deputation till den afskedade monarchen och bad honom tills vidare återkomma i sitt palats.

Under de dagar, som Ex-kejsaren ännu tillbragte i Brasilien, bemöttes han med all den höflighet, som vanligen åtföljer vår civiliserade tids revolutioner. Han emottog en än mer talrik och högtidlig deputation, som i de utvaldaste ordalag tackade honom för den osparda möda, hvarmed han alltid arbetat för Brasiliens sällhet, beklagade hans beslut att öfvergifva sina förra numera i djup sorg försänkta undersåtare, men lofvade i nationens namn att för hans Son, den nya kejsaren, bevara all den trohet man hittills visat emot honom sjelf. Han bevistade sjelf det Te Deum, som sjöngs i anledning af den nya kejsarens uppstigande på thronen, och när han med sin gemål och sin öfriga familj begaf sig nedåt hamnen, voro troppar uppställde, som gjorde full honneur och spelade en utsökt vacker marsch. Ett väl författadt och rörande afskedstal väntade honom vid sista steget på Brasiliens jord, och när han steg om bord på den engelska corvetten Volage, skallade från stranden ett oändligt hurrarop under kanonernas dån. På den fransyska fregatten la Seine hade den unga drottningen, Ex-kejsarens syster och hans svåger, marquez Loulé redan på förhand stigit ombord.

... Hurra-ropen och kanondundret hade längesedan tystnat, allt var stilla, och blott Atlantens vågor slogo sin fradga emot de båda fartygen, som ristade dess lugna yta; men ännu stod Hertigen af Braganza, – ty så kallade sig nu Dom Pedro – orörlig, med tillbakavänd blick, och betraktade stum Brasiliens mer och mer blånande kuster. Bakom stodo marquezen af Cantogallo, grefve Rio Pardo och herr Bardal samt Villaflor, de trenne förstnämde, liksom Dom Pedro, stirrande tillbaka till det land, som flydde dem, men endast

Villaflor med blicken vänd framåt. Mine herrar – sade kejsarn, ty vi fortfara att så kalla honom, emedan hans omgifning ännu ständigt gaf honom denna titel – mine herrar! J minnens ännu min faders, Dom João's afresa; tycken J icke, att min affärd i rätt många hänseenden liknar hans? Han hade också varit folkets gunstling, han hade, liksom jag, älskat och gjort Brasilien godt, och begge hafva vi njutit en lika vedergällning. Jemt tio år, på tretton dagar när, äro sedan dess förlidne: jag var då hela detta rikes afgud, mitt namn bars på alla tungor, lefde i alla hjertan. Jag sjelf älskade den lagbundna friheten uppriktigt, ja svärmiskt; jag sjelf drömde icke om annat än det goda jag skulle göra Brasilien; jag hoppades att deraf kunna bilda ett England eller åtminstone ett NordAmerika; framkalla civilisationen, bildningen, allmänt och enskildt välstånd. Men dessa ränksjuke, illvillige partihöfdingar hafva icke velat det: man inbillade allmänheten, att det var jag, ensam jag, som stod i vägen för Brasiliens gyllene tid, och jag blef uthvisslad. Hade jag följt min moders föreskrifter, blifvit en tyrann, eller åtminstone i tid fattat lagens svärd, så skulle jag kanhända förblifvit folkets älskling, och dött i lugn, välsignad af nationen. Besynnerliga motsägelser! Jag går nu till Europa, för att blifva mottagen med löje och förakt, ty den besegrade har alltid orätt, och en afsatt monarch blir än mera beledd än en uthvisslad skådespelare. Man känner icke i Europa min ställning och de elementer, mot hvilka jag haft att kämpa: derföre skall man vidt och bredt declamera om min oskicklighet, mitt vacklande, mina förvända åtgärder, emedan jag menat väl och trodde att jag skulle vinna nationen genom godhet och eftergifter. Må vara: jag skall trösta mig öfver monarchernes axelryckningar och nationernas löje; måtte blott endast morgonrådnaden af Brasiliens lycka uppgå bakom mig och jag, endast jag, varda det sista offret! – Ack, min son, min späda son! jag darrar för dina öden! Skall denne Andrada, som jag utnämnt till din förmyndare, kunna, skall han vilja skydda dig? Han är en sann fosterlandsvän, men hans loyauté, månne den är lika uppriktig? Han är klok, moderat, men ändock har äfven han af vida svagare hufvuden blifvit lika ofta bedragen som jag sjelf. Min Pedro, min Pedro! Måtte tidens stormar fara skonande förbi barndomen och oskulden!

Dom Pedro föll åter i djupa tankar. Efter en stund frågade han hviskande Villaflor, med ett leende, som skulle dölja bitterheten af hans inre känsla: Agostinho, kände du igen den musik, hvarmed bland så många andra ärebetygelser patrioterne hedrade mig vid afresan? – Villaflor gaf ett nekande svar. – Så vet, att denna marsch fordom var componerad af mig sjelf, till min egen hyllning och kröning. Jag har således från thronen och riket blifvit utspelad vid min egen musik. Var det en ironi af patrioterne eller en misslyckad höflighet? Eller (tillade han ännu tystare) skall jag deruti igenkänna Ödets Nemesis? Ty för dig, Agostinho, tillstår jag, fastän med blygsel, att den var skrifven, denna marsch, redan flera dagar före min faders afresa.

Dom Pedro teg, och sällsamma ryckningar foro öfver hans ansigte. Med samlad styrka fortfor han sedan till sin omgifning: men, mine herrar, låtom oss, såsom grefve Villaflor, endast vända våra blickar åt östern, åt Europa, åt framtiden! Mina enda förhoppningar bäras nu af detta skepp (pekande på fregatten la Seine). För henne, för min dotter, lefver jag blott nu mera; på hennes hufvud skall jag sträfva att fästa Portugals usurperade krona, och sedan vill jag nöjd sluta min misslyckade role och nedlägga mitt trötta hufvud bland mina fäders i Belems grafhvalf.

Och fartygen, jagade af en frisk vind, hoppade muntert framåt, och läto den 13 Juni sina ankar falla i Cherbourg. Dom Pedro var sjelf den förste, som till det bestörta Europa frambar tidningen om sin tvungna afsägelse.

XXX.

Vår berättelse går fram såsom ett oregelbundet drama, under täta couliss-ombyten och deladt i flera men korta acter, stundom åtskillda af betydliga mellanrymder. Inemot tvenne år hafva åter försvunnit, sedan vi sist låtit förlåten falla, och då den åter uppgår, finna vi Villaflor, såsom befälhafvare öfver Dom Pedros

flotta. Gynnad af lyckan hade han med en ringa styrka inom få månader bragt alla Açoriska öarna under Donna Marias lydnad. Undertiden hade Dom Pedro, å sin sida icke mindre verksam, medelst stora ansträngningar och kämpande med svårigheter af alla slag, samlat en ny tropp, mestadels utländningar och äfventyrare, med hvilken han seglade till ön Terceira, och förenade sig med Villaflors escader.

Menar ni, grefve Villaflor, frågade kejsaren, kort efter sin ankomst, att vi nu äro starke nog, att företaga landstigningen i Portugal? – Agostinho nedslog ögonen och syntes förlägen. – Ni misströstar, senhor? – Nej, Eders Majestät, men jag tänkte ... jag trodde ... att det skulle vara politiskt vigtigt, att, innan vi lemna dessa farvatten, först eröfra Madeira. – Och isynnerhet vigtigt för er, att eröfra er fästmö, svarade kejsaren leende. Men ert förslag torde också ha sina fördelar för donna Maria. Kanske kan sålunda bådas nytta förenas. Låtom oss inhämta krigsrådets tankar.

Genom sin vältalighet, sin enträgenhet och sitt anseende lyckades det Villaflor verkligen att der genomdrifva den plan, vid hvilken han under den sista tiden så lifligt fästat sig, men hvilken han äfven för Drottningens bästa upprigtigt ansåg ganska nyttig. I följd deraf vände nu escadern sin framstäf mot den bekanta ön. Villaflor stod med synglaset ständigt för ögat, och huru klappade icke hans hjerta, då han närmade sig den vestra udden och upptäckte klostret Santa Clara, hvitt skimrande mellan dessa grönskande lundar, der han så ofta vandrat. Men ack, det var icke der, man skulle landa; klostret försvann ånyo bakom Ilheo’s berguddar och flottan ankrade snart utanför viken af Funehal.

På en slup med fredsflagga afsändes en parlamentär till ståthållaren, med uppmaning att friviligt erkänna den lagliga drottningen. Svaret uteblef länge; och att det på flottan var en, som väntade det med än större oro än sjelfva kejsarn, kan läsaren lätt föreställa sig. Slutligen upptäcktes slupen: officeraren steg ombord på fregatten Rainha da Portugal och öfverlemnade Gobernadorens skrifvelse till Dom Pedro. Han ger sig! han ger sig! ropades från alla sidor, ty si, han har skickat skänker. – Nej, svarade kejsarn, sedan han genomläst papperet; min frände, Dom Manoel gifver sig icke, men hans bref är särdeles höfligt, hvilket förmodligen betyder att försvarsanstalterna äro klena, och åt min dotter skickar han dessutom blommor och frukter, och åt mig och er andra en laddning Malmsey, Tinta och Sercial 16, förmodligen för att vi dermed skola nedskölja vår förargelse. Det gör mig ondt, att jag icke har något annat att bjuda den belefvade mannen tillbaka än glödgade kulor. Alltså välan! Dock smärtar det mig verkligen, att jag måste sprida död och förstörelse i detta elysium, öfver detta fridens och lycksalighetens hem.

Anfallet begynte, och besvarades från fästningen. Friskt deran, raska kamrater! ropade Villaflor, under det kulorna hveno kring honom: jag känner dessa Migueliter: de skjuta blott med halfva skott och dessa kulor träffa oss således icke. – Men de träffade alltför väl, de genombårrade månget fartyg, krossade tacklen och strödde lik rundt omkring på däcken. Fältherren sjelf sårades i armen af ett skrot, men han aktade det icke. Hans fartyg seglade djerft fram under fästningen, spyende förfärlig blixt och dunder, då hans öga träffades af den mest förhatliga syn. Det var signalen från Rainha da Portugal, som befallte återtåg. Gnisslande vred sig styret på Villaflors corvett, liksom af sig sjelf, och redan vände fartyget sin bakstäf åt Funchals fästning.

Min frände, anmärkte kejsaren, då Villaflor uppvaktade honom på chefskeppet, är en belefvad, artig och loyal man, men skjuter alltför skarpt. Sedan tillade han hemligt till Villaflor: Du torde finna, min son, att vi för dig gjort allt hvad vi kunnat och kanske mer än vi verkligen bordt. Detta första misslyckade angrepp torde tyvärr göra ett alltför obehagligt intryck på vårt folk. Det är i Portugal du nu måste eröfra din brud; vid min landstigning utropar jag genast en författning, som föga kommer att skilja sig från 1820 års Cortesconstitution, af hvilken de små klostrens upphäfvande blifver en följd, och när Lisabon är vårt, då, om icke förr, gifver sig Madeira frivilligt. – Men hvad? herr grefve, – fortfor han högt – ni är blesserad! Gå och låt förbinda er!

Efter några veckor styrde flottan in i mynningen af Duero, och Oporto hyllade vid första uppmaningen

drottning Maria da Gloria.

XXXI.

Det krig, som sedan följde, gäckade mångens förhoppningar. Hertigen af Braganza hade efter denna lyckliga början smickrat sig med det hoppet, att det öfriga Portugal skulle skynda att följa föredömet af denna stora och rika stad, och att folket öfverallt skulle förklara sig för legitimitetens och frihetens sak. Men ingen den minsta rörelse skedde i denna rigtning, utan massan af nationen syntes vara den gamla styrelsen och Dom Miguel upprigtigt tillgifven. Snart skönjdes, att man betraktade Maria såsom en främling, förtröt, att hon genom utländningar skulle blifva nationen påtrugad, och för den lockmat som den nya constitutionen erböd ägde hopen alldeles intet sinne. Å sin sida hade Enkedrottningen, såsom läsaren torde erinra sig, alltid hoppats, att hennes mest älskade son skulle, oaktadt sina öfriga oarter, blifva en väldig krigare. Men Dom Miguel fortfor, att oaktadt sitt häftiga lynne och sin physiska kraft blifva ett viljelöst redskap i hennes och partiernas händer, och saknade till och med personligt mod. Modren insåg icke, att det var hon sjelf, som, i det hon ständigt höll honom i ledband, mest bidragit att förlama den moraliska styrka, som i detta ögonblick förmodligen skulle afgjort striden. Slutligen hade hela Europa väntat, att fejden snart skulle sluta till endera af brödernes förmån, och de flesta satte i början icke ens i fråga, att den bättre af de båda pretendenterne inom få månader skulle blifva den segrande.

Men alla dessa förhoppningar blefvo tillintetgjorda. Hela kriget concentrerade sig kring en enda brännpunkt, Oporto, och förlängdes oerhördt af de båda hufvudanförarnes exemplariska oskicklighet. Dom Pedro saknade väl icke mod, såsom sin broder, men i hans krigsråd och i hans sammanrafsade armee rådde förvirring, planlöshet och brist på lydnad. Också bestod denna här, likasom den förra, mestadels af lejda äfventyrare och främlingar, som icke det minsta bekymrade sig om Portugals öde och föga om stridens utgång. Med ett ord: Dom Miguel kunde icke intaga Oporto, ej heller Dom Pedro komma från denna fläck. Sålunda uttänjde sig kriget ett helt år, innan något afgörande blef beslutadt. Under denna tid låg Villaflor sjuk flera månader i följd af sin blessure, som var svårare än han hade föreställt sig den.

Omsider sedan Dom Pedro’s armée genom ankomne förstärkningar växt ända till 16,000 man, afseglade, d. 28 Juni 1833, en del deraf från Dueros mynning. Befälet öfver den lilla flottan. som blott bestod af 6 krigsskepp och 5 ångfartyg, innehades af den engelske Capitaine Napier, under namn af riddaren Ponza upphöjd till ViceAmiral; den samme, som nu segrande kämpar på Syriens kuster emot den Egyptiska Paschans här; landningstropparna åter stodo under befäl af Villaflor, som numera förde titeln af Hertig af Tereeira. Fartygen inlupo i Guadiana, och soldaterne, utgörande endast 3000 man, landstego i Algarve. Så ringa denna styrka än var, blef framgången nästan öfver all förmodan hastig och lysande. Större delen af provinsen hyllade den unga drottningen, och snart inryckte fältherren i Alemtejo, slog Migueliterne i flera träffningar och intågade redan d. 24 Juli i Lisabon, sedan Dom Miguel kort förut vid Cap San Vincent förlorat sin flotta, Efter hufvudstadens eröfring återgick Villaflor till sin här, för att fullfölja loppet af sina segrar.

Tvenne månader derefter erhöll Hertigen af Terceira ett bref från Dom Pedro, hvaruti han underrättades, att drottningen jemte sin styfmoder inkommit från Frankrike, i ändamål att den 22 September hålla ett högtidligt intåg i den befriade hufvudstaden, hvartill han jemte de förnämsta officerarne vid armeen anmodades att infinna sig, för att höja glansen af detta högtidliga tillfälle.

Några betänkliga rörelser å fiendens sida hade hindrat fältherren att å bestämd tid inträffa i Lisabon, och der bevista drottningens intåg. Han ankom dock samma dag mot aftonen, och fann staden full af jubel, liksom hade det trogna folket länge med trånad väntat på sin lagliga drottning. Med sina kamrater tågade han under

folkets vivatrop fram genom de högtidligt belysta gatorne, öfverregnad af kransar och blomster, som nedkastades från alla fönster och balkonger. Han stadnade vid slottet, framför hvilket var upprest en colossal triumphbåge. Öfverst brunno drottningens alla femton namn, liksom för att med eldsdrag inpregla dem i hennes nya undersåtares minne och hjertan. Nedunder läste man namnen på Portugals befriare, och bland dem öfverst Dom Pedro, Hertig af Braganza, och närmast derefter Agostinho Villaflor, Hertig af Terceira, äfvensom Ponzas samt derefter åtskilliga andras. Kejsaren sjelf mötte honom vid den öfra trappan och förde honom och hans kamrater i slottets herrligt upplysta och praktfullt ornerade stora sal, der Maria da Gloria redan befann sig. Villaflor knäböjde och bragte henne sin lyckönskan och sin hyllning.

Med det behag, som var den då sjuttonåriga drottningen eget, så ofta hon ville, besvarade hon sin generals hyllning. Edra förtjenster om Portugal och om mig, herr hertig, sade hon i det hon fattade hans arm och förde honom mot ett annat rum, äro så stora, att jag misströstar, att värdigt kunna belöna er; mellertid ... I detta ögonblick uppslogos flygeldörrarne, och Clementina, vid sin faders hand, trädde honom till mötes. Agostinho, glömsk af all etiquette, störtade emot henne och slöt i sina armar den efterlängtade, den länge saknade. Maria da Gloria, ledd af fin grannlagenhet eller af qvinlig takt, drog sig tillbaka, vinkade åt Andrada att följa sig, och dörrarne slöto sig åter bakom det ensamma paret.

Efter en halftimme inträdde drottningen, kejsarn, Dom Ignazio och några få andra i detta rum, och funno ännu de båda älskande i hvarandras armar. Clementina löste sig rodnande ur Agostinhos omfamning. Edra segrar, herr hertig, började Dom Pedro, hafva varit så hastiga, att vi med möda haft rådrum att hitskaffa Donna Clementina, ty min tappre frände, Dom Manoel da Portugal, har icke förr än vid tidningen om Lisabons öfvergång låtit beveka sig, att åt mig vända den ena sidan af sin bekanta loyauté, och hörsamma min befallning om klostrens öppnande. Emedan nu er kärleksroman, varit så förknippad med våra politiska hvälfningar, att dessa enkom tyckas hafva tillkommit för att skilja er från er brud, så har jag beslutat, att, så vida ni sjelf ingenting har deremot, redan i afton föranstalta er förmälning, ehuruväl den fordna nunnans så allmänt beundrade hår icke ännu vederbörligen hunnit tillväxa; hvad åter klosterliljorna på hennes kinder beträffar, finna vi, att eder närvaro ägt förmågan att hastigt förbyta dem till rosor. Jag gör sålunda min dotters glädjedag till er egen, och förknippar hennes öden med hennes riddares. Välan, senhor, tag nu min arm, och ni, Andrada, fatta er dotter, sedan donna Maria satt detta med myrten omlindade diadem på brudens hufvud. Låtom oss nu träda in i nästa rum, der Patriarchen af Lisabon vid altaret väntar det unga paret! Sedan, Villaflor, beviljar jag er fjorton dagars bröllopsferier; derefter går ni tillbaka till armeen, och beledsagar med all höflighet min kongliga broder, er gamla vän, Dom Miguel, ut öfver Portugals gränsor; derefter bjuder ni mig på fadder och gifver er son namnet Pedro. Sedermera, när jag icke mer är till, blifver ni för alltid, likasom hittills, min dotters stöd och ridderliga beskyddare.

– – – Alla dessa kejserliga befallningar blefvo punktligt åtlydda. Svårast blef det likväl för Dom Pedro sjelf att hålla ord, ty vid dopet var han då redan sjuk af bröstvattensot; på sin sjuksäng måste han bevista döpelse-ceremonien, och afled få veckor derefter.

Vi hafve nu fullgjort vår pligt såsom romanskrifvare, i det vi fört våra båda älskande till altaret, och begagna oss nu af dennes allmänt erkända rättigheter att här sluta. Utan tvifvel skulle vi ännu hafva mycket att berätta om Villaflor, hans krigiska bedrifter, hans utnämnande, efter drottningens första giftermål, till öfverbefälhafvare öfver alla portugisiska tropparne, samt efter hennes sednare förmälning till krigsminister och president i Conseljen. Men vi frukta att den romantiska läsaren deruti finner föga interesse, och de, som åter derom vilja vinna kunskap, kunna rådfråga andra böcker, ty i Portugals nyare historia finnes intet mera bekant och lysande namn än hertigens af Terceira, ehuruväl hans afundsmän hviska, att han dock egentligen är mera utmärkt som krigare än som statsman. I hänseende till hans äldre öden, torde den benägne läsaren finna åtskilliga, icke så obetydliga skiljaktigheter mellan dessa skrifter och vår berättelse, och det beror på hans eget afgörande åt hvilkadera han vill lemna sitt förtroende.

Den gamle Andrada har ofta talat om, att i sin dotters och i sin mågs sällskap öfverresa till sitt fädernesland, och der sluta sina dagar. Dom Agostinho vill också gerna än engång återse detta Rosario, der han första gången fann sin Clementina och der han första gången på ett så eget sätt med henne blef förlofvad; men hertiginnan har behållit en så stor förskräckelse för de Brasilianska patrioterna, att hon dertill svårligen samtycker, åtminstone icke förr än lugnet der till fullo blifvit återställdt. Och detta har ännu icke inträffat; ty under de sednast efter Dom Pedros afresa förflutna tio åren har detta land varit en skådeplats för ungefär samma hvälfningar och oroligheter, som under det förut förledna årtiondet näst efter den gamle konungens affärd. Äfven Dom Bonifacio har pröfvat dessa lyckans skiften; af Dom Pedro förklarad för den unge kejsarens förmyndare, blef han dock icke af Deputerade-kamaren såsom sådan erkänd. Hans vidare öden äro oss ej bekanta, men om hans bröder erfara vi, att i följd af den i Rio den 23 Juli detta år förefallna revolution, genom hvilken den unge kejsaren före den lagliga tiden blifvit förklarad myndig, den ene, Antonio Carlos, såsom Inrikes Minister, och den andre, Martino Francesco, såsom Finans- Minister, ingått i den nya styrelsen. Om markisinnan de Santos förspörjes, att hon redan längesedan återkommit från den fixa ideen, att anse sig för Brasiliens lagliga kejsarinna, afsvurit alla ränkor, gjort bot och bättring och slutligen ingått i ett kloster.

Medan sålunda planen till den Brasilianska resan förblifvit hvilande, har hertiginnan af Terceira en och annan gång erinrat sin gemål om hans fordna föresats att flytta till Madeira, och der i nejden af Santa Clara bygga sig ett hus; sjelf hade hon helst önskat, att der få sluta sina dagar och blifva begrafven i klosterträgården bredvid sin moderliga vän, Abbedissan, som der redan gått till hvila, innan de båda älskades öde hunnit sin fulla utveckling. Villaflor har deremot invändt: att han lofvat Dom Pedro på deras brölloppsdag och slutligen på hans dödssäng, att icke beröfva den unga drottningen sin arm och sitt hufvud, så länge hon deraf vore i behof, och ännu, menar han, äro dessa tider icke komna. Dessutom kan han icke, tillägger han, utan ett slags rysning tänka på det paradisiska Madeira och klostret Santa Clara, i hänseende till de bittra minnen, som dervid äro förknippade. Torde hända gifves det ännu en grund till hans obenägenhet för denna flyttning; vi förmoda nemligen, att makten och högheten, vid hvilken han nu blifvit van, för honom fått en helt annan retelse, än under de år, då han blott lefde för en enda, derifrån helt och hållet skiljaktig tanke.

Vi återtaga vår redan nedlagda penna, för att göra läsaren uppmärksam på en vigtig nyhet, som nyligen stått att läsa i Portugals hoftidning. Hertiginnan af Terceira har, för att kröna sin makes lycka, äfven framfödt en dotter, som drottningen sjelf burit till dopet, och som erhållit namnet Maria Clementina. Maria da Gloria ser i valet af det förstnämda namnet en åt henne visad vördnads- och tacksamhets-betygelse; men vi anse sannolikare, att föräldrarne dermed snarare velat uppkalla modrens fordna klosternamn.

Noter

1)

Så kallas i Brasilien en fri Indian.

2)

Hon simmar mellan två vatten,” d. ä. ”befinner sig mellan Scylla och Charybdis;” Portugisiskt ordspråk, liksom de efterföljande.

3)

En dugtig katt mot en dugtig råtta.

4)

Motsvarande det franska ordspråket: ”vogue la galère arrive ce qu’il pourra”!

5)

Motsvarande det franska uttrycket: ”ah, ce pauvre diable.”

6)

Vädertorn. ”Chateaux d’Espagne.”

7)

Den tiden ett öknamn i Brasilien på Portugiserne.

8)

Han har hin håle i kroppen.

9)

De stora fiskarna äta upp de små.

10)

God natt.

11)

Den hund som skäller biter inte.

12)

Isophia crepitans.

13)

Fågeln har flugit bort.

14)

Den som älskar djupt, glömmer sent.

15)

Lef väl, tills vi härnäst återse hvarandra.

16)

Utsökta vinsorter från Madeira.